

Elisabeth Gulløy

**Levekår blant innvandrere
2005/2006**
Dokumentasjonsrapport

Notater

Forord

Undersøkelsen om levekår blant innvandrere 2005-2006 er finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Eli Ferrari de Carli og Eva Haagenen i Integrerings- og mangfoldsavdelingen har vært kontaktpersoner i departementet.

I forbindelse med planleggingen av undersøkelsen ble det utarbeidet en kvalitativ forstudie (Notater 2004/88). Ansvarlig for forstudien var Gunnlaug Daugstad og Benedicte Lie ved Seksjon for levekårsstatistikk i Statistisk sentralbyrå (SSB) (Daugstad og Lie 2004).

I SSB har Seksjon for intervjuundersøkelser hatt det faglige ansvaret for undersøkelsen, ved siden av ansvaret for selve datafangsten. Prosjektledere har i løpet av prosjektperioden vært Tor Morten Normann, Therese Gulbrandsen og Elisabeth Gulløy.

Svein Blom ved Seksjon for demografi og levekårsforskning er ansvarlig for innholdet i spørreskjemaet og hovedansvarlig for analysearbeidet for undersøkelsen. Han har også deltatt i planlegging og etterarbeid knyttet til datafangsten.

Seksjon for databearbeiding har stått for registrering av spørreskjemaene og manuell koding av næring og yrke. Svein Blom, Thore Nafstad-Bakke og Elisabeth Gulløy har hatt ansvar for kontroll og tilrettelegging av filer.

Innhold

Bakgrunn og formål	4
Nøkkeltall for undersøkelsen og intervjuene	4
Utvalg.....	5
Datainnsamling.....	9
Frafall	16
Utvalgsskjevhet og frafallstabeller for hvert av opprinnelseslandene	20
Utvalgsvarians	34
Innsamlings- og bearbeidingsfeil	36
Vedlegg A Litteraturliste	45
Vedlegg B Informasjonsbrev til respondentene september 2005.....	46
Vedlegg C Informasjonsbrev til foresatte september 2005	48
Vedlegg D Brosjyre september 2005.....	50
Vedlegg E Påminningsbrev februar 2006	53
Vedlegg F Påminningsbrev april 2006	55
Vedlegg G Påminningsbrev september 2006 (eksempel: brev til IO som tidligere ikke hadde tid).....	57
Vedlegg H Svarkort september 2006.....	59
Vedlegg I Spørreskjema norsk utgave	60
Vedlegg J Intervjuerinstruks	100
Vedlegg K Instruks for registrering	120

Tabelloversikt

Tabell 1 Nøkkeltall for undersøkelsen	4
Tabell 2 Antall personer ¹ i populasjonen, i trekkekommunene og dekningsgrad for alle landgrupper....	6
Tabell 3 Over- og underrepresentasjon mellom bruttoutvalget og total populasjon ¹	7
Tabell 4 Andel telefon- og besøksintervju etter kjønn, innvandringsgenerasjon og landbakgrunn. Prosent	15
Tabell 5 Svarprosent og frafallsårsaker etter landbakgrunn. Prosent av bruttoutvalg.....	16
Tabell 6 Svartilbøyelighet etter landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	18
Tabell 7 Frafallsårsaker i levkårsundersøkelsene 2004 – 2006. Prosent	19
Tabell 8 Frafallstabell Vietnam: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfallsprosent etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.	21
Tabell 9 Frafallstabell Sri Lanka: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.....	22
Tabell 10 Frafallstabell Pakistan: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.....	23
Tabell 11 Frafallstabell Iran: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.	24
Tabell 12 Frafallstabell Irak: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.	25
Tabell 13 Frafallstabell Somalia: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.	26
Tabell 14 Frafallstabell Tyrkia: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.	27
Tabell 15 Frafallstabell Bosnia-Hercegovina: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.....	28
Tabell 16 Frafallstabell Serbia: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.	29
Tabell 17 Frafallstabell Chile: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og fracfall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.	30
Tabell 18 Over- og underrepresentasjon +/- 2 prosentpoeng mellom nettoutvalget og bruttoutvalget..	32
Tabell 19 Over- og underrepresentasjon +/- 2 prosentpoeng mellom nettoutvalget og trekkepopulasjon	33
Tabell 20 Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser	35
Tabell 21 Landbakgrunn og bruk av norsk som intervjuspråk.....	39

Figuroversikt

Figur 1: Oversikt over intervjudato	12
---	----

Bakgrunn og formål

I 2002 ble det besluttet at Statistisk sentralbyrå skulle gjennomføre en ny undersøkelse blant innvandrere i Norge. Dette hadde tidligere vært gjort i 1983 og 1996, og den nye undersøkelsen skulle bygge på erfaringer fra disse (se Gulløy, Blom og Ritland 1997). Datafangsten ble gjennomført i 2005-2006.

Denne dokumentasjonsrapporten beskriver gjennomføringen av Levekår blant innvandrere 2005-2006. Her redegjør vi for utvalg og frafall, utviklingen av spørreskjema og informasjonsmateriale, samt vurderinger av kvalitet og feilkilder i undersøkelsen. De første resultatene fra undersøkelsen presenteres i Blom og Henriksen (2008).

Undersøkelsen omfatter personer med innvandrerbakgrunn og deres etterkommere fra ti av de største ikke-vestlige innvandringslandene i Norge. Disse er fra Bosnia-Hercegovina, Serbia og Montenegro, Tyrkia, Irak, Iran, Pakistan, Sri Lanka, Vietnam, Somalia og Chile.

Formålet med undersøkelsen er å kartlegge viktige sider ved levekårene for ulike innvandrergrupper og deres etterkommere i dagens Norge, og samtidig videreføre resultatene fra 1996. I tillegg er det et overordnet mål at undersøkelsen skal gjøre det mulig å sammenligne med tall for den totale befolkningen.

De fleste spørsmål i spørreskjemaet er hentet fra 1996-undersøkelsen, samt fra andre levekårsundersøkelser. Tema er bolig og boforhold, arbeid og arbeidsmiljø, utdanning og språk, religion, familie og bakgrunn fra opprinnelseslandet, økonomi, helse, sosial kontakt, vold og utrygghet, organisasjoner og fritid. Enkelte nye tema er også kommet inn: spørsmål om statsborgerskap, religion, eiendom i utlandet og opplevd diskriminering. Spørreskjemaets innhold ble drøftet med en bredt sammensatt referansegruppe.

Nøkkeltall for undersøkelsen og intervjuene

Tabell 1 Nøkkeltall for undersøkelsen

	Antall	Prosent
Trukket utvalg (personer trukket ut for intervju)	5000	
Avgang (døde, bosatt i utlandet/institusjon)	248	
Bruttoutvalg	4752	100,0
Frafall	1699	35,8
Nettutvalg (personer oppnådd intervju med)	3053	64,2

Feltperiode: 21. september 2005 – 30. januar 2007
Innsamlingsmetode: Besøks- eller telefonintervju
Besøksandel: 62 prosent
Intervjutid: 71 minutter i gjennomsnitt

Nedenfor vil vi gå nærmere inn på forskjeller i avgang, frafall og besøksandel mellom de ulike undergruppene i utvalget.

Utvalg

Valg av landbakgrunn

Undersøkelsen dekker befolkningen med bakgrunn fra følgende ti land: Bosnia-Hercegovina, Serbia og Montenegro, Tyrkia, Irak, Iran, Pakistan, Sri Lanka, Vietnam, Somalia og Chile. Siden 1996 er antallet utvidet med to: Bosnia-Hercegovina og Irak. Landene er valgt ut fordi de i norsk sammenheng representerer store innvandringsland i Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika.

Til sammen utgjorde befolkningen med bakgrunn fra de ti landene i utvalget 145 000 personer ved inngangen til 2006. Dette tilsvarer 51 prosent av hele befolkningen med bakgrunn fra de nevnte verdensdelene i Norge.

Definisjoner

Målgruppen for undersøkelsen er personer som enten er

1. født i utlandet av to utenlandskfødte foreldre, uansett nåværende statsborgerskap. Tradisjonelt er denne gruppen kalt innvandrere i SSBs statistikker.
2. eller personer som er født i Norge av to utenlandskfødte foreldre. Disse vil vi heretter kalle *etterkommere*.

Trekkegrunnlaget er videre begrenset til å gjelde personer som har bodd i Norge i minst to år per 1. september 2005. Dette vil i praksis si de personene som er bosatt i Norge før 1. september 2003, og som står oppført med ett av de ti aktuelle landene som verdi på variabelen "landbakgrunn" på SSBs såkalte fødelandsfil. Denne variabelen er konstruert ut fra registeropplysninger om eget eller mors og fars fødeland.

Utvalgskommuner

I utgangspunktet er alle kommuner med mer enn 1 prosent av målpopulasjonen inkludert i trekkegrunnlaget, men dette er tillempet flere hensyn. På den ene siden er hensynet til kostnadsnivå og praktisk gjennomføring. På den annen side er det viktig med en høyest mulig dekningsgrad.

Siden datafangstmetoden i undersøkelsen først og fremst er besøksintervju, ble områdene med lavest befolkningstetthet for de enkelte landgruppene utelatt av hensyn til reisekostnader. Vi planla å ansette om lag 90 intervjuere fordelt på de ti landgruppene, og fortrinnsvis bosatt slik at de geografisk kunne dekke en størst mulig andel av utvalget med denne landbakgrunnen. Samtidig var det også viktig å dekke opp for eventuelle forskjeller i levekår som følge av bosted i Norge. Dette er forsøkt balansert ved å innlemme småkommuner i utvalgsplanen selv om de langt fra fylte kravet om mer enn 1 prosent av målpopulasjonen. *Utvalget er altså stratifisert med hensyn til bosted for å sikre en optimal dekning av områder gitt de begrensninger vi står overfor.*

I tabell 2 presenterer vi tall for trekkegrunnet dekningsgrad for befolkningen med bakgrunn fra hvert av de ti landene.

Tabell 2 Antall personer¹ i populasjonen, i trekkekommunene og dekningsgrad for alle landgrupper

	I alt	Bosnia Hercegovina	Serbia Montenegro	Tyrkia	Iran	Irak	Somalia	Sri Lanka	Vietnam	Chile	Pakistan
Antall i pop.	100 859	10 789	7 674	9 026	10 141	11 012	8 950	7 416	12 147	5 565	18 139
Antall i trekkekomm²	87 111	9 315	6 472	7 698	8 578	9 216	6 972	6 441	11 234	4 560	16 625
Dekn.-pros.	85,5	86,3	84,3	85,3	84,6	83,7	77,9	86,9	92,5	81,9	91,7

¹Personer som vil være mellom 16-70 år pr 1.januar 2006 og som er bosatt i landet før 1.9. 2003

²Pr 1.9 2005

Her ser vi at det er de største innvandringslandene i utvalget som også har den beste dekningsgraden i undersøkelsen. For befolkningen med bakgrunn fra Vietnam og Pakistan er mer enn 90 prosent av populasjonen dekket av undersøkelsens utvalgsplan. Sagt på en annen måte; mer enn 90 prosent av befolkningen i Norge med bakgrunn fra disse to landene har vært med i trekkegrunnet for undersøkelsen. Somalia skiller seg ut i den andre enden av skalaen ved at dekningsgraden ligger under 80 prosent. Den gjennomsnittlige dekningsgraden ligger på 85,5 prosent. Dette er høyere enn i 1996, da den lå på 80,2.

Utvalgsdesign

Presentasjon og analyse vil i stor grad ta utgangspunkt i tall for hvert av de ti landene, selv om det også er interessant å se på tallene for hele utvalget under ett. Dermed er det viktig å sikre at antallet intervjuer fra hvert innvandringsland er høyt nok for analyseformål; at vi kan bryte ned tabellene og presentere krysstabeller så mye som vi ønsker¹. Avveining mellom krav til innsamlingskostnader og presisjon i resultatene tilsa et bruttoutvalg på 500 personer fra hvert av de ti landene. Dette er også det samme antallet som ble trukket i 1996.

I og med at det totale antallet i Norge med innvandringsbakgrunn fra de ulike landene varierer sterkt, er trekkesannsynligheten også ulik for de ulike gruppene. Ved beregning av resultater for to eller flere grupper under ett må det tas hensyn til dette ved at hver gruppe gis en vekt som er omvendt proporsjonal med trekkesannsynligheten. Likedan må det tas hensyn til at dekningsgraden varierer ved beregning av tall for hele utvalget sett under ett.

Alders- og kjønns sammensetningen varierer i gruppene fra de ti innvandringslandene, likedan fordelingen med hensyn til innvandringsgenerasjon. Årsakene ligger i forskjellig innvandringshistorikk og demografiske ulikheter. Eksempelvis er det færre kvinner enn menn i alle landgruppene bortsett fra Bosnia-Hercegovina. Færrest kvinner finner vi i gruppen fra Irak; utvalget omfatter her 187 kvinner og 313 menn. *Vi har ikke stratifisert utvalget i forhold til kjønn, alder eller innvandringsgenerasjon.* Det betyr at fordeling med hensyn til disse

¹ Et eksempel kan være at vi ønsker å gi tall for arbeid blant somaliske kvinner etter graden av utdanning.

kjennetegnene i utgangspunktet skal være tilnærmet lik i bruttoutvalget som i populasjonen. Dersom den ikke er det, skyldes det tilfeldigheter i trekkingen, eller eventuelt andre forhold som påvirker fordelingen. I vårt tilfelle er *bosted* eksempel på et slikt forhold. Vi har utelatt en del kommuner fra trekkegrunnlaget. Da er det fare for utvalgsskjevheter i fordelingen når det gjelder bosted. I tabell 3 ser vi hvordan dette slår ut i forskjeller mellom bruttoutvalget (etter avgang) og totalpopulasjonen. Befolkningen i Oslo er overrepresentert i alle landgruppene, og for noen er det snakk om ganske store utslag. Over 12 prosentpoengs overrepresentasjon fra Oslo har bruttoutvalget med bakgrunn fra Somalia. For den uensarta gruppen av kommuner som inngår i kategorien ”Resten av landet” er det en betydelig underrepresentasjon. Kategorien omfatter et stort antall mindre kommuner og kommuner med relativt liten befolkning av innvandrere og etterkommere fra landene i utvalget. Når så den yngste aldersgruppen (16-24 år) er overrepresentert i utvalgene fra Pakistan og Serbia har dette sammenheng med at yngre med bakgrunn fra disse landene har en mindre sannsynlighet for å bo i de kommunene som er utelatt fra trekkingen.

Tabell 3 Over- og underrepresentasjon mellom bruttoutvalget og total populasjon¹

	Vietnam	Sri Lanka	Pakistan	Iran	Irak	Somalia	Tyrkia	Bosnia-Hercegovina	Serbia	Chile
Kjønn										
Menn	-0,2	0,1	-0,5	-1,9	1,3	0,5	1,8	-2,7	0,6	-0,5
Kvinner	0,2	-0,1	0,5	1,9	-1,3	-0,5	-1,8	2,7	-0,6	0,5
Alder										
16-24	0,2	-0,6	6	0,3	-2,8	-1,2	-2,5	0,9	3,4	1,0
25-39	0,1	-1,6	-2,9	-1,4	1,3	0,1	2,5	-0,6	-1,2	-0,5
40-54	-2	1,9	-1,3	1,7	0,8	-0,6	1,9	0,2	-0,3	-0,1
55-71	1,8	0,3	-1,8	-0,6	0,7	1,7	-1,9	-0,5	-1,9	-0,4
Innvandringsgenerasjon										
Førstegenerasj.	-1,5	-0,7	-0,7	-0,1	0,3	-0,7	1,2	-0,6	-1,2	-0,5
Norskfødt	1,5	0,8	0,7	0,1	-0,3	0,7	-1,2	0,6	1,2	0,5
Bosted										
Oslo	2,2	8	7	6,9	5	12,4	7,6	2	3,6	5,8
Byer/steder m stor innv.bef. ²	2,6	-2	-2,8	1,3	3,5	2,4	-1,0	3,4	4,9	-1,3
Byer/steder m liten innv.bef. ³	-1,6	-2,1	-1,6	0,1	-4,9	-4,4	0,5	-0,8	-3,4	3,1
Resten av landet ⁴	-3,2	-3,9	-2,6	-8,3	-3,6	-10,4	-7,1	-4,6	-5,1	-7,6

¹Over- og underrepresentasjon +/- 2 prosentpoeng er uthevet

²Omfatter byer og steder med *relativt mange* innvandrere og etterkommere med bakgrunn fra de landene som omfattes av undersøkelsen: Moss, Sarpsborg, Fredrikstad, Askim, Rælingen, Lørenskog, Skedsmo, Drammen, Nedre Eiker, Skien, Kristiansand, Stavanger.

³Omfatter byer og tettsteder med *relativt få* innvandrere og etterkommere med bakgrunn fra de landene som omfattes av undersøkelsen: Ringsaker, Bergen, Askøy, Molde, Ålesund, Trondheim, Steinkjer, Stjørdal, Levanger, Bodø, Narvik, Rana, Tromsø, Alta

⁴Omfatter de øvrige kommunene i landet.

Forskjeller i svartilbøyelighet kan også gi skjevheter, og disse vil fremkomme i nettoutvalget. Dette beskriver vi senere; se kapittelet om frafall og utvalgsskjevhet for tabeller som viser skjevhet for de ulike landgruppene i utvalget.

For å oppsummere; utvalget til denne undersøkelsen er trukket *disproporsjonalt* med hensyn til landbakgrunn og bosted og *proporsjonalt* med hensyn til andre viktige kjennetegn, som kjønn, alder, botid og fordelingen mellom innvandrere og etterkommere. Stratifiseringen med hensyn til bosted gjør at innvandrere og etterkommere fra Oslo er overrepresentert i utvalget, mens de som bor i mindre kommuner er underrepresentert. Skjevhetene i bruttoutvalget varierer imidlertid fra landgruppe til landgruppe; eksempelvis er den yngste aldersgruppen (16-24 år) overrepresentert i utvalget med bakgrunn fra Pakistan.

Endelig utvalg

Å oppnå intervjuer med personer over 70 år er generelt vanskelig, samtidig som det er få personer med innvandrerbakgrunn i denne aldersgruppen i Norge. Utvalget er derfor begrenset til å gjelde personer som ville være mellom 16 og 70 den 1. januar 2006.

Før utsending av informasjonsbrev i september 2005 ble populasjonsfila pr 1. januar 2005 kontrollert mot oppdatert befolkningsregister pr 1. september 2005. Blant populasjonen til utvalget som da fortsatt sto i befolkningsregisteret ble det trukket 500 personer med bakgrunn fra hvert av de ti landene, til sammen 5000 personer. Intervjuobjekter som da ennå ikke var fylt 16 år ble ”lagt til side” for utsending av informasjonsbrev på et senere tidspunkt. Dette betyr at de yngste intervjuobjektene kan være 15 år ved intervjuetidspunktet (dersom de er intervjuet før 1.1.2006)².

Under feltarbeidet viste det seg at 248 personer i utvalget var registrert bosatt i utlandet for minst 6 måneder, bodde på institusjon, hadde en landbakgrunn som ikke var gyldig (skyldes feil i befolkningsregisteret) eller var døde etter at utvalget var trukket. Disse tilhører ikke populasjonen; vi kaller det *avgang*. *Bruttoutvalget* for undersøkelsen ble dermed på 4752 personer.

Stor mobilitet: høy avgang og høyere frafall

Andelen avgang i denne undersøkelsen er i underkant av 5 prosent av det opprinnelige utvalget. Dette må karakteriseres som relativt høyt. Til sammenligning ligger gjennomsnittlig avgang for andre utvalg med samme aldersfordeling mellom 1 og 2 prosent. Av de fire gyldige avgangsårsakene i undersøkelsen³ er det ”Bosatt i utlandet i minst seks måneder/utvandret” som er opptret hyppigst, med 90 prosent av alle avgangsobservasjonene. I utvalgene med bakgrunn fra Pakistan og Somalia skyldes så godt som all avgang at personene ikke befinner seg i Norge. Høyeste andel avgang totalt har disse også to delutvalgene, med 9 prosent avgang hver. Laveste andel har utvalgene for Bosnia-Hercegovina, Serbia og Montenegro, Vietnam og Irak (under 3 prosent avgang).

Den høye avgangen gjenspeiler den store mobiliteten i denne gruppen av befolkningen. Dette gjelder både nasjonal og internasjonal flytting. Samtidig bekrefter den høye avgangen også vår generelle erfaring med at registeropplysninger ofte har feil og mangler når det gjelder denne delen av befolkningen. 6 prosent av avgangen skyldes at landbakgrunnen til personer i

---

² I tabellene nedenfor starter likevel den nederste aldersklassen på 16 år.

³ ”Død”, ”Bosatt i utlandet i minst seks måneder/utvandret”, ”Bor på institusjon”, eller ”Landbakgrunn ikke gyldig for undersøkelsen”.

utvalget viser seg ikke å stemme med opplysninger i registeret når det gjelder fødeland. Vår erfaring er at systemet for oppdatering av befolkningsregisteret har betydelige mangler både i form av uregistrert utvandring og gale opplysninger om landbakgrunn for innvandrere.

Foreløpig konkluderer vi med at stor mobilitet påvirker våre muligheter til å finne fram til intervjuobjektene, og også å komme i kontakt med dem når bosted er kjent. Mobiliteten har dermed betydning for størrelsen på avgangen. Samtidig har den også betydning for størrelsen på frafallet, og dermed svarprosenten, i undersøkelsen⁴. Størrelsen på bruttoutvalget reduseres når avgangen øker. Flere avgangstilfeller gir dermed en høyere svarprosent, mens flere frafallstilfeller gir en lavere svarprosent.

Høy mobilitet gir i utgangspunktet høye avgangstall. Samtidig er det grunn til å tro at disse tallene egentlig skulle vært enda høyere. Mye av frafallet dreier seg nemlig om at intervjuerne ikke har fått kontakt med intervjuobjektene, og opplysningene vi har fra intervjuernes arbeid i felten tyder på at en stor del av disse personene var flyttet eller oppholdt seg i utlandet for en lengre periode. Vår praksis tilsier imidlertid at vi ikke kan registrere dette som avgang med mindre vi er ”helt sikre på at det er riktige opplysninger”. Personer som er utvandret skal som kjent ikke være med i undersøkelsen.

Vi diskuterer frafallets og avgangens betydning for skjevheter i sammensetningen av utvalget senere. Her nøyer vi oss med følgende konklusjon; *skillet mellom avgangs- og frafallstilfellene i denne undersøkelsen vil ofte være vage*. Registreringen av tilfellene er imidlertid gjort i tråd med vanlig praksis i SSB-undersøkelser av denne typen.

Datainnsamling

Intervjuene

I datainnsamlingen har det vært et grunnleggende prinsipp at vi skal kunne kommunisere med intervjuobjektet (IO) på vedkommendes eget språk. Dette kan være morsmålet fra opprinnelseslandet, norsk eller engelsk. Alt materialet er derfor oversatt til de respektive språk, og egne intervjuere med samme språkbakgrunn ble ansatt for å kunne tilby intervju på de fleste aktuelle språk. Disse prosessene er beskrevet nedenfor. Begrunnelsen for å gjøre det på denne måten er i siste instans hensynet til datakvaliteten. Vi ønsker i størst mulig grad at intervjuobjektet både forstår undersøkelsens tema, informasjonen om personvern, og hvert enkelt spørsmål. Mange av intervjuobjektene ville antakelig hatt problemer med å forstå et norsk spørreskjema og en norsk intervjuer. I tillegg regnet man med at holdningene til selve undersøkelsen vil være mer positive dersom intervjuobjektene møtes med informasjon på sitt eget språk.

Datainnsamlingen foregikk enten ved personlig møte eller over telefon. Selve intervjuet skjedde ved at intervjueren stilte intervjuobjektet spørsmål fra et papirskjema med faste svaralternativ. I enkelte spørsmål skulle intervjueren opplyse vedkommende om de ulike svaralternativene, mens i andre spørsmål skulle intervjuobjektet svare uten å få oppgitt svaralternativ på forhånd. I noen tilfeller er svaralternativene helt åpne, blant annet har vi flere spørsmål med en åpen sluttkategori for ”andre alternativer, spesifiser...”. Da har vi gått

---

⁴ Svarprosent = ((bruttoutvalg – frafall):bruttoutvalg)*100

igjennom materialet etterpå, laget nye svarkategorier basert på de svarene som er registrert, eller omkodet de avgitte svarene inn i allerede eksisterende kategorier.

Intervjutiden var i gjennomsnitt 71 minutter, altså 1 time og 11 minutter. Dette er i snitt 11 minutter lenger enn forutsatt i budsjetteringen av undersøkelsen. Lengden varierer mellom de ulike landgruppene. Intervjuer med utvalgene fra Bosnia-Hercegovina, Irak og Somalia tok i gjennomsnitt lengst tid, mens intervjuer med utvalgsmedlemmene fra Pakistan i gjennomsnitt bare brukte 61 minutter på å gjennomføre intervjuet. Intervjuerne rapporterte om store forskjeller i hvordan intervjuerne ble mottatt og hvordan intervjuene fant sted hjemme hos folk (eller andre steder). I noen av landgruppene var det vanlig med bevertning, og normen for hvor mye tid det er "passende" å bruke under intervjuet varierer. Det er imidlertid en generell tendens til at gjennomsnittlig intervjutid går ned mot slutten av feltarbeidet; antakelig fordi intervjuerne blir mer erfarne i å håndtere denne utfordringen.

I forstudien til undersøkelsen ble det anbefalt at intervjuingen av kvinnelige intervjuobjekter skulle utføres av kvinnelige intervjuere og vice versa (Daugstad og Lie 2004). Dette ble forsøkt i praksis, men etter hvert viste det seg vanskelig å gjennomføre på en systematisk måte, i og med at vi til tider hadde problemer med intervjuerkapasiteten. For å nå målsettingen om 60 prosent svar ble vi nødt til å benytte oss av tilgjengelige intervjuere, uavhengig av kjønn, og språk fikk ofte forrang for kjønn på intervjueren. Valgfrihet var imidlertid en klar strategi for kontakt med intervjuobjektene; de skulle få velge mellom eget språk, norsk eller engelsk, og mellom kvinnelig eller mannlig intervjuer. Intervjuerne hadde klar instruks om å være sensitive overfor ønsket om intervjuer av et annet kjønn, og forsøkte så langt mulig å etterkomme ønskene. I følge intervjuerne var ønsket om intervjuer av samme kjønn mest utbredt blant utvalget med bakgrunn fra Pakistan. En annen strategi for å kombinere ønsket om trygge og samtidig konfidensielle rammer rundt intervjusituasjonen var å la intervjuet foregå på nøytrale offentlige steder, for eksempel biblioteker og rolige kafeer. I mange tilfeller lot vi også intervjuet foregå på telefon med intervjuere plassert ved hovedkontoret i Oslo for å gi intervjuobjektet et tilfredsstillende tilbud.

Opprinnelig var det også meningen at de flerspråklige intervjuerne kun skulle jobbe med utvalget fra det land de selv hadde bakgrunn fra. Også dette viste seg vanskelig å gjennomføre i praksis utover i undersøkelsen. Dessuten var det ikke alltid ønskelig. For noen av landgruppene kom det tvert imot fram et ønske om "nøytrale" intervjuere. Intervjuobjekter med bakgrunn fra Iran og Serbia og Montenegro hadde tilfelles at de var relativt mer skeptiske mot "egne" intervjuere enn mot andre ansatte i SSB. Intervjuobjekter med bakgrunn fra disse to landene ble også oftere rapportert å være generelt mer skeptiske og reserverte mot undersøkelsen.

Etter hvert som erfaringen med datainnsamlingen økte kunne feltgruppa i SSB i større grad sjonglere med intervjuressursene for optimal utnyttelse av kapasiteten. Yngre intervjuobjekter var mer robuste i forhold til intervjuernes kjønn, alder, språk og bakgrunn. De flinkeste intervjuerne kunne jobbe med unge intervjuobjekter fra mange land, med enkelte unntak; utvalget med bakgrunn fra Somalia viste seg vanskelig å komme i kontakt med for andre enn somaliske intervjuere .

Intervjuerne

For å legge til rette for god kommunikasjon og høy svar kvalitet ble det altså rekruttert egne intervjuere med samme språkbakgrunn som personene i utvalget. Til sammen 100 slike flerspråklige intervjuere ble tilsatt i løpet av feltarbeidet for å jobbe med undersøkelsen. Intervjuerne fulgte det ordinære opplæringsprogrammet for intervjuere i SSB, men tilpasset denne spesielle undersøkelsen. De ble også utstyrt med en mobiltelefon til bruk i tjenesten. Intervjuerne ble rekruttert både via annonsering og ved bruk av nettverk. De ble koordinert fra og fulgt opp av en egen prosjektstab i SSB.

Opprinnelig ansatte vi også ti såkalte ”spesialintervjuere”; særs kompetente intervjuere som skulle ha ansvar for å følge opp hver sine landgrupper. Denne ordningen fungerte imidlertid ikke særlig godt. Etter hvert ble alt ansvar for oppfølgingen av individuelle intervjuere plassert i prosjektgruppa, uten noen form for inndeling etter land eller språk.

Gjennom hele innsamlingsperioden var det mange av disse intervjuerne som sluttet, og vi hadde til sammen tre rekrutteringsrunder for å få inn nye. Dette gikk ut over kapasiteten og tempoet i datainnsamlingen. I tillegg ga det merarbeid knyttet til koordineringen, med retur og refordeling av intervjuobjekter mellom de ulike intervjuerne. Etter hvert ble det bestemt å ta i bruk noen av de faste (norsk- og engelskspråklige) intervjuerne i SSBs intervjukorps, både for å heve kapasiteten og for å kunne tilby en del intervjuobjekter ”nøytrale” intervjuere. De faste intervjuerne ble valgt ut på bakgrunn av geografisk dekningsområde, men også på basis av sine generelt gode kommunikasjonsevner og ferdigheter som intervjuere. Disse fikk spesiell opplæring og oppfølging for denne undersøkelsen. Det ble særlig fremhevet at de skulle være lydhøre overfor intervjuobjektens ønsker om å bli intervjuet på andre språk enn norsk.

De faste intervjuerne viste seg å ha noe høyere frafall, men uten at resultatene var dramatiske. Det er vanskelig å vurdere hvorvidt dette skyldes deres mangel på kulturell bakgrunn fra utvalgslandene, eller rett og slett at de kom inn i prosessen såpass seint at de ”letteste” intervjuobjektene allerede var unnagjort. På bakgrunn av disse intervjuernes egne tilbakemeldinger og de konkrete feltresultatene fra denne perioden må vi konkludere med at løsningen med bruk av faste intervjuere som supplement gikk atskillig bedre enn forventet. Det var også en forutsetning for å heve intervjuerkapasiteten i den aktuelle perioden.

Feltarbeidet

Datafangsten foregikk i perioden fra 20. september 2005 til 31. januar 2007. Opprinnelig var den planlagt å skulle vare til 1. juni 2006, men feltarbeidet ble forlenget flere ganger fordi svarinngangen ikke var tilfredsstillende. I planleggingen av undersøkelsen ble det slått fast at svarprosenten skulle være minimum 70 prosent totalt. Dette var retningsgivende for arbeidet fram til sommeren 2006, da ambisjonene for svarprosenten ble justert ned til 65 prosent.

I forkant av første telefonkontakt med intervjuobjektene ble det sendt ut et informasjonsbrev⁵ og en brosjyre⁶ til personene som var trukket ut. I tillegg fikk foresatte for intervjuobjekter under 18 år også tilsendt et eget informasjonsbrev⁷. Brevene ble også oversatt til de respektive

---

⁵ Se vedlegg B Informasjonsbrev til respondentene.

⁶ Se vedlegg D Brosjyre.

⁷ Se vedlegg C Brev til foresatte.

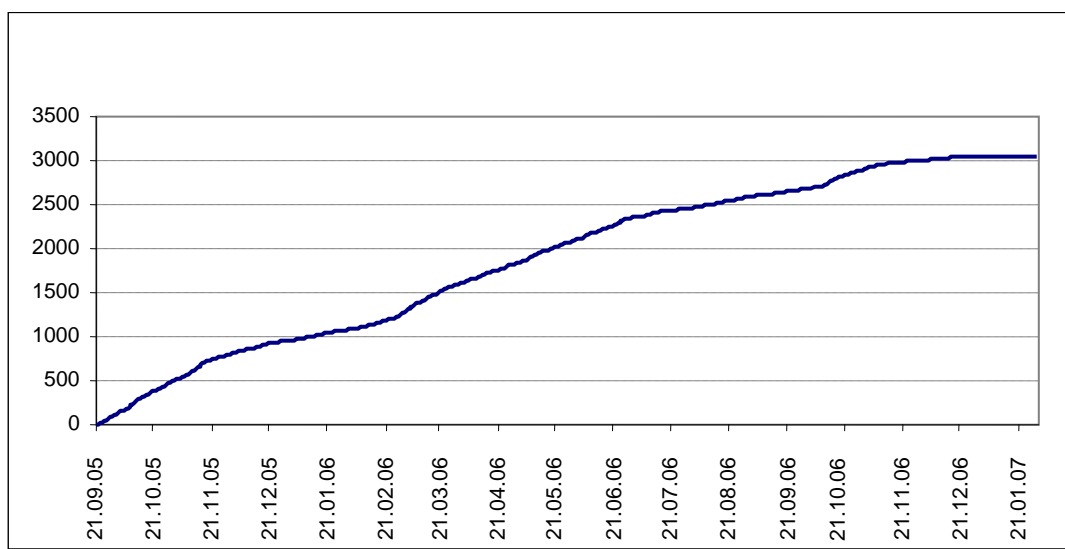
språkene. Intervjuobjekter som ved trekketidspunktet var under 18 år fikk brev tilsendt ved det tidspunkt de ble myndige.

Formålet med informasjonsmaterialet er å sørge for at de som er trukket ut blir orientert om undersøkelsesopplegg, tema for undersøkelsen og personvern i forkant av intervjuet. Hvis intervjuobjektene ikke har lest brevet før intervjuet, referer intervjuerne innholdet i brevet før intervjuet starter for å sikre informert samtykke. I informasjonsbrevet blir det også opplyst om at deltakerne vil være med i trekningen av flere gavekort på et visst pengebeløp.

Før å stimulere til deltakelse tok vi i bruk insentiver. I informasjonsbrevet var det opplyst om at alle deltakerne i undersøkelsen ville være med i trekningen av fire gavekort av verdi kr 5000,- og ti gavekort av verdi kr 1000,- etter undersøkelsens slutt.

Nedenfor følger en figur som viser intervjudato for alle intervjuobjektene i undersøkelsen. Her kan vi se direkte effekter av ulike tiltak som ble satt i verk for å få feltarbeidet i havn. Etter den første utsendingen flater kurven ut i november 2005 for nesten å stoppe helt opp gjennom jule- og nyttårsfeiringen 2005-2006.

Figur 1: Oversikt over intervjudato

I februar 2006 sendte vi første gang ut påminningsbrev om at undersøkelsen fortsatt pågikk til de intervjuobjektene som vi ikke hadde kommet i kontakt med⁸. Samtidig gjennomførte vi en ny rekrutteringsrunde for flerspråklige intervjuere. Resultatet vises i en tydelig knekk på kurven i mars 2006, med større svarinnngang. Nytt påminningsbrev ble også sendt ut i april 2006⁹. Svarinngangen økte som et resultat av disse to tiltakene, men ikke tilstrekkelig til at vi kunne avslutte feltarbeidet. Andelen som var registrert med midlertidig fravær, som bodde på adresser som ikke fantes, som manglet telefon eller ikke var å treffe av andre grunner, var høy. I mai hadde vi fremdeles ikke fått inn halve bruttoutvalget.

⁸ Se vedlegg E Påminningsbrev februar 2006.

⁹ Se vedlegg F Påminningsbrev april 2006.

Nå begynte arbeidet med å spore, dvs leite opp, intervjuobjekter som ikke hadde vært å treffe. Dette gjorde vi ved at prosjektassistentene gjorde oppslag på navn til intervjuobjektet eller familiemedlemmer i nyere versjoner av folkeregisteret, i telefonkatalogen og andre adressekilder. En kompliserende faktor i dette arbeidet er navnestrukturen i mange språkgrupper; hva som praktiseres som fornavn og etternavn kan variere i ulike registre. Til hjelp i arbeidet var opplysninger intervjuerne hadde skrevet i skjema, som at ”IO er flyttet til annet sted x”, eller ”IO bor ikke ikke her lenger, bor nå i gate y”.

Etter hvert dreide prosessen over mot målrettet og differensiert frafallsoppfølging, der vi systematisk gjennomgikk samtlige intervjuobjekter som allerede var returnert med en bestemt frafallsårsak (ikke bare ”ikke å treffe”). Dersom frafallsårsaken tydet på at det kunne være mulig å få ny kontakt med intervjuobjektet, ble henvendelsen gjentatt, som regel med andre intervjuere enn de første gangene. Dersom årsaken hadde med ikke-kontakt å gjøre, ble sporing gjennomført.

I august 2006 var situasjonen fremdeles alvorlig. Sommerferien medførte som alltid lavere intervjuaktivitet: kurven i Figur 1 viser uflatingen med hensyn til innkomne intervju gjennom sommeren. Vi var nå allerede tre måneder på overtid i forhold til planene for undersøkelsen. Svarprosenten lå da på rundt 54 prosent totalt, men atskillig lavere for enkelte landgrupper. Vi hadde lav intervjuerkapasitet på grunn av at mange av de opprinnelige flerspråklige intervjuerne da hadde sluttet. I tillegg hadde vi altså sporet nye adresser og telefonnummer og drevet frafallsoppfølging for en mengde intervjuobjekter i løpet av sommeren 2006. Dermed visste vi at det var mulig å heve svarprosenten ved å ta ny kontakt med intervjuobjektene. Vi satte et nytt mål om å oppnå minst 60 prosent svar for hvert av landene, totalt minst 65 prosent, innen utgangen av oktober 2006. Til sammen var det ca 1400 intervjuobjekter på dette tidspunktet som vi manglet kontakt med eller hadde frafallsopplysninger om som gjorde det mulig å ta ny kontakt.

Strategien ble todelt: å skaffe oss et større potensial for datainnsamling og større sjanse for å lykkes med intervju blant de gjenværende intervjuobjektene. Til det første ansatte vi enda en ny gruppe med flerspråklige intervjuere som gjennomgikk full opplæring. I tillegg tok vi i bruk intervjuere fra vårt faste korps for å avhjelpe situasjonen; i enkelte distrikter var disse allerede inkludert våren 2006. Dette var i utvalgsområder der vi nå manglet flerspråklige.

Vi startet også en prosess med teambygging blant de gjenværende intervjuerne, med seminarer der vi ga informasjon om utviklingen og ba om deres synspunkter og erfaringer. Dette var nyttig på to måter; vi fornyet vår tillit hos intervjuerne samtidig som vi fikk verdifull informasjon fra dem om hvordan datainnsamlingen fungerte. Vi fikk også konkrete tilbakemeldinger om svakheter i de ulike skjemaoversettelsene og problemer med enkelte tema hos visse landgrupper.

For å heve kontaktraten utarbeidet vi nok en gang nye påminningsbrev, påført nylig oppdaterte adresser. Denne gang laget vi ulike varianter av introduksjonsteksten slik at innholdet var tilpasset de ulike frafallsgruppene¹⁰ (unntatt dem som tidligere hadde nektet å være med – dette blir av personvern hensyn ikke praktisert). Vi lokket med nye insentiver: mottakeren kunne velge mellom å få utdelt flaxlodd eller kinobilletter dersom de gjennomførte et intervju.

---

¹⁰ Se vedlegg G Påminningsbrev september 2006 (eksempel: brev til IO som tidligere ikke hadde tid).

Vi la også ved et ferdig frankert svarkort, se vedlegg H¹¹, der intervjuobjektene ble oppfordret til å returnere kortet påført sin nåværende adresse, et reelt fungerende telefonnummer og/eller informasjon om deres ønsker med hensyn til kontaktspråk. Svarkortene var en suksess; i alt fikk vi inn om lag 70 kort med ny kontaktinformasjon utover høsten. Opplysningene på kortene dannet uten unntak grunnlaget for ny kontakt og gjennomført intervju.

Det systematisk sporingsarbeidet og frafallsoppfølgingen ga resultater, men var svært tids- og ressurskrevende. Utover høsten steg svarprosenten sakte, men sikkert.

For å optimalisere ressursbruken stanset vi feltarbeidet for de landgruppene som hadde mer enn 65 prosent svar rundt 1. oktober 2006. Intervjuerne for disse gruppene ble satt over til å jobbe med de landene som da lå dårligst an: Somalia, Iran og Serbia og Montenegro.

Vi ser at kurven i Figur 1 flater helt ut mot slutten av 2006, og dette skyldes at det da stort sett er de aller vanskeligste intervjuobjektene som gjenstår. Mange av disse er forsøkt kontaktet igjen og igjen uten hell. Antallet kontaktforsøk pr oppnådde intervju blir flere. Nyttårsaften 2006 ble det satt formell strek for feltarbeidet, men et par intervjuer ble også gjennomført i januar 2007 fordi intervjuerne ble kontaktet av/hadde gjort avtaler med intervjuobjekter som var bortreist tidligere på høsten.

Vi må konkludere med at feltarbeidet til undersøkelsen var atskillig mer tids- og ressurskrevende enn forutsatt under planleggingen. Dette har sammenheng med at intervjuobjektene var generelt vanskelige å få tak i. Dels skyldes dette dårlig registerkvalitet for denne befolkningsgruppen; de bodde ikke der de var registrert bosatte. Relativt mange hadde migrert, enten til utlandet eller til andre steder i Norge. Dels skyldes det at intervjuobjektene, når vi først visste vi hvor de oppholdt seg, også var vanskelige å treffe hjemme og særlig på telefon. Intervjuerne rapporterte at mange telefonnummer ikke fungerte, og at mange unge unnlot å møte opp til avtalt intervju.

Konsekvensen av disse problemene er en lavere svarprosent enn antatt og høyere kostnader (spøringsarbeid, frafallsoppfølging og opplæring og administrasjon av intervjuere). Dessuten har det påvirket det selve tempoet i gjennomføringen av undersøkelsen. Dette kan illustreres ved at 32 prosent av skjemaene (987 stk) som til sist endte opp med et gjennomført intervju ble returnert til SSB fra to til seks ganger før intervjuet var utført. Tilsvarende ble 2100 skjema av de opprinnelige 5000 returnert til kontoret mer enn en gang, og 223 ble returnert fire ganger eller mer for videre sporing før endelig status ble satt. Det tok tid og arbeidsinnsats å finne fram til intervjuobjektet, men arbeidet var en forutsetning for å få en svarprosent i nærheten av det vi hadde satt som mål.

Besøksintervju og telefonintervju

En annen konsekvens av problemene med å finne folk hjemme er at en stor del av intervjuene er foretatt på telefon. Levekår blant innvandrere er i utgangspunktet tenkt som en besøksundersøkelse på grunn av lengden på spørreskjemaet og behovet for direkte kommunikasjon mellom intervjuer og intervjuobjekt. Spørreskjemaet er tilpasset et personlig intervju der to mennesker snakker sammen ansikt til ansikt, der hensynet til mest mulig standardisert informasjonsflyt balanseres mot muligheten til å forklaring og utdyping som best kan skje ved personlige møter.

---

¹¹ Se vedlegg H Svarkort september 2006.

Det er mange grunner til at besøksintervjuer ikke alltid lar seg gjennomføre. Noen intervjuobjekter ønsker ikke å treffe intervjuerne direkte, noen har dårlig tid, atter andre bor langt unna eller oppholder seg andre steder enn på det registrerte bostedet. Vi vet at dette gjaldt relativt mange i denne undersøkelsen. Intervjuerne rapporterte etter hvert om mange intervjuobjekter som ville unngå vanlig besøksintervju, og som satte telefonintervju som en betingelse for å svare. Derfor ble det tatt en beslutning om i større grad å åpne for telefonintervjuer enn forutsatt under planleggingen.

Andelen besøksintervju endte til sist opp på 62 prosent. Nedenfor ser vi fordeling av besøksintervju etter kjønn, innvandringsgenerasjon og landbakgrunn. Kjønn og innvandringsgenerasjon ser ikke ut til å ha noen betydning for intervjuform, mens det er ganske store variasjoner med hensyn til landbakgrunn. Andelen besøksintervju er høyest blant intervjuobjekt med somalisk bakgrunn og lavest blant intervjuobjekter med bakgrunn fra Vietnam og Serbia og Montenegro.

Tabell 4 Andel telefon- og besøksintervju etter kjønn, innvandringsgenerasjon og landbakgrunn. Prosent

	Antall besøksintervju	N	Andel besøk, prosent
I alt	1881	3053	62
Kjønn			
Mann	1036	1681	62
Kvinne	845	1372	62
Innv.generasjon			
Utenlandsfødt	1751	2840	62
Norskfødt	130	213	61
Landbakgrunn			
Serbia og Montenegro	154	288	53
Tyrkia	195	297	66
Bosnia-Hercegovina	231	333	69
Somalia	175	245	71
Sri Lanka	213	353	60
Irak	208	357	58
Iran	183	270	68
Pakistan	199	308	65
Vietnam	153	314	49
Chile	170	288	59

Til sammenligning var besøksandelen i 1996 hele 93 prosent. Denne gangen ble muligheten for å gjennomføre intervjuene på telefon brukt bevisst for å få flere intervjuer. Det er en indikasjon på at problemene med å oppnå intervjuer var større i 2005-2006, særlig når man også ser på hvilke andre tiltak som ble truffet for å sikre at deltakelsen i undersøkelsen skulle bli god nok.

På de ti årene som er gått har mobiltelefonen satt sitt preg på hverdagen i Norge. Dette kan ha hatt betydning for vår undersøkelse (og for så vidt også alle andre telefon/besøksundersøkelser) ved at mange privatpersoner kutter ut, eller lar være å skaffe seg fasttelefon. Mobiltelefoner gir surveyfaget nye utfordringer. Det kan se ut som det er mindre vanlig å la seg registrere i offentlig tilgjengelige telefonkataloger når man har et

mobiltelefonnummer. Tilsvarende er det mange mobiltelefonnummer som til enhver tid ikke er i daglig bruk, og mobilene skifter eier uten at dette nødvendigvis gjenspeiles i registre. Dermed får våre intervjuere større problemer med å nå fram til personene som er trukket ut til undersøkelsene. I tillegg gjør teknologien det mulig for eieren (eller brukeren) av telefonen å styre innkommende samtaler på en måte som gjør at oppringninger fra ukjente eller uønskede nummer sperres ute. Mobiltelefonenes betydning for svarprosenten vil være et viktig tema i surveyfaget i årene framover.

Frafall

Vi vil aldri kunne få svar fra alle som er trukket ut til en undersøkelse. Av de i alt 5 000 som var trukket ut til å delta var 248 personer utenfor målgruppen og ble klassifisert som avgang (se over). I tillegg til avganger er det en del som ikke blir med fordi de ikke ønsker å delta, er forhindret fra å delta eller ikke er mulige å oppnå kontakt med – uten at vi har opplysninger som gjør at vi med sikkerhet kan klassifisere dem som avgang. Alt dette kalles *frafall*. I denne undersøkelsen gjaldt det 1 699 personer, tilsvarende 36 prosent av bruttoutvalget. I tabellene nedenfor har vi tatt utgangspunkt i bruttoutvalget, og ser hvordan svarprosenten og ulike frafallsårsaker varierer med landbakgrunn, kjønn, alder og bosettingsår¹².

Tabell 5 Svarprosent og frafallsårsaker etter landbakgrunn. Prosent av bruttoutvalg¹³

	I alt	Intervju	Ønsker ikke å delta ¹⁴	Forhindret ¹⁵	Ikke truffet ¹⁶	Antall Personer
I alt	100	64,2	22,5	1,4	11,9	4752
Landbakgrunn						
Serbia og Montenegro	100	59,1	35,3	0,2	5,3	487
Tyrkia	100	62,7	24,3	1,3	11,8	474
Bosnia-Hercegovina	100	68,4	24,2	1,8	5,5	487
Somalia	100	54,1	22,3	1,5	22,1	453
Sri Lanka	100	73,8	17,4	1,0	7,7	478
Irak	100	73,5	14,6	3,7	8,2	486
Iran	100	56,8	20,6	0,8	21,7	475
Pakistan	100	68,0	19,2	1,5	11,3	453
Vietnam	100	64,6	25,5	1,4	8,4	486
Chile	100	60,9	20,9	0,4	17,8	473

I tabellen ser vi at både svarprosenten og de ulike årsakene til frafall varierer med landbakgrunn. 64 prosent av alle henvendelsene endte med et intervju dersom vi inkluderer tilfellene med ikke-kontakt i beregningen. Det er dette som er den tradisjonelle måten å beregne svarprosent på i SSBs undersøkelser. Andelen intervjuer er atskillig høyere blant

¹² Variabelen bosettingsår bygger på den registerbaserte variabelen "Første bosettingsår", som angir det året personen fikk oppholdstillatelse første gang. Dette utvalget omfatter også etterkommere, altså personer som er født i Norge, og for disse er bosettingsår lik fødselsår på denne variabelen.

¹³ Bruttoutvalg i denne og i de følgende tabeller er det endelige utvalget etter at avgangen er trukket fra.

¹⁴ Kategorien "Ønsker ikke å delta" omfatter følgende frafallsårsaker: "IO har ikke tid nå", "IO ønsker ikke å delta", "IO deltar ikke av prinsipp" og "Andre neker for IO".

¹⁵ Kategorien "Forhindret" omfatter følgende frafallsårsaker: "Kortvarig sykdom", "Langvarig sykdom", "Sykdom/dødsfall i IOs familie" og "Språkproblemer".

¹⁶ Kategorien "Ikke truffet" omfatter følgende frafallsårsaker: "Midlertidig fravær på grunn av skolegang/arbeid", "Midlertidig fravær på grunn av ferie", "Finner ikke adressen/boligen", "Ikke telefon/for kostbart, for langt å reise", "IO ikke å treffe av andre grunner"

intervjuobjekter med bakgrunn fra Sri Lanka og Irak, men også Bosnia-Hercegovina og Pakistan ligger over gjennomsnittet. Iran og Somalia har lavest andel intervjuer, med 10 prosentpoeng lavere oppslutning.

Den viktigste årsaken til frafall er som regel at intervjuobjektet ikke ønsker å delta; så også her. Likevel er det to land som skiller seg ut ved at like mange ikke har vært å få fatt i, som har sagt de ikke ønsker å la seg intervju; nemlig Iran og Somalia. Også i gruppen med bakgrunn fra Chile er det relativt mange som ikke var å treffe. Når det gjelder de spesifikke årsakene til dette, er det svært få av spørreskjemaene som er returnert med informasjon om at intervjuobjektene er på ferie eller har midlertidig fravær på grunn av skolegang/arbeid. I stedet er det slik at de aller fleste innenfor denne frafallskategorien mangler telefon, de bor for langt unna, eller de "er ikke å treffe av andre grunner", med andre ord er det ikke mulig å få fatt i dem. Vi har grunn til å anta at en stor del av disse er flyttet internt i Norge, eller utvandret. Konklusjonen trekker vi på grunnlag av kommentarer på skjema og direkte informasjon fra intervjuerne, i tillegg til resultatene fra sporingsarbeidet. Mange av tilfellene med ikke-kontakt var umulige å gjenfinne i registrene. Høyest andel "ikke-truffet" har delutvalgene med bakgrunn fra Somalia og Iran, Chile, Pakistan og Tyrkia.

Under kategorien "ønsker ikke å delta" har vi også samlet de tilfellene der andre nekter for at personen i utvalget skal få delta. Denne frafallsårsaken opptrer hyppigst i utvalget med bakgrunn fra Serbia og Montenegro, men også for Sri Lanka og Pakistan.

Andelen intervjuobjekt som er *forhindret fra* å delta er generelt lav; dette er vanlig i alle undersøkelser. Årsakene til at man er forhindret kan være sykdom hos vedkommende selv eller nær familie, i tillegg til språkproblemer. Denne årsaken skiller seg ut med særlig mange tilfeller i gruppen av intervjuobjekter med bakgrunn fra Irak. Informasjon fra intervjuerne gikk ut på at det var et problem med manglende oversettelse til kurdisk, og dette slår antakelig ut på frafallsårsakene. Likevel er det interessant å merke seg at den gjennomsnittlige andelen på 1,4 prosent som var forhindret fra å være med i vår undersøkelse generelt er lavere enn det som er vanlig i leveårsundersøkelser i hele befolkningen. Tar man med i betraktning at vårt utvalg omfatter en gruppe med relativt lav gjennomsnittsalder er det likevel ikke så rart at så få er forhindret på grunn av sykdom.

Svartilbøyelighet når vi først får kontakt

I tabell 6 over fikk vi vite at kategorien "Ikke truffet" i frafallstabellen omfatter følgende årsaker til at intervjuet ikke har funnet sted: "Midlertidig fravær på grunn av skolegang/arbeid", "Midlertidig fravær på grunn av ferie", "Finner ikke adressen/boligen", "Ikke telefon/for kostbart, for langt å reise", "IO ikke å treffe av andre grunner". Bak denne frafallskategorien skjuler det seg altså personer som for en stor del aldri har fått reell mulighet til å svare på intervjuet – selv om de anses som en del av bruttoutvalget.

For å få større innsikt i svartilbøyeligheten i de ulike landgruppene uten "forstyrrelsene" fra alle "ikke-kontakt"-tilfellene er det interessant å se på andelen gjennomførte intervju av alle reelle kontakter. Dette kan vi kalle *svartilbøyelighet*:

$$\text{Svartilbøyelighet} = (\text{antall intervju} / (\text{antall intervju} + \text{ønsker ikke delta} + \text{forhindret})) * 100$$

Tabell 6 viser svartilbøyeligheten etter landbakgrunn. Her ser vi at Sri Lanka og Irak har høyest svartilbøyelighet, med en andel på 80 prosent, og dette er samme resultat som vi så i

tabell 5 over svarprosent. Lavest svartilbøyelighet finner vi i utvalgene med bakgrunn fra Vietnam, Somalia og Serbia. Tabellen må leses som tilleggsinformasjon til den tradisjonelle frafallsanalysen; den gir en indikasjon på tendensen til å ville være med i de ulike gruppene når vi først har fått kontakt med personene som er trukket ut.

Tabell 6 Svartilbøyelighet etter landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

	Intervju	Ønsker ikke å delta	Forhindret	Antall personer truffet	Svartilbøyelighet
I alt	3053	1068	66	4187	72,9
Landbakgrunn					
Serbia og Montenegro	288	172	1	461	62,5
Tyrkia	297	115	6	418	71,1
Bosnia-Hercegovina	333	118	9	460	72,4
Somalia	245	101	7	353	69,4
Sri Lanka	353	83	5	441	80,0
Irak	357	71	18	446	80,0
Iran	270	98	4	372	72,6
Pakistan	308	87	7	402	76,6
Vietnam	314	124	7	445	70,6
Chile	288	99	2	389	74,0

Informasjonen om svartilbøyelighet vil vi ta med oss videre i frafallsanalysen for hvert enkelt land, men først oppsummerer vi de ulike årsakene til frafall.

Oppsummering om frafallsårsaker, svarprosent og svartilbøyelighet

Svarprosenten i denne undersøkelsen varierer relativt kraftig med intervjuobjektens landbakgrunn. Lavest svarprosent har man for personer med bakgrunn fra Somalia og Iran. Men også utvalgene med bakgrunn fra Serbia og Montenegro og Chile har en markert lavere svarprosent enn gjennomsnittet - og de høyeste andelen "ikke truffet".

De ulike frafallsårsakene varierer også med landbakgrunn. Andelen som eksplisitt ikke ønsker å svare på spørsmålene er hele 35 prosent blant intervjuobjektene med bakgrunn fra Serbia, men bare 14 og 17 prosent for dem med bakgrunn fra Irak og Sri Lanka.

Å være forhindret fra å delta er mest alminnelig blant de eldste personene i utvalget, og dette knyttes til sykdom. Språkproblemer har i svært liten grad forårsaket frafall i undersøkelsen, bortsett fra blant intervjuobjekter med bakgrunn fra Irak. Dette har antakelig sammenheng med den høye andelen kurdere herfra; spørreskjemaet forelå ikke på kurdisk.

Andelen som ikke er å treffe er høy. Å finne fram til og deretter å få direkte kontakt med intervjuobjektene var et gjennomgående problem, og for enkelte av underutvalgene var en av fem intervjuobjekter i bruttoutvalget ikke å treffe (for gruppene fra Iran og Somalia). Dette må sies å være et høyt tall, og vi har grunn til å anta at dette har sammenheng stor grad av uregistrert flytting og utvandring.

Lavest svartilbøyelighet når kontakten først er opprettet har personer i utvalget med bakgrunn fra Serbia, Somalia, Vietnam og Tyrkia.

Frafallet sammenlignet med andre levekårsundersøkelser

I tabell 7 nedenfor gjengir vi gjennomsnittstallene for frafallet i vår undersøkelse sammenlignet med de siste års ordinære levekårsundersøkelser. Ser man vårt utvalg under ett, finner man at fordelingen av de ulike frafallsårsakene til en viss grad er forskjellig fra andre levekårsundersøkelser basert på besøksintervju i Norge. Andelen som nekter å være med ligger på samme nivå som ellers i befolkningen når det gjelder besøksundersøkelser. Andelen som er forhindret fra å delta er faktisk noe lavere enn ellers, mens andelen som ikke er å treffe er mer enn dobbelt så høy. Samtidig ser vi at (den ordinære) levekårsundersøkelsen 2006, som var en ren telefonundersøkelse, også hadde en høy andel som ikke var å treffe; faktisk høyere enn i vår undersøkelse.

Dette gir grunnlag for flere konklusjoner. For det første bekrefter det problemene i vår undersøkelse med å bruke register over telefonnummer til å finne intervjuobjekter, i og med den store andelen intervju som måtte foregå over telefon. Samtidig kan vi konkludere med at sporingsarbeidet og frafallsoppfølgingen har gitt gode resultater. For det tredje ser det ut til at svarprosenten i vårt utvalg faktisk er høyere eller på samme nivå som i de ordinære levekårsundersøkelsene hvis vi ser bort i fra den store andelen "ikke truffet". Mer detaljerte analyser av denne sammenligningen vil bli foretatt i en egen artikkel om frafall i undersøkelsen, men vi kan også sette resultatene i perspektiv ved å se på andre undersøkelser blant innvandrere i den vestlige verden.

Tabell 7 Frafallsårsaker i levekårsundersøkelsene 2004 – 2006. Prosent

	I alt	Intervju	Ønsker ikke å delta	Forhindret	Ikke Truffet	Annet frafall	Antall Personer
LKI 2005-2006	100,0	64,2	22,5	1,4	11,9	0,0	4752
LK-tverrsnitt 2006 (tlf)	100,0	67,2	16,4	2,8	13,0	0,6	18679
LK-tverrsnitt 2005	100,0	70,1	21,0	3,6	5,3	0,1	4839
LK-tverrsnitt 2004	100,0	69,1	22,7	3,6	4,5	0,2	4837

I vår egen forrige levekårsundersøkelse blant innvandrere i 1996 lå samlet svarprosent på 66,8 prosent. Altså er vårt resultat 2,6 prosentpoeng lavere enn den gang (Gulløy, Blom og Ritland 1997).

Samtidig vet vi at svarprosenten i levekårsundersøkelser generelt har vært synkende i de fleste land i den vestlige verden de siste årene (Feskens et.al 2007). Det er også slik at det i de fleste land generelt er lavere svarprosent blant innbyggere med ikke-vestlig bakgrunn. *Vi mener det er grunnlag for å være godt fornøyd med svarprosenten i undersøkelsen ut fra de gitte forutsetningene.*

Opprinnelig var svarprosenten målsatt til 70 prosent totalt i denne undersøkelsen, siden ble det justert ned til 65. For statistikkprodusenter benyttes ofte svarprosent og frafall som selvstendige mål på kvalitet i undersøkelser, i og med at dette har betydning for presisjon og sikkerhet i det ferdige materialet og ikke minst for kostnadene ved gjennomføring av undersøkelsene. Samtidig er det viktig å minne om at frafallet i seg selv ikke trenger å ha så stor betydning for datakvaliteten. Det viktige er å unngå for store skjevheter. Skjevheter oppstår når gruppen som ikke har svart på undersøkelsen skiller seg systematisk fra gruppen

som har svart, vel og merke på områder, eller kjennemerker, som har betydning for undersøkelsens tematikk. I det neste kapittelet vil vi se nærmere på hvilke eventuelle skjevheter frafallet kan ha skapt for vårt nettoutvalg.

Utvalgsskjevhet og frafallstabeller for hvert av opprinnelseslandene

Frafall fører til utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant dem som svarte (nettoutvalget) enn blant de som ble trukket ut for intervju (bruttoutvalget). Hvis frafallsprosenten i grupper av personer med bestemte egenskaper er spesielt høy eller lav, vil dette medføre at nettoutvalget bare tilnærmet har de samme statistiske egenskapene som bruttoutvalget.

Analyser av skjevhet på grunn av frafall må i prinsippet knyttes til de enkelte kjennemerker. Utvalgsskjevhet i forhold til ett kjennemerke medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennemerker. Omvendt gir godt samsvar mellom fordelingene i netto- og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ingen garanti for at utvalget ikke er skjevt på andre kjennemerker.

Vi kan også snakke om utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes i bruttoutvalget enn i populasjonen som undersøkelsen omfatter. Dette kan skyldes tilfeldigheter under trekkingen av utvalget eller bevisst oversampling av visse grupper, og er kommentert i kapittelet om utvalget (se over). Der konkluderte vi med følgende; utvalgsdesignet medfører at personer fra Oslo er klart overrepresentert i det trukne utvalget, mens personer fra andre steder i landet enn de nevnte steder (se fotnote 3 og 4 i tabell 3) er klart underrepresentert. I tillegg påpekte vi at den yngste aldersgruppen (16-24 år) er overrepresentert i utvalgene fra Pakistan og Serbia, noe som også har indirekte sammenheng med utvalgsdesign.

De neste 10 tabellene (tabellene 8-17) gir mulighet for å belyse eventuelle skjevheter på grunn av frafallet for kjennemerkene kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted for hvert av delutvalgene. En sammenlikner fordelingen på et kjennemerke i trekkepopulasjonen¹⁷, i bruttoutvalget, i frafallsgruppen og i nettoutvalget for de ulike innvandringsgruppene. *Dersom det er store avvik mellom fordelingen på kjennemerket i populasjonen og nettoutvalget, eller mellom brutto- og nettoutvalget, viser det en utvalgsskjevhet for dette kjennemerket.*

Tabellene kommenteres samlet til sist, og oppsummeres i tabeller som viser over- og underrepresentasjon på mer eller mindre enn 2 prosentpoeng mellom nettoutvalget, bruttoutvalget og trekkepopulasjonen (populasjonen i utvalgskommunene). Vekter vil bli utarbeidet av SSB og gjort tilgjengelige på et senere tidspunkt.

---

¹⁷ Trekkepopulasjonene er altså populasjonen i de kommunene som inngår i utvalgsplanen.

Tabell 8 Frafallstabell Vietnam: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafallsprosent etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	35,4 %
Kjønn					
Mann	50,2	50,0	57,6	45,9	40,7 %
Kvinne	49,8	50,0	42,4	54,1	30,0 %
Alder					
16-24 år	19,4	19,8	12,8	23,6	22,9 %
25-39 år	42,4	42,0	44,8	40,5	37,7 %
40-54 år	29,3	27,6	28,5	27,1	36,6 %
55-71 år	8,9	10,7	13,9	8,9	46,2 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	90,1	88,5	93,0	86,0	37,2 %
Norskfødt	9,9	11,5	7,0	14,0	21,4 %
Bosted					
Oslo	29,9	29,8	37,8	25,5	44,8 %
Byer/steder m stor innv.bef.	31,2	31,5	30,2	32,2	34,0 %
Byer/steder m liten innv.bef.	12,4	11,9	14,0	10,8	41,4 %
Resten av landet	26,5	26,8	18,0	31,5	23,8 %
Antall personer	11234	486	172	314	

Tabell 9 Frafallstabell Sri Lanka: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	26,2 %
Kjønn					
Mann	53,0	53,4	53,6	53,3	26,3 %
Kvinne	47,0	46,6	46,4	46,7	26,0 %
Alder					
16-24 år	13,9	13,8	14,4	13,6	27,3 %
25-39 år	45,7	43,1	41,6	43,6	26,2 %
40-54 år	34,4	36,8	39,2	36,0	27,8 %
55-71 år	6,0	6,3	4,8	6,8	20,0 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	96,9	96,0	95,2	96,3	25,9 %
Norskfødt	3,1	4,0	4,8	3,7	31,6 %
Bosted					
Oslo	64,5	64	67,2	62,9	27,5 %
Byer/steder m stor innv.bef.	6,3	6,7	5,6	7,1	21,9 %
Byer/steder m liten innv.bef.	11,9	11,7	8,8	12,8	19,6 %
Resten av landet	17,3	17,6	18,4	17,3	27,4 %
Antall personer	6441	478	125	353	

Tabell 10 Frafallstabell Pakistan: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	32,0 %
Kjønn					
Mann	52,1	51,7	49,0	52,9	30,3 %
Kvinne	47,9	48,3	51,0	47,0	33,8 %
Alder					
16-24 år	27,4	33,3	28,3	35,7	27,2 %
25-39 år	37,5	34,7	39,3	32,5	36,3 %
40-54 år	23,1	21,9	24,1	20,8	35,4 %
55-71 år	12,0	10,1	8,3	11,0	26,1 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	73,5	72,9	78,6	70,1	34,5 %
Norskfødt	26,5	27,1	21,4	29,9	25,2 %
Bosted					
Oslo	78,3	78,8	77,9	79,2	31,7 %
Byer/steder m stor innv.bef.	11,1	11,5	13,8	10,4	38,5 %
Byer/steder m liten innv.bef.	0,0	0	0,0	0,0	0,0 %
Resten av landet	10,6	9,7	8,3	10,4	27,3 %
Antall personer	16625	453	145	308	

Tabell 11 Frafallstabell Iran: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	43,2 %
Kjønn					
Mann	56,7	55,2	49,8	59,3	38,9 %
Kvinne	43,3	44,8	50,2	40,7	57,5 %
Alder					
16-24 år	20,6	21,1	25,4	17,8	47,7 %
25-39 år	34,2	32,6	25,9	37,8	22,6 %
40-54 år	38,4	40,2	41,9	38,9	73,5 %
55-71 år	6,8	6,1	6,8	5,5	56,0 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	98,5	98,5	98,5	98,5	43,2 %
Norskfødt	1,5	1,5	1,5	1,5	42,9 %
Bosted					
Oslo	41,2	41,7	40,5	42,6	41,9 %
Byer/steder m stor innv.bef.	22,1	21,9	21,0	22,6	41,3 %
Byer/steder m liten innv.bef.	10,0	10,3	6,8	13,0	28,6 %
Resten av landet	26,7	26,1	31,7	21,8	52,4 %
Antall personer	8578	475	205	270	

Tabell 12 Frafallstabell Irak: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	26,5 %
Kjønn					
Mann	60,8	63,2	55,8	65,8	23,5 %
Kvinne	39,2	36,8	44,2	34,2	31,8 %
Alder					
16-24 år	24,9	22,4	20,2	23,3	23,9 %
25-39 år	47,2	48,4	51,9	47,1	28,5 %
40-54 år	23,3	24,1	24,0	24,0	26,5 %
55-71 år	4,6	5,1	3,9	5,6	20,0 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	99,7	100,0	100,0	100,0	26,5 %
Norskfødt	0,3	0,0	0,0	0,0	
Bosted					
Oslo	32,7	32,3	45,0	27,7	36,9 %
Byer/steder m stor innv.bef.	24,6	24,1	19,4	25,8	21,4 %
Byer/steder m liten innv.bef.	8,9	8,6	6,2	9,5	19,0 %
Resten av landet	33,8	35	29,4	37,0	22,4 %
Antall personer	9216	486	129	357	

Tabell 13 Frafallstabell Somalia: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	45,9 %
Kjønn					
Mann	54,4	56,3	55,3	57,1	45,1 %
Kvinne	45,6	43,7	44,7	42,9	47,0 %
Alder					
16-24 år	26,4	25,4	26,9	24,1	48,7 %
25-39 år	49,6	49,9	48,6	51,0	44,7 %
40-54 år	20,6	19,6	20,7	18,7	48,3 %
55-71 år	3,4	5,1	3,8	6,1	34,8 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	99,2	98,7	98,1	99,2	45,6 %
Norskfødt	0,8	1,3	1,9	0,8	66,7 %
Bosted					
Oslo	61,1	60	67,3	53,9	51,5 %
Byer/steder m stor innv.bef.	14,4	14,8	13,9	15,5	43,3 %
Byer/steder m liten innv.bef.	4,2	4,4	3,4	5,3	35,0 %
Resten av landet	20,3	20,8	15,4	25,3	34,0 %
Antall personer	6972	453	208	245	

Tabell 14 Frafallstabell Tyrkia: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	37,3 %
Kjønn					
Mann	55,1	57,8	52,5	60,9	33,9 %
Kvinne	44,9	42,2	47,5	39,1	42,0 %
Alder					
16-24 år	22,4	19,4	24,9	16,2	47,8 %
25-39 år	45,2	48,5	48,0	48,8	37,0 %
40-54 år	24,4	26,0	18,1	30,6	26,0 %
55-71 år	8,0	6,1	9,0	4,4	55,2 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	86,7	88,8	84,2	91,6	35,4 %
Norskfødt	13,3	11,2	15,8	8,4	52,8 %
Bosted					
Oslo	46,5	47,3	52,5	44,1	41,5 %
Byer/steder m stor innv.bef.	33,1	32,7	31,1	33,7	35,5 %
Byer/steder m liten innv.bef.	11,2	11,8	9,0	13,5	28,6 %
Resten av landet	9,2	8,2	7,4	8,7	33,3 %
Antall personer	7698	474	177	297	

Tabell 15 Frafallstabell Bosnia-Hercegovina: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	31,6 %
Kjønn					
Mann	50,1	47,6	48,7	47,2	32,3 %
Kvinne	49,9	52,4	51,3	52,8	31,0 %
Alder					
16-24 år	19,5	20,5	20,1	20,7	31,0 %
25-39 år	30,9	30,4	40,3	25,8	41,9 %
40-54 år	33,5	33,9	25,3	37,8	23,6 %
55-71 år	16,1	15,2	14,3	15,6	29,7 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	99,3	98,8	97,4	99,4	31,2 %
Norskfødt	0,7	1,2	2,6	0,6	66,7 %
Bosted					
Oslo	16,9	16,6	20,8	14,7	39,5 %
Byer/steder m stor innv.bef.	24,1	24,2	24,7	24,0	32,2 %
Byer/steder m liten innv.bef.	11,4	11,3	7,1	13,2	20,0 %
Resten av landet	47,6	47,9	47,4	48,1	31,3 %
Antall personer	9315	487	154	333	

Tabell 16 Frafallstabell Serbia: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	40,9 %
Kjønn					
Mann	52,6	53,6	51,8	54,9	39,5 %
Kvinne	47,4	46,4	48,2	45,1	42,5 %
Alder					
16-24 år	23,1	26,9	32,2	23,3	48,9 %
25-39 år	40,9	39,4	33,2	43,7	34,4 %
40-54 år	29,0	28,8	29,1	28,5	41,4 %
55-71 år	7,0	4,9	5,5	4,5	45,8 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	96,0	95,3	92,0	97,6	39,4 %
Norskfødt	4,0	4,7	8,0	2,4	69,6 %
Bosted					
Oslo	26,0	25,5	26,6	24,6	42,7 %
Byer/steder m stor innv.bef.	31,4	31,4	33,2	30,2	43,1 %
Byer/steder m liten innv.bef.	2,9	3,1	3,5	2,8	46,7 %
Resten av landet	39,7	40	36,7	42,4	37,4 %
Antall personer	6472	487	199	288	

Tabell 17 Frafallstabell Chile: trekkepopulasjon, bruttoutvalg, frafallsgruppen, nettoutvalg og frafall etter kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted. Prosent.

	Trekke- populasjon	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Frafall
Totalt	100	100	100	100	39,1 %
Kjønn					
Mann	54,1	53,3	52,4	53,8	38,5 %
Kvinne	45,9	46,7	47,6	46,2	39,8 %
Alder					
16-24 år	20,2	21,4	17,3	23,9	31,7 %
25-39 år	28,8	27,7	28,1	27,4	39,7 %
40-54 år	39,0	39,5	42,2	37,9	41,7 %
55-71 år	12,0	11,4	12,4	10,8	42,6 %
Innvandrings- generasjon					
Utenlandsfødt	92,7	92,4	93,5	91,7	39,6 %
Norskfødt	7,3	7,6	6,5	8,3	33,3 %
Bosted					
Oslo	31,7	31,7	36,2	28,8	44,7 %
Byer/steder m stor innv.bef.	20,0	19,5	18,4	20,1	37,0 %
Byer/steder m liten innv.bef.	25,1	24,5	23,2	25,4	37,1 %
Resten av landet	23,2	24,3	22,2	25,7	35,7 %
Antall personer	4560	473	185	288	

I tabellene over ser vi hvordan frafallet varierer mellom ulike undergrupper av utvalgene for de forskjellige landgruppene. Variasjonen er relativt stor, og går på kryss og tvers i materialet. Hvert land er for så vidt særpreget, men vi kan likevel peke på enkelte generelle trekk.

Kvinnene har lavere svarprosent enn mennene, bortsett fra blant intervjuobjekter med bakgrunn fra Vietnam og til dels Bosnia-Hercegovina og Tyrkia (liten forskjell). Sri Lanka, Pakistan og Chile har minimal forskjell mellom kjønnene, mens forskjellen er betydelig når det gjelder Iran, med nesten 20 prosentpoeng forskjell mellom kvinner og menn. Kvinner med bakgrunn fra Iran har en frafallsprosent på 57. Dette harmonerer med rapportene fra intervjuerne om at personene i utvalget med bakgrunn fra Iran var meget tilbakeholdne i forhold til undersøkelsen. Kvinner viser seg å være mer skeptiske enn menn.

Svarprosenten blant utvalgspersonene bosatt i Oslo er lavere for alle landene med unntak av Pakistan og Iran (men her er det små forskjeller). For Sri Lanka er det også liten forskjell. Dette siste er kanskje noe uventet; studier andre steder viser at frafall blant ikke-vestlige innvandrere har sterk sammenheng med urbaniseringsgrad, med høyest frafall i store byer (Feskens et.al. 2007). Samtidig er det vanlig at frafallet generelt er størst i urbane områder for alle befolkningsgrupper.

Vi vil ikke legge særlig vekt på forskjellene i frafall mellom de ulike aldersklassene og mellom innvandrere og etterkommere. Antall observasjoner i de minste kategoriene er relativt lite, utslagene er ikke større enn at vi må betrakte dem som tilfeldigheter.

Over- og underrepresentasjon i materialet

Variasjonen i frafallstilbøyeligheten er altså stor, både landgruppene i mellom og i forhold til de ulike kjennemerkene innenfor hvert av de ulike landene. Dette har ført til en viss skjevhet i representasjonen mellom de som svarer i undersøkelsen (nettutvalget) og de som ble trukket ut (bruttoutvalget). Vi presenterer dette nedenfor i tabell 19. Samtidig vet vi at feltarbeidet har gitt oss en relativt stor gruppe som ikke skulle være med i populasjonen (avgangen), i tillegg til den høye andelen tilfeller av "ikke-kontakt" som frafallet består av. Dersom det er slik at personene som er flyttet eller utvandret, eller som ikke vi fikk fatt i på annen måte, skiller seg vesentlig fra de som vi har oppnådd intervju med, vil også disse resultatene føre til skjevheter.

Analysen av skjevheter blir dermed mer omfattende og komplisert enn vanlig. Man kan sammenligne det med flere "lag" med effekter som legges oppå hverandre. I kapitlet om utvalg så vi på forholdet mellom bruttoutvalget og totalpopulasjon (Tabell 3). Der konkluderte vi med at personer med bosted i Oslo var overrepresentert i bruttoutvalget, mens de som bodde i mindre kommuner var underrepresentert. Den yngste aldersgruppen (16-24 år) var overrepresentert i utvalget med bakgrunn fra Pakistan. Ellers varierte skjevhetene fra landgruppe til landgruppe.

Her vil vi først ta for oss eventuelle skjevheter mellom nettoutvalget og bruttoutvalget (Tabell 19). Da er det altså tendensen til å bli med eller ikke bli med i undersøkelsen som virker inn på representasjonen (altså både til å være "treffbar" og til å svare på spørsmålene). Dette betyr at "ikke-kontakt" har en viss betydning for effekten.

Deretter vil vi ta for oss skjevhetene slik de framtrer alt i alt (Tabell 20) når vi ser på skjevhetene mellom nettoutvalget og trekkepopulasjonen. Da får vi både effektene av høy avgang (i praksis migrasjon/utvandring), ikke-kontakt, frafallstendens og svartilbøyelighet. Tabellene viser avvik +/- 2 prosentpoeng på valgte kjennemerker som uthevet for alle landgrupper.

Skjevhet introdusert med frafallet

I tabell 18 ser vi at menn er noe overrepresentert som følge av frafallet for Iran og Tyrkia, og underrepresentert for Vietnam. For kvinner blir det den motsatte effekten. Med hensyn til alder er underrepresentasjonen mest utbredt blant yngste aldersgruppene, særlig for Somalia (betydelig utslag), men også for Iran, Tyrkia og Serbia. De yngre er overrepresentert i utvalgene fra Vietnam og Iran (for 25-39-åringer). Middelaldrende mellom 40 og 54 er klart overrepresentert i utvalgene fra Tyrkia og Bosnia-Hercegovina.

Når det gjelder innvandringsgenerasjon er utslagene små. For kjennemerket bosted har frafallet slått kraftig ut på representasjonen for Oslo. *Frafallet er jevnt over høyere i Oslo enn på mindre steder.* Dette er et vanlig mønster i alle spørreundersøkelser, og i vår undersøkelse vises det tydelig ved at fem av landene har en tydelig underrepresentasjon av personer fra Oslo blant de vi har fått intervju med: Vietnam, Irak, Somalia (høy) og Tyrkia. Personer fra de minste stedene i landet er særlig underrepresentert i utvalget fra Iran. Ser man landene for seg, er det visse land som skiller seg ut ved alt i alt å ha større skjevheter i nettoutvalget som følge av forskjeller i svarprosenten enn de andre: Vietnam, Iran, Tyrkia og Somalia.

Tabell 18 Over- og underrepresentasjon +/- 2 prosentpoeng mellom nettutvalget og bruttoutvalget

	Vietnam	Sri Lanka	Pakistan	Iran	Irak	Somalia	Tyrkia	Bosnia-Hercegovina	Serbia	Chile
Kjønn										
Menn	-4,1	-0,1	1,2	4,1	2,6	0,8	3,1	-0,4	1,3	0,5
Kvinner	4,1	0,1	-1,3	-4,1	-2,6	-0,8	-3,1	0,4	-1,3	-0,5
Alder										
16-24	3,8	-0,2	2,4	-3,3	0,9	-11,3	-3,2	0,2	-3,6	2,5
25-39	-1,5	0,5	-2,2	5,2	-1,3	1,1	0,3	-4,6	4,3	-0,3
40-54	-0,5	-0,8	-1,1	-1,3	-0,1	-0,9	4,6	3,9	-0,3	-1,6
55-71	-1,8	0,5	0,9	-0,6	0,5	1	-1,7	0,4	-0,4	-0,6
Innvandringsgenerasjon										
Førstegenerasjon	-2,5	0,3	-2,8	0,0	0,0	0,5	2,8	0,6	2,3	-0,7
Norskfødt	2,5	-0,3	2,8	0,0	0,0	-0,5	-2,8	-0,6	1,7	0,7
Bosted										
Oslo	-4,3	-1,1	0,4	0,9	-4,6	-6,1	-3,2	-1,9	-0,9	-2,9
Byer/steder m stor innv.bef.	0,7	0,4	-1,1	1,0	1,7	0,7	1	-0,2	-1,2	0,6
Byer/steder m liten innv.bef.	-1,1	1,1	0,0	2,7	0,9	0,9	1,7	1,9	-0,3	0,9
Resten av landet	4,7	-0,3	0,7	-4,3	2,0	4,5	0,5	-0,8	2,4	1,4

Avsluttende om skjevheter: ulike effekter av avgangs- og frafallstendens

Til sist vil vi presentere tabellen som viser skjevhetene når man sammenligner over- og underrepresentasjon i nettutvalget med den opprinnelige trekkepopulasjonen (Tabell 19). Deretter prøver vi å oppsummere effektene land for land.

Her ser vi at menn til sist er tydelig overrepresentert i utvalget når det gjelder Irak og Tyrkia, og kvinnene tilsvarende underrepresentert. Vietnam er et unntak med hensyn til kjønn og utvalgsskjevhet; menn er underrepresentert og kvinner overrepresentert når det gjelder Vietnam.

Når det gjelder alder gir summen av de ulike effektene i liten grad entydige mønster. Den yngste aldersgruppen er tydelig overrepresentert for utvalget fra Pakistan og til dels Vietnam. Den aller yngste og de eldste er tydelig underrepresentert for Tyrkias vedkommende.

De norskfødte er overrepresenterte for Vietnam og Pakistan, og underrepresenterte for Tyrkia.

Til sist ender osloboerne med å være tydelig underrepresenterte i nettutvalget for de fleste landene, særlig for Somalia. I utgangspunktet var de overrepresentert, mens det høye frafallet og avgangen har virket inn.

Tabell 19 Over- og underrepresentasjon +/- 2 prosentpoeng mellom nettutvalget og trekkepopulasjon

	Vietnam	Sri Lanka	Pakistan	Iran	Irak	Somalia	Tyrkia	Bosnia-Hercegovina	Serbia	Chile
Kjønn										
Menn	-4,3	0,3	0,8	2,6	5	2,7	5,8	-2,9	2,3	-0,3
Kvinner	4,3	-0,3	-0,9	2,6	-5	-2,7	-5,8	2,9	-2,3	0,3
Alder										
16-24	4,2	-0,3	8,3	2,8	-1,6	-2,3	-6,2	1,2	0,2	3,7
25-39	-1,9	-2,1	-5	3,6	-0,1	1,4	3,6	-5,1	2,8	-1,4
40-54	-2,2	1,6	-2,3	0,5	0,7	-1,9	6,2	4,3	-0,5	-1,1
55-71	0,0	0,8	-1,0	1,3	1	2,7	-3,6	-0,5	-2,5	-1,2
Innvandringsgenerasjon										
Førstegenerasjon	-4,1	-0,6	-3,4	0,0	0,0	0,0	4,9	0,1	1,6	-1,0
Norskfødt	4,1	0,6	3,4	0,0	0,0	0,0	-4,9	-0,1	-1,6	1,0
Bosted										
Oslo	-4,4	-1,6	0,9	1,4	-5	-7,2	-2,4	-2,2	-1,4	-2,9
Byer/steder m stor innv.bef.	1,0	0,8	-0,7	0,5	1,2	1,1	0,6	-0,1	-1,2	0,1
Byer/steder m liten innv.bef.	-1,6	0,9	0,0	3	0,6	1,1	2,3	1,8	-0,1	0,3
Resten av landet	5	0	-0,2	4,9	3,2	5,0	-0,5	0,5	2,7	2,5

For analyseformål vil det være mest formålstjenlig å undersøke de enkelte lands resultater, både med hensyn til frafall og skjevhet. Derfor gir vi i det følgende en rask og forenklet fremstilling av bildet for hvert av landene i utvalget. Mer utfyllende analyser av frafallet er det ikke rom for her, men for senere analyseformål vil det bli laget et sett med vektorer. Det er også planlagt en artikkel om datafangsten med særlig vekt på frafallet i undersøkelsen (publisering senere i 2008).

Når vi nedenfor konkluderer med at det er god eller dårlig representasjon i materialet, må vi igjen gjøre oppmerksom på at dette er på basis av de analysene vi har hatt anledning til å gjennomføre. Det kan tenkes at andre kjennemerker burde vært trukket fram. Vi har heller ikke gjennomført selvstendige analyser av hva som kjennetegner personene bak avgangen og alle "ikke-truffet"-tilfellene. Dermed har vi ikke tilstrekkelig kunnskap til for eksempel å konkludere med i hvilke grad de som ikke svarer (når de først får sjansen) skiller seg betraktelig fra dem som svarer, i den ene eller den andre retning. Men en samlet vurdering av de fire kjennemerkene kjønn, alder, innvandringsgenerasjon og bosted når det gjelder fordelingene i de ulike utvalgene er at skjevhetene, med visse unntak for visse land, ikke er av særlig betydning.

- Iran: kvinner så vidt underrepresentert i nettoutvalget på tross av svært høyt frafall blant kvinner. Menn stor avgang og ikke truffet? Relativt lav svarprosent, mange skeptiske til undersøkelsen. Stor andel ikke truffet. Bosatte i ”resten av landet” underrepresentert. Alt i alt relativt god representasjon, men visse skjevheter i frafallet.
- Sri Lanka: totalt små skjevheter. Høy svarprosent og høy svartilbøyelighet. God representasjon.
- Somalia: menn svakt overrepresentert i nettoutvalget i forhold til trekkepopulasjonen. Lav svarprosent, lav svartilbøyelighet. De yngste kraftig underrepresentert i nettoutvalget i forhold til i bruttoutvalget. Svært høy avgang: nesten utelukkende utvandring. Stor andel ikke truffet. Oslo klart underrepresentert i nettoutvalget på tross av sterk overrepresentasjon i bruttoutvalget. Bosatte i småkommuner i resten av landet klart overrepresentert – høyere svartilbøyelighet her? Alt i alt god representasjon med unntak av for bosted.
- Tyrkia: Menn tydelig overrepresentert i nettoutvalget, de aller yngste underrepresentert, norskfødte underrepresentert. Lav andel ikke truffet, mange som ikke ønsker å delta. Noe svakere representasjon med hensyn til kjønn.
- Bosnia-Hercegovina: lite avgang. Høy svarprosent, middels svartilbøyelighet, mange som ikke ønsker å delta. Alt i alt god representasjon, bortsett fra i visse aldersgrupper.
- Serbia og Montenegro: lite skjevheter i nettoutvalget. Lite avgang. Lav svarprosent. Lav svartilbøyelighet. Mange skeptiske til undersøkelsen. God representasjon.
- Vietnam: menn underrepresentert, de yngste og norskfødte overrepresentert, osloboere underrepresentert. Middels svarprosent, lavere svartilbøyelighet. Mange som ikke ønsker å delta. Lite avgang. Visse skjevheter på alle kjennemerkene vi har sjekket for.
- Pakistan: Sterk overrepresentasjon av de yngste i utvalget, noe for de norskfødte. Ellers lite skjevheter. Middels til høy svarprosent og svartilbøyelighet. Svært høy avgang, men få ikke truffet. God representasjon med unntak av for alder og generasjon.
- Chile: den yngste aldersgruppa overrepresentert, ellers lite utslag. Lav svarprosent, middels svartilbøyelighet. God representasjon med unntak av for alder.
- Irak. Menn tydelig overrepresenterte. Oslo tydelig underrepresentert. Bosatte i småkommuner i resten av landet overrepresentert. Lite avgang. Høy svarprosent og svartilbøyelighet, få ikke truffet. Noe svakere representasjon med hensyn til kjønn og bosted.

Utvalgsvarians

Fordi resultatene bygger på opplysninger om et utvalg av den befolkningen som undersøkelsen dekker, er det knyttet en viss usikkerhet til dem. Denne usikkerheten kalles

utvalgsvarians. I og med at utvalget er trukket etter reglene for tilfeldig utvalg, er det mulig å beregne hvor stor utvalgsvariansen kan ventes å bli.

Et hyppig brukt mål på usikkerheten i resultatet for et kjennemerke, er standardavviket til den observerte verdien av dette kjennemerket. Størrelsen på dette standardavviket avhenger av tallet på observasjoner i utvalget, måten utvalget er trukket på og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i befolkningen. Fordelingen i befolkningen kjenner vi ikke, men det er mulig å anslå standardavviket i utvalgsfordelingen ved hjelp av observasjonene i utvalget.

Tabell 20 viser størrelsen på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser når populasjonen er på 10 000 (gjennomsnittlig populasjonsstørrelse for de ti gruppene i utvalget). Fordi populasjonene fra hvert land er av varierende størrelse, vil de eksakte standardavvikene være noe mindre for resultater fra for eksempel Somalia og Irak enn for Pakistan og Vietnam. Forskjellene er i praksis såpass små at en for alle praktiske formål kan bruke tallene i tabell 0.1. Av tabellen går det fram at usikkerheten øker når antall observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Tabell 20 Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser

Antall observasjoner	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	50/50
25	4,4	6,1	7,3	8,2	8,8	9,3	9,7	10,0	10,2
30	4,0	5,6	6,6	7,4	8,0	8,5	8,8	9,1	9,3
40	3,5	4,8	5,7	6,4	6,9	7,3	7,6	7,8	8,0
50	3,1	4,3	5,1	5,7	6,2	6,5	6,8	7,0	7,1
75	2,5	3,5	4,1	4,6	5,0	5,3	5,5	5,7	5,8
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,3	4,6	4,8	4,9	5,0
150	1,8	2,4	2,9	3,3	3,5	3,7	3,9	4,0	4,1
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,0	3,2	3,3	3,4	3,5
250	1,4	1,9	2,2	2,5	2,7	2,9	3,0	3,1	3,1
300	1,2	1,7	2,0	2,3	2,5	2,6	2,7	2,8	2,8
350	1,1	1,6	1,9	2,1	2,3	2,4	2,5	2,6	2,6
400	1,1	1,5	1,8	2,0	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5
3053	0,3	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de er konstruert på en bestemt måte: La M være den beregnede størrelsen og S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet med grensene $(M-2S)$ og $(M+2S)$, vil med omtrent 95 prosent sannsynlighet inneholde den sanne verdien.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell for å finne konfidensintervaller: Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 2,6 når antall observasjoner er 300. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $70 \pm 2 \times 2,6$. Det vil si at intervallet som strekker seg fra 64,8 til 75,2 prosent med 95 prosent sannsynlighet inneholder den tallstørrelsen en ville fått om hele populasjonen hadde vært med i undersøkelsen.

Standardavviket øker altså når antallet observasjoner synker. Ved mindre enn 25 observasjoner blir konfidensintervallet og dermed usikkerheten så stor at det ikke lenger er forsvarlig å offentliggjøre prosentberegninger basert på så få observasjoner.

Ofte er det ønskelig å sammenlikne prosenttall for flere grupper. Når to usikre tall sammenliknes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall¹⁸.

Innsamlings- og bearbeidingsfeil

I enhver datainnsamling vil det forekomme feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidningen av data. Nedenfor presenterer vi feil som vi vet er oppstått i vår undersøkelse, og bakgrunnen for disse.

Intervjuernes arbeid gjør at de er i en suveren posisjon til å vurdere hvordan innsamlingsinstrumentene faktisk fungerer i praksis i datafangsten. Dette forsøkte vi å kartlegge gjennom samlinger der intervjuerne fikk anledning til å fortelle om sine erfaringer med undersøkelsen. Innspillene fra disse samlingene er systematisert og gjengis nedenfor i ulike avsnitt. Informasjonen er viktig for å forstå resultatene; både med hensyn til svarprosent og frafall, men også når det gjelder svarkvalitet og tolking av datamaterialet. I tillegg var informasjonen nyttig som erfaringskilde for intervjuerne underveis i datafangsten. De fikk tips av hverandre om hvordan gå fram for å sikre gode resultater og best mulig fremgangsmåte eller framturen overfor de ulike gruppene av intervjuobjekter.

Innsamlingsfeil med bakgrunn i oversettelsene

I en tverrkulturell undersøkelse skal spørreskjema og annet materiale fungere så likt som mulig og så nær intensjonen som mulig; på flere språk og i samme situasjon (altså ”intervjusituasjonen”), men innenfor ulike kulturelle rammer.

Spørreskjemaet og informasjonsmateriellet ble altså oversatt til de ti aktuelle språkene i tillegg til albansk og engelsk. Oversettelsene ble utført i to trinn. Det norske skjemaet ble først oversatt i et førsteutkast, som så ble oversatt tilbake til norsk av andre translatører. Denne doble kontrollen skulle sikre god kvalitet og overførbarhet. Translatørene varierte fra språk til språk; det var en kombinasjon av autoriserte byråer og SSBs egne ansatte med tospråklig bakgrunn fra de aktuelle gruppene.

På tross av denne systematiske framgangsmåten foroversetting og kontroll vet vi nå at det snek seg inn visse feil i noen av de oversatte skjemaene. Likedan er det deler av enkelte skjema som i følge intervjuerne ikke fungerte optimalt. Denne informasjonen kom imidlertid frem lenge etter at datainnsamlingen var i gang, og det var da ikke aktuelt å gjøre endringer i de ferdige skjemaene på grunn av behovet for sammenlignbarhet i dataene. Nedenfor gjengir vi denne informasjonen; den kan gjøre det lettere for brukerne av dataene å forstå resultatene. Informasjonen er ikke resultat av en statistisk undersøkelse, men er i stedet et uttrykk for de mest erfarne intervjuernes evaluering av innsamlingsinstrumentene. Få av intervjuerne hadde

---

¹⁸ Standardavviket til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratroten av summen av kvadratene av standardavvikene til enkelttallene. Når en har anslag for standardavviket for slike forskjeller kan en konstruere konfidensintervall for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

direkte erfaring med slike instrumenter fra før. Dessuten er det viktig å huske at språk, språktone og oversettelser aldri kan være en eksakt øvelse som det bare finnes én korrekt versjon av. Uenighet om oversettelser kan til en viss grad ses som ulike tolkninger.

Et eksempel på det siste kan være at mange av skjemaene kritiseres (av intervjuerne) fordi de har en (overdrevent) formell og byråkratisk tone. Samtidig er det slik at innsamling av informasjon til offisiell statistikk tradisjonelt har vært utført av sentrale institusjoner med sterk symbolmakt, gjerne innenfor en sentralbyråkratiske tradisjon. Dette påvirker nok selve tonen i mange av oversettelsene, slik at de for ikke-byråkrater fortoner seg kunstige og formelle. Hva som ville være den mest *hensiktsmessige* språktonen for vårt formål, om man var i stand til å velge, kan diskuteres. Vi nøyer oss her med å gjengi informasjonen fra intervjuerne.

Svakheter og feil i oversettelsene

Nøkkeltbegrepene i en levekårsundersøkelse er generelt ganske ”tunge” i betydningen abstrakte og vanskelige å forklare, også i en norsk sammenheng. Derfor er det ikke overraskende at de er vanskelige å oversette, og at mange intervjuere klager på at akkurat disse begrepene er dårlig oversatt i de ulike skjemaene. Dette gjelder særlig begrepene *levetår* og *samhørighet*. I tillegg ble det arabiske skjemaet kritisert for å ha en dårlig tittel og introduksjon, og med et kunstig språk. Til dels den samme kritikken kom fram mot det tyrkiske skjemaet; at det var preget av formelt språk, var overdrevent høflig og med vanskelige ord. I tillegg var informasjonsbrevet komplisert å forstå.

For utvalgene fra Iran, Irak og Tyrkia viste det seg også å bli et problem at ikke skjema var oversatt til kurdisk; å gjennomføre intervju med kurdiske intervjuobjekter var derfor ofte vanskelig på grunn av språkproblemer. Om dette har ført til en systematisk underrepresentasjon av kurderne i utvalgene med bakgrunn fra Irak, Iran og Tyrkia er det umulig for oss å kontrollere.

Nedenfor presenterer vi det som er fastslått å være direkte feiloversettelser i de ulike skjemaene. Vi gjør oppmerksomme på at intervjuernes tilbakemeldinger er dobbeltsjekk mot andre uavhengige flerspråklige.

Spansk skjema (Chile):

- *G2a barnepassordninger/slekt eller venner*. Her har ordet gratis falt ut i den spanske oversettelsen, slik at spørsmålet gjelder både betalt og gratis barnepass.
- *N5 om mulighet for å klare uforutsett regning på 5000 kr*. Her har det spanske skjemaet omvendt betydning i forhold til det norske. I den norske originalen spør man om intervjuobjektet *hadde mulighet* til å klare en uforutsett regning, mens i det spanske spør man om man *hadde problemer* med å klare den uforutsette regningen. Med andre ord: i det spanske skjemaet spør man egentlig om man *ikke kunne klare* å betale. Vi må forutsette at intervjuerne har fulgt ordlyden i det spanske skjemaet, og at dataene på dette spørsmålet altså må forstås og tolkes annerledes enn for de andre språkgruppene. Likevel kan vi ikke utelukke at ikke noen av intervjuerne husker den norske versjonen, siden mange av intervjuene er foretatt med norsk skjema. Spørsmålet har dessverre redusert reliabilitet for utvalget med bakgrunn fra Chile som er intervjuet på spansk.

- *N10 opplevd diskriminering ved kjøp på kreditt eller med betalingsutsettelse, eller ved lån i bank.* I det spanske skjemaet er selve poenget, nemlig opplevelsen av å ha blitt nektet div økonomiske tjenester på grunn av sin utenlandske bakgrunn, redusert til kun å gjelde ved søknad om lån. For første del av spørsmålet, der det spørres om erfaringer med søknad om kjøp på kreditt eller med betalingsutsettelse, er det kun et generelt spørsmål om man har opplevd dette, uavhengig av utenlandsk bakgrunn. Vi kan ikke utelukke at intervjueren har formidlet til intervjuobjektet at vi er ute etter erfaringer betinga av vedkommendes bakgrunn, men vi kan heller ikke garantere det. Spørsmålet har redusert reliabilitet i forhold til opprinnelig mening for utvalget med bakgrunn fra Chile som er intervjuet på spansk.
- *S4 statsborgerskap i tillegg til det norske.* Her har det spanske skjemaet en helt annen betydning enn det norske. På norsk lyder spørsmålet ”Har du også et annet statsborgerskap i tillegg til det norske”? I det spanske skjemaet spør vi: ”Har du realisert søknaden om å få norsk statsborgerskap?”
- *S5 om intervjuobjektet har søkt om norsk statsborgerskap.* Her er oversettelsen korrekt i det spanske skjemaet, men det spørres altså om samme forhold for annen gang (se over). Med andre ord: i det spanske skjemaet er det spurt to ganger om vedkommende har søkt norsk statsborgerskap. Første gangen dette opptrer er det et meningsløst spørsmål fordi det stilles til folk som allerede er norske statsborgere (ja på S1), men som ikke ble født norske (nei på S2). Mer alvorlig er at vi for chilenerne intervjuet på spansk mangler informasjonen som skulle ha kommet i S4; om vedkommende har andre statsborgerskap i tillegg til det norske. Dermed er også gruppen som skulle ha svart på S6, altså årsaker til at man har søkt norsk statsborgerskap, mindre enn den kunne vært.

Urdu (Pakistan):

- *S4 statsborgerskap i tillegg til det norske.* Spørreskjemaet på urdu har en annen betydning enn det norske originalspørsmålet. På urdu spør vi: ”Har du søkt om norsk statsborgerskap?”, mens det opprinnelige spørsmålet er ”Har du også et annet statsborgerskap i tillegg til det norske”?
- *S5 om intervjuobjektet har søkt om norsk statsborgerskap:* Også dette spørsmålet har en annen betydning i urdu-oversettelsen: ”Har du andre statsborgerskap enn det norske?”. Egentlig skulle vi her spørre intervjuobjekter som ikke er norske statsborgere pr i dag, om de har søkt om å få bli det. Gitt den gale oversettelsen blir svarene meningsløse. Dersom han eller hun ikke er norsk statsborger (”Nei” på S1) har vi altså mistet informasjonen som forteller oss om han eller hun er i gang med å skaffe seg et. Dersom vedkommende er norsk statsborger (”Ja” på S1), men ikke er født med det (S2), har vi da informasjon om de har søkt om norsk statsborgerskap (meningsløst, siden de må ha gjort det), og dernest har vi så informasjon om årsakene til at de søkte. Dette gir S6 sterkt redusert kvalitet for delutvalget som er intervjuet på urdu med urdu skjema. I tillegg er det en fare for at intervjuerne ”går surr” i de to variantene når de veksler mellom å bruke norske skjema og skjema på på urdu. Hele bolken har redusert reliabilitet.

- *Bolken S7-S10*: Dersom intervjuobjektet har svart på S5 at de **ikke** har andre statsborgerskap enn det norske, blir de likevel ledet i retning S7 – S10. Her spør vi om de kommer til å søke (S7) og hvorfor (S8), eller hvorfor ikke (S9). Disse spørsmålene er for så vidt ikke meningsløse dersom han eller hun har oppgitt svar her, men vi mangler jo da informasjon om vedkommende faktisk har søkt.

Somalisk skjema:

- F13 hvor ofte intervjuobjektet treffer søsken. I det somaliske skjemaet mangler svaralternativ 6 ”Sjeldnere enn hvert år”. Dermed er det sannsynlig at noen av intervjuobjektene her kommer ut med manglende verdi (såkalt missing) eller ”vet ikke”.

I og med at feilene gjengitt over kom fram på et sent tidspunkt, var det ikke mulig å endre praksis. I stedet er det viktig at alle som skal bruke dataene er oppmerksomme på svakhetene, og tar sine forholdsregler.

Intervju på norsk?

Intervjuerne hadde enten med seg både norske og oversatte spørreskjemaer slik at intervjuobjektet kunne velge der og da, eller de hadde avtalt med vedkommende på forhånd hvilket språk intervjuet skulle foregå på. I tabell 21 ser vi hvordan fordelingen mellom intervjuer foretatt på norsk og de andre språkene ble til sist.

Tabell 21 Landbakgrunn og bruk av norsk som intervjuspråk

	Antall intervjuer på norsk	Antall intervjuer totalt	Andel intervjuer på norsk
I alt	1206	3053	40 %
Serbia og Montenegro	178	288	62 %
Tyrkia	50	297	17 %
Bosnia-Hercegovina	84	333	25 %
Somalia	63	245	26 %
Sri Lanka	98	353	28 %
Irak	151	357	42 %
Iran	119	270	44 %
Pakistan	235	308	76 %
Vietnam	150	314	48 %
Chile	78	288	27 %

Her ser vi at 40 prosent av alle intervjuene foregikk på norsk, men andelen svinger voldsomt mellom gruppene. For intervjuene med personer med bakgrunn fra Tyrkia er det bare 17 prosent, mens tre av fire intervjuer med personer med bakgrunn fra Pakistan er på norsk. Vi har dessverre ikke tall for andelen som brukte norske skjema i 1996, men det er grunn til å anta at andelen norske skjema har vært økende siden den gang.

Spørsmålsstillinger som har ført til misforståelser

Innsamlingsfeil kan også komme av at intervjuobjektet avgir feil svar i forhold til spørsmålets intensjon. Det kan skyldes at spørsmål eller svarkategorier misforstås; at de ikke gir intervjuobjektet bilder eller kategorier i hodet som de kjenner igjen i den kognitive prosessen som foregår når man oppfatter og svarer på et spørsmål. Det kan også skyldes at man spør om informasjon som er vanskelig å rekonstruere, for eksempel om forhold som ligger tilbake i tid. Uansett er det viktig å ha klart for seg at ansvaret for slike svakheter alltid ligger hos den som utvikler spørsmålene, ikke hos intervjuobjektet. Spørsmålene har ikke fungert etter forutsetningene – de er ikke godt nok konstruert.

For å få et bilde av hvilke spørsmål eller deler av skjema som eventuelt har slike svakheter i vår undersøkelse, har vi basert oss på informasjon fra intervjuerne. På seminar og samlinger underveis ble de systematisk bedt om å rapportere til oss om deler av skjema som de eventuelt hadde dårlige erfaringer med. I det følgende gjengir vi de innspill som kom.

Som et generelt problem ble det nevnt at intervjuet gir et visst fokus på negative forhold eller sider ved folks levekår som ikke er så gode. Derfor opplevde de ofte at intervjuobjektene ble mer og mer nedtrykte i løpet av intervjuet, eller at de etter endt dyst reiste med en dårlig følelse av å ha minnet intervjuobjektet på ”hvor ille de hadde det”. Problematikken er kjent, og forsterkes antakelig av at mange i de gruppene vi undersøker har bak seg dramatiske endringer i livet. Likevel er det grunn til å ta alvorlig utfordringen som ligger i å formidle det positive formålet og det positive bidraget folk kommer med når de svarer på en slik undersøkelse.

På følgende spørsmål er det rapportert hyppige feil i selve forståelsen av spørsmålet:

A4 og A5: Tilhører du eller din familie noen etnisk, nasjonal, språklig eller religiøs minoritet i ditt eller dine foreldres opprinnelsesland? Hvilken minoritet?

- Dette spørsmålet omfatter en rekke ulike typer minoriteter av relativt forskjellig karakter. Når intervjuobjektet blir bedt om å spesifisere hvilke minoritet det dreier seg om får vi også svar i form av forskjellige typer – som igjen er vanskelig å putte i samlekategorier. Hva som oppfattes som en minoritet varierer veldig fra sted til sted, og ofte forstås det som *politisk* minoritet i stedet for noen av fire eksemplene det refereres til i selve spørsmålet (selv om disse dimensjonene ofte kan være overlappende). Vi vet egentlig lite om hva slags minoritet folk snakker om, og måler egentlig selve *følelsen av, eller erkjennelsen av*, at man tilhører en minoritet.

F14 Spørsmål om andre medlemmer av familien er bosatt i Norge:

- Her fikk vi rapporter om at intervjuobjekter med voksne barn som ikke bor i husholdningen ikke tok høyde for å inkludere egne barn i svaralternativ 5 ”Andre familiemedlemmer”; altså kan svaralternativ 5 ha en del underrapportering.

G2-G3 Barnepass og SFO (skolefritidsordningen)

- Disse spørsmålene har dessverre relativt høye missing-verdier (vi mangler svar for mange av intervjuobjektene). Det kan tenkes flere årsaker. Muligens er det mange mannlige intervjuobjekter som ikke har full oversikt over barnas passordninger. Muligens vet ikke alle hva SFO står for, eller hva det går ut på. Når det gjelder layout/skjemaform har spørsmålet en komplisert struktur med matriseform, og det forutsetter at intervjueren husker i hodet eller blar seg tilbake i skjema for å finne

ut hvor mange barn i husholdningen som er født i 1995 eller senere. Dette er i praksis relativt vanskelig for mindre erfarne intervjuere. I tillegg er det slik at referansen til fødselsår på de barna det skal svares for i G3 om SFO blir feil når datainnsamlingen forlenges ut 2006 (også barn født i 1999 og 2000 skulle vært inkludert i spørningen). Redusert validitet og reliabilitet.

H21 og H22 arbeidssøking og årsaker til arbeidsløshet

- Her kan vi se av spesifikasjonene at en del svarer på årsakene til arbeidsløshet selv om de egentlig ikke er reelt arbeidssøkende. Har ingen praktisk betydning for spørsmålet, i og med at vi har tilbakeført dataene.

I5 Spørsmål om å sitte på huk eller stå på knærne

- Her fikk vi rapporter om at begrepet "sitte på huk" er ukjent for mange, og at det heller ikke lar seg oversette til alle språk. Mange misforståelser.

O22 Spørsmål om hjelp til oversettelse ved siste legebesøk

- Her er det mange intervjuere som stryker over "16 år" i skjemaet og skriver for hånd "voksne barn". Dette betyr at verdi 3 også dekker tilfeller der egne voksne barn hjelper til.

Husholdningsoversikten

Undersøkelser som innebærer at husholdningssammensetningen til intervjuobjektet kartlegges vil alltid gi grunnlag for feil og misforståelser om hvem som *egentlig* er medlem av husholdningen. I vårt utvalg vet vi i tillegg at relativt mange er mobile med hyppige flyttinger, mange bor flere sammen uten å være i familie, samtidig som relativt mange deler bolig med medlemmer av storfamilien eller øvrig slekt. Dette varierer innen hvert av delutvalgene.

Til hjelp under kartleggingen har intervjueren fått en oversikt over husholdningsmedlemmene som i henhold til folkeregisteret skal være å finne på bostedet. Under intervjuet skal intervjuobjektet så opplyse om alle personene som bor i husholdningen. Da hender det at intervjueren enten får opplysninger om personer som ikke på forhånd er oppgitt, eller at personer som er oppgitt tilsynelatende ikke er å finne her likevel. Intervjueren registrerer navn, fødselsdato og slektskap til intervjuobjektet for de "nye" medlemmene. Når papirskjemaet registreres ved kontoret påføres så fødselsnummer fra det sentrale personregisteret. Dette er nødvendig praksis for å kunne koble til registeropplysninger om for eksempel inntekt for hele husholdningen, eller medlemmenes utdanning, senere.

I denne undersøkelsen kom mange skjema tilbake fra intervjueren uten fødselsdato eller med mangelfulle opplysninger om fødselsdato (i forhold til andre personopplysninger) for de antatte husholdningsmedlemmene. Vi har i etterkant brukt store ressurser på å spore fram riktig fødselsdato uten at vi har lykket med absolutt alle. Det betyr at beregnede tall og opplysninger på husholdningsnivå nødvendigvis vil ha noe svakere reliabilitet enn på individnivå. Slik er det for så vidt med alle husholdningsundersøkelser, men her er det noe større usikkerhet enn det som er vanlig. Det samme gjelder påkoblede opplysninger på husholdningsnivå, som også vil ha noen manglende verdier.

Over- og underrapportering på sensitive spørsmål

Innsamlingsfeil kan oppstå fordi visse spørsmål oppfattes som ømtålige, støtende eller sensitive. Dette kan gi svar av varierende kvalitet; intervjuobjektene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar, eller unnlate å svare. For vår undersøkelse kompliseres dette av at spørsmål oppfattes og vurderes ulikt av mennesker fra ulike kulturer. Våre spørsmål skulle helst oppfattes mest mulig ensartet på tvers av kulturer.

Under planleggingen av undersøkelsen ble forslagene til tema og enkeltspørsmål derfor nøye vurdert. I en egen forstudie til denne undersøkelsen ble det diskutert hva og hvordan man burde stille spørsmål til de ulike innvandringsgruppene, og hva slags reaksjoner man kunne forvente å få (se Daugstad og Lie 2004). Generelt er det ofte slik at de som planlegger et spørreskjema forholder seg til en rekke instanser som alle vil inkludere "sine" tema i skjemaet, og den endelige utformingen er et resultat av mange avveininger. Et tema kan være fristende å spørre om fordi det kanskje vil gi helt ny kunnskap, samtidig som det kan være en viss risiko for å støte intervjuobjektet, med negativ virkning på resten av intervjuet. Det er likevel ikke lett å forutsi hvordan skjemaet vil virke ute i felt, altså i gitte sammenhenger. Dessuten er det aldri mulig å planlegge seg helt bort fra slike effekter, siden hendelser i samtiden, medieoppslag eller nye felles eller individuelle erfaringer hos intervjuobjektene alltid vil påvirke intervjusituasjonen. Intervjuerens atferd har også stor effekt, ved at deres holdninger til enkeltspørsmål eller tema gjennomsyrrer måten de fremfører spørsmålene på, selv om det i opplæringen legges vekt på å motvirke slike effekter.

For å kunne vurdere eventuelle feilkilder på bakgrunn av slike problemer, er vi igjen avhengige av intervjuernes rapporter. Listen nedenfor omfatter spørsmål som intervjuerne mente fungerte dårlig. Vi går ikke i detalj inn på årsakene til at de kan ha fungert dårlig. Som en generell hypotese kan vi si at enkelte spørsmål for enkelte landgrupper antakelig har vært for sensitive til at intervjuobjektet har villet gi opplysninger til intervjueren.

B16 – B19 Bolig/fritidshus i utlandet

- Her rapporterte intervjuerne at mange intervjuobjekter åpenbart unnløt å oppgi riktig svar. En viss underrapportering må tas i betraktning.

C2 Barn utenfor husholdningen

- Intervjuerne rapporterte at dette spørsmålet ble forstått som om man spurte om vedkommende hadde barn utenfor *ekteskap*. En viss underrapportering må tas i betraktning, men slik vil det være også i andre undersøkelser.

D1 – D16 Bakgrunn fra opprinnelseslandet

- Eldre intervjuobjekter reagerte etter sigende negativt på spørsmålene om bakgrunn fra opprinnelseslandet.

D8 Jord/forretning/virksomhet i opprinnelseslandet

- Her rapporterte intervjuerne at mange intervjuobjekter åpenbart unnløt å oppgi riktig svar. En viss underrapportering må tas i betraktning

E1 – E5 Religion

- Disse spørsmålene ble sagt å fungere dårlig overfor sterkt religiøse personer.

L1 og L3 om opplæring i norsk

- I løpet av tiden som er gått siden skjema ble utarbeidet har benevnelsen for slike kurs endret seg. Dette betyr at flere intervjuobjekter kan ha blitt usikre på hva slags type norskopplæring vi egentlig spurte om i L1. Dette er kanskje også årsaken til at så mange har svart "Annet" i L3 (hvorfor ikke gjennomgått norskopplæring).

N2 og N3 Brutto inntekt for intervjuobjektet og husholdningen

- Noe underrapportering er sannsynlig, slik som i de fleste levekårsundersøkelser.

O9 og O10 om røyking

- Disse spørsmålene ble rapportert som sensitive for en del kvinner i utvalget.

Til sist må vi også nevne at de vurderinger som ligger til grunn for svaret også kan påvirkes av hva intervjuobjektet oppfatter som sosialt ønskelig i intervjusituasjonen, særlig om det er flere enn intervjueren til stede, for eksempel familiemedlemmer eller besøkende. Vi vet at intervjuerne rapporterte om problemer med å holde fokus hos intervjuobjektet når intervjuene foregikk hjemme, fordi det kunne være mange andre til stede i boligen. Dette er imidlertid et vanlig problem i undersøkelser basert på personlig intervju hjemme hos folk; for denne undersøkelsen er eneste forskjell at husholdningene eventuelt er større, eller at folk oftere har besøk, samtidig som de mottar intervjueren. Eventuelle effekter av at man er mange til stede faller utenfor denne rapportens rammer og vil måtte måles i egne metodestudier.

Innsamlings- og bearbeidingsfeil som følge av papirbasert innsamling

I vår undersøkelse foregikk datainnsamlingen altså ved hjelp av personlig intervju med et *papirskjema*, der intervjuerne registrerte svarene direkte i skjemaet. Bruken av tradisjonelle papirskjemaer gjør at det lettere oppstår feil både under gjennomføringen av intervjuene og under bearbeidingen av informasjonen.

Mens intervjuet foregår må intervjueren selv passe på å foreta riktige logiske hopp i skjemaene, og føre svarene inn på riktig sted. Vi vet at manuell administrasjon av ulike stier i skjemaet gir større rom for menneskelige feil. Det er i dag vanlig å bruke pc-baserte spørreskjema til de ordinære levekårsundersøkelsene, men på grunn av de mange oversettelsene i vår undersøkelse ble dette ikke ansett som praktisk mulig å gjennomføre her. Ved bruk av papirskjema mister man også muligheten for å legge inn direkte kontroll av svarkonsistens mellom ulike spørsmål, for eksempel ved at det legges inn grenser for gyldige numeriske verdier. Dermed blir intervjuernes jobb mer krevende.

SSB har imidlertid lang erfaring i å designe papirskjema på en slik måte at intervjuene kan foregå mest mulig standardisert. Ved å legge inn et sett av koder for logiske hopp, ortografiske systemer og visuelle hjelpemidler får intervjueren hjelp til enkelt å "se" hvordan skjemaene skal gjennomgås for hvert enkelt intervjuobjekt, tilpasset hans eller hennes situasjon og svar. På den måten forebygges misforståelser og tretthet, objektene slipper å svare på unødvendige spørsmål og feilkilder unngås. Datakvaliteten blir bedre.

Papirskjema medfører altså en større fare for innsamlingsfeil både på intervjuersiden og på bearbeidingsiden. De flerspråklige intervjuerne gjennomgikk en omfattende opplæring før de startet opp, med seminar og brevkurs som i SSBs vanlige opplæring av intervjuere, men tilpasset denne spesielle undersøkelsen. Likevel vet vi at det er oppstått mindre

innsamlingsfeil som følge av feilmanøvrering i skjema på enkelte steder. Dette gir manglende verdier på enkeltspørsmål.

Hva kan man gjøre med slike feil? Når vi har informasjon som sier oss at et intervjuobjekt egentlig skulle havnet i en annen kategori på et tidligere tidspunkt i skjema, så har vi rettet opp med ”tilbakevirkende kraft”. Eksempel på dette kan være at vi har benyttet svarene avgitt på spørsmål med åpne svaralternativ for å rette opp tidligere inkonsistenser. Når det for eksempel på spørsmål H22 – svaralternativ 9 ”Spesifiser årsaker til at du er blitt gående uten jobb i perioden som arbeidsløs” står at intervjuobjektet ikke ønsket noen jobb, har vi rettet opp dette intervjuobjektets verdi på det foregående spørsmålet (fra Ja til Nei på H21). Praksisen med ”opprettinger av verdier bakover” kan medføre manglende verdier på etterfølgende variabler.

Bearbeidingsfeil

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut på datafila. Slike feil kan oppstå for eksempel under avledninger (omkodinger), men også under selve registreringen. I vår undersøkelse foregikk bearbeidningen ved manuell registrering (”punching”) av data fra hvert enkelt papirskjema og inn i en database. Gitt de mange versjonene av skjema på ulike språk var også denne fasen mer krevende i vår undersøkelse enn vanlig. I flere av versjonene er det brukt andre tegn og en annen layout enn vanlig¹⁹. Programmet for registrering ble testet i flere omganger før oppstart av registreringsarbeidet. En detaljert instruks for registrering ble utarbeidet, se vedlegg I. Dette stilte krav til at registrererne lett kunne manøvrere i de ulike skjemaene, og at de var oppmerksomme på skjemaenes struktur og utforming.

I tillegg ble det foretatt en systematisk kontroll av resultatene om lag halvveis i registreringsfasen. 48 skjema ble registrert på ny av en ny person, og resultatene ble sammenlignet. Analysen viste at feilmarginen var relativt liten; om lag 1 prosent av variablene hadde avvik mellom de to versjonene. Avvikene var systematiske: de opptrer oftere der spørreskjemaet er utformet i matriseform (”tabellspørsmål”) og i forbindelse med utfylling av den såkalte husholdningsboksen (oppramsing av alle medlemmene i husholdet med navn, kjønn, eventuell avmerking av par, fødselsdato og slektskap til intervjuobjektet). Skjemautforming har betydning for forekomsten av innsamlings- og bearbeidingsfeil, ikke bare for intervjuerne, men også på databehandlingssida. Utformingen er imidlertid ikke forskjellig ved denne undersøkelsen sammenlignet med andre papirbaserte intervjuundersøkelser SSB står bak. Forskjellen ligger i at det her finnes tolv ulike skjema på tolv språk. Dette kompliserer prosessen for manuell dataregistrering.

---

¹⁹ Eksempel: urdu-versjonen av spørreskjemaet leses fra høyre mot venstre.

Litteraturliste

Blom, Svein og Kristin Henriksen. Levekår blant innvandrere 2005/2006. Rapport 2008/5, Statistisk sentralbyrå.

Daugstad, Gunnlaug og Benedicte Lie (2004): *Kvalitativ forstudie til levekårsundersøkelse blant ikke-vestlige innvandrere*, Notat 2004/88, Statistisk sentralbyrå
http://www.ssb.no/emner/00/02/notat_200488/notat_200488.pdf

Feskens, Remco, Joop Hox, Gerty Lensvelt-Mulders, and Hans Schmeets. Nonresponse among ethnic minorities: A Multivariate Analysis. *Journal of Official Statistics*, Vol. 23, No. 3, 2007. Statistics Sweden.

Gulløy, Elisabeth, Svein Blom og Agnes Aall Ritland (1997): *Levekår blant innvandrere 1996, Dokumentasjonsrapport med tabeller*, Notater 97/6, Statistisk sentralbyrå.

Informasjonsbrev til respondentene september 2005

Oslo, september 2005
Saksbehandler: Tor Morten Normann
Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om levekår blant innvandrere

Du er en av 5000 personer som er trukket ut til å delta i en stor undersøkelse om innvandreres levekår i Norge. Du vil derfor om kort tid bli kontaktet av en intervjuer fra Statistisk sentralbyrå. Intervjueren behersker både norsk og **aktuelt språk**. Du kan selv velge hvilket språk du ønsker å bli intervjuet på. Vi vil stille spørsmål som handler om bolig, helse, arbeidsforhold, utdanning og økonomi. Vi vil også stille noen spørsmål om din bakgrunn, familie og sosiale kontakter. Vi håper du har lyst til å bli intervjuet.

Statistisk sentralbyrå gjennomfører undersøkelsen på oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet. Formålet med undersøkelsen er å skaffe ny kunnskap om hvordan personer med innvandrerbakgrunn har det i hverdagen og hvor lett eller vanskelig det er for dem å bli integrert i det norske samfunnet. Kunnskap om dette er **viktig for samfunnsdebatten, for innvandrernes egne organisasjoner og for beslutninger som berører innvandreres situasjon og framtid i Norge.**

Alle som deltar i undersøkelsen er med i trekningen av fire gavekort på kr 5 000,- og ti gavekort på kr 1 000,- Deltakerne i undersøkelsen er tilfeldig trukket fra Folkeregisteret, og det er frivillig å være med. Ditt bidrag er svært viktig for at resultatene skal bli så pålitelige som mulig. Dersom mange velger ikke å delta, kan resultatene gi et skjevt bilde av innvandreres levekår.

Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. SSB har utnevnt et eget personvernombud, godkjent av Datatilsynet, som kontrollerer at personopplysningslovens regler følges. For å gjøre intervjuet kort og for å øke utbyttet av svarene, vil vi benytte opplysninger fra Folkeregisteret og Datasystem for utlendingssaker om ditt og dine foreldres fødeland, innvandrings-bakgrunn og statsborgerskap. Data om inntekt, formue, trygder og stønader hentes fra Statistisk sentralbyrås skatte- og inntektsregister og opplysninger om utdanning og arbeidsmarkedsstatus fra vårt utdannings- og sysselsettingsregister. **Vi vil aldri offentliggjøre opplysninger om den enkelte person.** Resultatene fra undersøkelsen vil kun handle om likheter og forskjeller mellom ulike

samfunnsgrupper. Innen tre år etter siste intervju vil opplysningene bli anonymisert, slik at den enkelte ikke kan identifiseres.

Du finner mer informasjon om undersøkelsen i den vedlagte brosjyren. Du kan også ringe oss gratis på telefon 800 83 028 eller sende e-post til tmn@ssb.no eller bus@ssb.no. Generelle spørsmål om personvern i Statistisk sentralbyrå kan rettes til vårt personvernombud på telefon 21 09 00 00, eller e-post til personvernombud@ssb.no.

Med vennlig hilsen

Øystein Olsen
adm. direktør

Ole Sandvik
seksjonssjef

Informasjonsbrev til foresatte september 2005

Oslo, september 2005
Saksbehandler: Tor Morten Normann
Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om levekår blant innvandrere

Statistisk sentralbyrå gjennomfører nå en undersøkelse om innvandreres levekår i Norge. Vi vil informere om at en sønn eller datter under 18 år i din/deres husholdning er trukket ut til undersøkelsen. Han/hun får eget brev om dette. Undersøkelsen handler om bolig, helse, arbeidsforhold, utdanning og økonomi. Vi vil også stille noen spørsmål om bakgrunn, familie og sosiale kontakter. Vi håper din/deres sønn/datter har lyst til å bli intervjuet.

Statistisk sentralbyrå gjennomfører undersøkelsen på oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet. Formålet med undersøkelsen er å skaffe ny kunnskap om hvordan personer med innvandrerbakgrunn har det i hverdagen og hvor lett eller vanskelig det er for dem å bli integrert i det norske samfunnet. Kunnskap om dette er **viktig for samfunnsdebatten, for innvandrernes egne organisasjoner og for beslutninger som berører innvandreres situasjon og framtid i Norge.**

Alle som deltar i undersøkelsen er med i trekningen av fire gavekort på kr 5 000,- og ti gavekort på kr 1 000,- Deltakerne i undersøkelsen er tilfeldig trukket fra Folkeregisteret, og det er frivillig å være med. Alle bidrag er svært viktig for at resultatene skal bli så pålitelige som mulig. Dersom mange velger ikke å delta, kan resultatene gi et skjevt bilde av innvandreres levekår.

Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. SSB har utnevnt et eget personvernombud, godkjent av Datatilsynet, som kontrollerer at personopplysningslovens regler følges. For å gjøre intervjuet kort og for å øke utbyttet av svarene, vil vi benytte opplysninger fra Folkeregisteret og Datasystem for utlendingssaker om din sønns/datters og foreldrenes fødeland, innvandrings-bakgrunn og statsborgerskap. Data om inntekt, formue, trygder og stønader hentes fra Statistisk sentralbyrås skatte- og inntektsregister og opplysninger om utdanning og arbeidsmarkedsstatus fra vårt utdannings- og sysselsettingsregister. **Vi vil aldri offentliggjøre opplysninger om den enkelte person.** Resultatene fra undersøkelsen vil kun handle om likheter og forskjeller mellom ulike

samfunnsgrupper. Innen tre år etter siste intervju vil opplysningene bli anonymisert, slik at den enkelte ikke kan identifiseres.

Dersom du/dere ønsker mer informasjon om undersøkelsen, eller ønsker å unnta din/deres sønn/datter kan du/dere ringe oss gratis på telefon 800 83 028 eller sende e-post til tmn@ssb.no eller bus@ssb.no. Generelle spørsmål om personvern i Statistisk sentralbyrå kan rettes til vårt personvernombud på telefon 21 09 00 00, eller e-post til personvernombud@ssb.no.

Med vennlig hilsen

Øystein Olsen
adm. direktør

Ole Sandvik
seksjonssjef

Brosjyre september 2005

Hva brukes undersøkelsen til?

- Statistisk sentralbyrå lager statistikk som beskriver levekårene for innvandrere i Norge. Vi publiserer resultater fra undersøkelsen i våre egne publikasjoner. Dette bidrar til å øke kunnskapen om innvandreres situasjon.
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil bruke resultatene i sitt arbeid med innvandring og integrering
- Flere departementer bruker statistikken i sitt planleggings- og utviklingsarbeid
- Universiteter og forsknin gsmiljøer bruker statistikken til undervisning og til forskning
- Ulke interesseorganisasjoner bruker statistikken i sitt arbeid
- Mediene bruker statistikken i artikler og reportasjer

Vi kan ikke erstatte deg med en annen

Hver enkelt som er trukket ut representerer en større gruppe mennesker. For at alle grupper skal telle med, er det derfor viktig at flest mulig svarer. Dersom det er mange eldre som ikke svarer, får vi for eksempel mindre sikre opplysninger om hvordan de eldre har det. Av erfaring vet vi også at folk som har det vanskelig deltar i mindre grad enn andre. Det betyr at statistikken i noen tilfeller gir et for postyrt bilde av befolkningens levekår. Derfor er det viktig at både de som er fornøyd og de som er misfornøyd med levekårene sine blir med i undersøkelsen.

Blant de som deltar trekker vi ut vinnere av fire gavekort på kr 5 000,- og ti på kr 1 000,- i

Statistisk sentralbyrå ivaretar personvernet

Undersøkelsen gjennomføres etter lovpålagte regler og Statistisk sentralbyrå er underlagt kontroll både fra vårt eget personvernombud og Datatilsynet. Alle som jobber i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. Det vil aldri bli kjent utenfor Statistisk sentralbyrå hva enkeltpersoner har svart på undersøkelsen.

Har du spørsmål om personvern kan du enten sende en e-post til personvernombud@ssb.no eller ringe telefonnummer 21 09 00 00.

Ønsker du å komme i kontakt med oss?

Dersom du ønsker flere opplysninger om selve undersøkelsen eller om hva resultatene skal brukes til, kan du ringe gratis til telefonnummer 800 83 028 eller sende en e-post til tmn@ssb.no eller bus@ssb.no.

Statistisk sentralbyrå har hovedansvaret for offisiell statistikk i Norge. Vår oppgave er å gi allmenheten, myndighetene og nærrgisilvret kunnskap om samfunnets struktur, utvikling og virkemåte ved hjelp av statistikk og analyse. Statistikken utarbeides på et uavhengig grunnlag, er av høy kvalitet og spres som et felles gode for samfunnet. Mer om Statistisk sentralbyrå finner du på www.ssb.no

Seksjon for intervjuundersøkelser er ansvarlig for gjennomføringen av Statistisk sentralbyrås intervjuundersøkelser. Våre datamsamlinger foregår ved hjelp av besøksintervju, telefonintervju eller skjema som sendes i posten.

Statistisk sentralbyrå

Seksjon for intervjuundersøkelser
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Besøksadresse:
Kongens gate 7
Telefon: 21 09 46 67
Telefaks: 21 09 49 89

Statistisk sentralbyrå
Kunnskap for fremtiden

Levekårsundersøkelsen – hvorfor og hvordan blant innvandrere

Statistics Norway

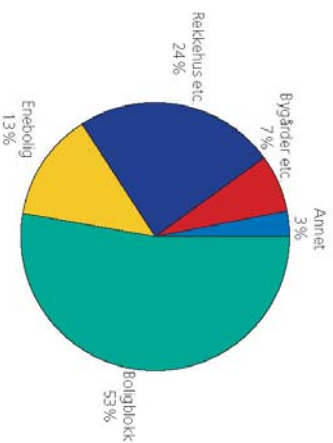
Statistisk sentralbyrå

...the coolest girl in town ever
...you cool girl in town ever
...vision please accept
...begins you insight
...s smi le genius star
...stjoy diversity in eve
...st, wow! be you for
...inker- life real fier
...e, make new smart
...ant rare please awa
...and all love cool girl in favor

Flerpartiet av innvandrere bor i blokk

Hvert år gjennomfører Statistisk sentralbyrå undersøkelser om folks levekår. Disse undersøkelsene gir nyttig kunnskap om hvordan folks levekår utvikler seg over tid. For å få bedre kunnskap om enkelte grupper i samfunnet, gjennomfører vi også enkelte spesialundersøkelser som denne. Dette er forføt de generelle undersøkelsene ikke gir nok kunnskap om innvanderes levekår. Gjennom denne undersøkelsen kan vi derfor si noe om hvordan innvanderes levekår skiller seg fra levekårene i befolkningen generelt.

Dette var bare noe av det vi fant ut i 1996, sist det ble gjennomført en levekårsundersøkelse blant innvandrere. Vi fant også ut at sammenliknet med befolkningen generelt

- er det flere innvandrere som bor trangt og billigere
- er det færre innvandrere som har varig sykdom, skade eller funksjonshemming
- sier flere innvandrere at de er ensomme
- er det flere innvandrere som lever i samliv
- er innvandrere oftere utsatt for belastninger i arbeidslivet

I undersøkelsen vi gjennomfører nå, kan vi blant annet finne ut om dette har endret seg i løpet av disse årene, eller om situasjonen er stabil. Vi kan også finne ut mer om eventuelle forskjeller mellom enkelte grupper av innvandrere.

Levekårsundersøkelsen følger utviklingen i samfunnet

Når vi skal beskrive hvordan innvandrere har det i hverdagen fokuserer vi på noen sentrale tema. Her er noen eksempler på hva vi vil spørre om i intervjuet:

Bolig: For veldig mange er boligen viktig. Boligens standard og kostnadene ved å bo påvirker dagliglivet. Vi ønsker å vite mer om hvem som bor bra og hvem som bor mindre bra, og hvorfor det er slik.

Helse: God eller dårlig helse påvirker oss i vårt daglige liv. Men hvordan er den generelle helsestanden i befolkningen, og hva påvirker den? Det ønsker vi å finne ut mer om.

Arbeid og arbeidsmiljø: Arbeid kan være viktig for den enkeltes tilsel, helse og økonomi. Derfor er det også viktig å vite mer om hvordan tilknytningen til arbeidslivet er for ulike grupper av befolkningen. Selve arbeidslivet er også viktig, både det fysiske og det sosiale, og det virker inn på både trusel og helse. Vi vil derfor stille noen spørsmål om det.

Bakgrunn: De fleste innvandrere som bor i Norge har levd deler av livet sitt i et annet land. Denne bakgrunnen vil for mange påvirke hvordan de har det i dag. Derfor er det viktig å se denne bakgrunnen i sammenheng med andre tema.

Religion: Mange innvandrere har en annen religion enn majoriteten i Norge. For mange er det å kunne utøve sin religion viktig for livskvaliteten, og derfor stiller vi noen få spørsmål om det.

Familie og sosial kontakt: Hvor mange av nærmeste familie og venner bor i nærheten, og hvor mange har man ellers jevnlig kontakt med? Det sosiale livet er viktig for mange, så det vil vi gjerne også vite mer om.

Etlers dekker undersøkelsen også tema som språk, utdanning, økonomi, statsborgerskap og fritidsaktiviteter. Spørsmålene vi stiller er for det meste enkle fagspørsmål om deg og din husstand. Vi tror at du vil oppleve at det er lett og greit å svare på spørsmålene, og at de tar opp ting som er viktig for din hverdag. Ved å svare på spørsmålene i undersøkelsen bidrar du til at myndigheter, forskere og offentligheten får vite mer om hvordan innvandrere faktisk har det.

De ti landene som denne undersøkelsen dekker er (i alfabetisk rekkefølge): Bosnia-Hercegovina, Chile, Irak, Iran, Pakistan, Serbia og Montenegro, Somalia, Sri Lanka, Tyrkia og Vietnam

Hvem er innvandrere?

Det er ikke sikkert at du eller andre tenker på deg som innvandrer. Du kan være norsk statsborger, ha bodd i Norge svært lenge, eller du kan være født her. I Statistisk sentralbyrås innvanderstatistikk er innvandrer imidlertid definert som en person som enten er født i utlandet eller i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Det er denne definisjonen vi går ut fra i denne undersøkelsen

Slik gjennomføres levekårsundersøkelsen

Vi kan ikke intervju alle innvandrere i Norge. Det ville bli for dyrt og tidkrevende. Derfor har vi trukket et tilfeldig utvalg av innvandrere med bakgrunn fra ti forskjellige land. Utvalget skal gi et bilde i miniatyr av den voksne innvanderbefolkningen i Norge. Derfor vil resultatene fortelle noe om forholdene for alle innvandrere fra disse ti landene, selv om vi bare spur et utvalg.

Alle som er trukket ut til undersøkelsen får et brev sammen med denne brosjyren. Brevet og brosjyren gir viktig informasjon om hva undersøkelsen dreier seg om, og hvordan resultatene brukes. Etter en stund vil du bli kontaktet av en intervjuer. Intervjueren vil avtale tid og sted for intervjuet med deg. Intervjuet gjennomføres ansikt til ansikt, og dere kan treffes hjemme hos deg eller et annet egnet sted. **Intervjueren behøvsker både norsk og språk fra ditt opprinnelsesland.**

Intervjuet vil ta ca en time. Intervjueren har med seg legitimasjon fra Statistisk sentralbyrå. Når du blir kontaktet på telefon kan også intervjueren fortelle deg hvordan du får bekreftet at vedkommende arbeider for Statistisk sentralbyrå.

Under intervjuet vil intervjueren registrere svarene dine i et spørreskjema. Etter at intervjuet er gjennomført vil intervjueren sende spørreskjemaet inn til Statistisk sentralbyrå. Der vil svarene bli registrert i en datafil sammen med svarene fra alle andre som blir intervjuet. Før datafilen blir gjort tilgjengelig for bruk av forskere og offentlig administrasjon vil den bli anonymisert. Det betyr at det ikke under noen omstendighet vil være mulig å finne ut hvem som har svart på undersøkelsen. **Intervjueren og alle andre som jobber i SSB har taushetsplikt.**

Påminningsbrev februar 2006

«IONummer»

«NAVN»

«NAVN2»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

Oslo, februar 2006

Saksbehandler: Tor Morten Normann

Seksjon for intervjuundersøkelser

Levekårsundersøkelsen om levekår blant innvandrere er ikke avsluttet

Høsten 2005 sendte vi deg et brev om at du var trukket ut til en undersøkelse om levekår blant innvandrere. I tilfelle du ennå ikke har vært i kontakt med en av våre intervjuere, vil vi bare gjøre oppmerksom på at undersøkelsen fortsatt pågår. Vi håper du er villig til å delta når en av våre intervjuere kontakter deg.

Du kan bli intervjuet på norsk eller et språk fra ditt opprinnelsesland. Undersøkelsen fortsetter fram til juni. Temaene for undersøkelse er i hovedsak bolig, helse, arbeidsforhold, utdanning og økonomi. Resultatene vil bli brukt til å lage statistikk som vil gi oss ny og viktig kunnskap om hvordan innvandrere i Norge har det.

Undersøkelsen gjennomføres etter lovpålagte regler, og vi er underlagt kontroll både fra Datatilsynet og vårt eget personvernombud. **Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt.** Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke deg fra undersøkelsen, men for at vi skal få gode resultater er det viktig at dere som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med en annen.**

Dersom du har telefon som *ikke* er registrert på deg, er vi takknemlige dersom du ringer grønt nr. 800 83 028 og opplyser hvilket telefonnummer vi kan nå deg på. Du kan også skriver en e-post til bus@ssb.no eller lif@ssb.no, eller ringe 21 09 48 96 eller 21 09 42 27. Ta kontakt dersom du har spørsmål om undersøkelsen eller ønsker å få tilsendt det opprinnelige brevet på nytt.

Vi håper du vil svare!

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tor Morten Normann', with a horizontal line extending to the right.

Med vennlig hilsen
Tor Morten Normann
prosjektleder

Påminningsbrev april 2006

Oslo, april 2006

Saksbehandler: Therese Gulbrandsen

Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om levekår blant innvandrere

Du er en av 5000 personer som er trukket ut til å delta i en stor undersøkelse om innvandreres levekår i Norge. Du vil derfor om kort tid bli kontaktet av en intervjuer fra Statistisk sentralbyrå. Vi vil stille spørsmål som handler om bolig, helse, arbeidsforhold, utdanning og økonomi. Vi vil også stille noen spørsmål om din bakgrunn, familie og sosiale kontakter. Vi håper du har lyst til å bli intervjuet.

Statistisk sentralbyrå gjennomfører undersøkelsen på oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet. Formålet med undersøkelsen er å skaffe ny kunnskap om hvordan personer med innvandrerbakgrunn har det i hverdagen og hvor lett eller vanskelig det er for dem å bli integrert i det norske samfunnet. Kunnskap om dette er **viktig for samfunnsdebatten, for innvandrernes egne organisasjoner og for beslutninger som berører innvandreres situasjon og framtid i Norge.**

Alle som deltar i undersøkelsen er med i trekningen av fire gavekort på kr 5 000,- og ti gavekort på kr 1 000,- Deltakerne i undersøkelsen er tilfeldig trukket fra Folkeregisteret, og det er frivillig å være med. Ditt bidrag er svært viktig for at resultatene skal bli så pålitelige som mulig. Dersom mange velger ikke å delta, kan resultatene gi et skjevt bilde av innvandreres levekår.

Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. SSB har utnevnt et eget personvernombud, godkjent av Datatilsynet, som kontrollerer at personopplysningslovens regler følges. For å gjøre intervjuet kort og for å øke utbyttet av svarene, vil vi benytte opplysninger fra Folkeregisteret og Datasystem for utlendingssaker om ditt og dine foreldres fødeland, innvandrings-bakgrunn og statsborgerskap. Data om inntekt, formue, trygder og stønader hentes fra Statistisk sentralbyrås skatte- og inntektsregister og opplysninger om utdanning og arbeidsmarkedsstatus fra vårt utdannings- og sysselsettingsregister. **Vi vil aldri offentliggjøre opplysninger om den enkelte person.** Resultatene fra undersøkelsen vil kun handle om likheter og forskjeller mellom ulike

samfunnsgrupper. Innen tre år etter siste intervju vil opplysningene bli anonymisert, slik at den enkelte ikke kan identifiseres.

Du finner mer informasjon om undersøkelsen i den vedlagte brosjyren. Du kan også ringe oss gratis på telefon 800 83 028 eller sende e-post til tmn@ssb.no eller bus@ssb.no. Generelle spørsmål om personvern i Statistisk sentralbyrå kan rettes til vårt personvernombud på telefon 21 09 00 00, eller e-post til personvernombud@ssb.no.

Med vennlig hilsen

Øystein Olsen
adm. direktør

Rune Gløersen
fagdirektør

Påminningsbrev september 2006 (eksempel: brev til IO som tidligere ikke hadde tid)

«IONummer»
«NAVN»
«NAVN2»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Oslo, september 2006
Vår ref.: 04\2228-11
Saksbehandler: Elisabeth Gulløy
Seksjon for intervjuundersøkelser

Levekår blant innvandrere 2005 - 2006

Du er en av 5000 personer som er trukket ut til å delta i en stor undersøkelse om innvandreres levekår i Norge. Høsten 2005 sendte vi deg et brev om dette. En av våre intervjuere har tidligere hatt kontakt med deg, men på det tidspunktet hadde du ikke anledning til å være med. Vi håper situasjonen er bedre nå, og at du kan tenke deg å delta likevel. Undersøkelsen fortsetter fram til november. **Om kort tid vil en av våre intervjuere forsøke å kontakte deg på ny.** Han eller hun snakker både norsk og språket fra ditt eller dine foreldres opprinnelsesland. Du kan selv velge hvilket språk du ønsker å bli intervjuet på. Derfor har vi lagt ved et svarkort i dette brevet. Der ber vi deg også notere ditt navn og telefonnummer, og så putter du kortet i nærmeste postkasse. Vi betaler porto.

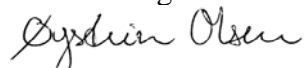
Undersøkelsen gjennomføres på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Vi vil stille deg noen spørsmål som handler om bolig, helse, arbeidsforhold, utdanning og økonomi. Vi spør også om din bakgrunn, familie og sosiale kontakter. Formålet med undersøkelsen er å skaffe ny kunnskap om hvordan personer med innvandrerbakgrunn har det i hverdagen. Kunnskap om dette er viktig for samfunnsdebatten, for innvandrernes organisasjoner og for alle som jobber med planlegging av morgendagens Norge.

Etter at undersøkelsen er avsluttet vil vi hente inn i en del opplysninger fra ulike registre. Dette gjør vi både for at ikke intervjuet skal ta for lang tid, og fordi vi da kan analysere flere sider ved innvandringsbefolkningens levekår. Vi henter opplysninger fra Folkeregisteret, samt at data om inntekt, formue, trygder og stønader, utdanning og arbeidsmarkedsstatus hentes fra offentlige registre. SSB har utnevnt et eget personvernombud, godkjent av Datatilsynet, som kontrollerer at personopplysningslovens regler følges. **Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt.** Ingen utenfor SSB får kjennskap til hva du har svart. Innen tre år etter siste intervju vil opplysningene bli anonymisert, slik at den enkelte ikke kan identifiseres.

Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke deg fra undersøkelsen, men for at vi skal få gode resultater er det viktig at dere som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med en annen.**

Alle som deltar i undersøkelsen er med i trekningen av fire gavekort på kr 5 000,- og ti gavekort på kr 1 000,-. Dersom du lurer på flere ting som gjelder undersøkelsen kan du ringe grønt nr. 800 83 028. Du kan også skrive en e-post til mmr@ssb.no eller skm@ssb.no. **Vi håper du vil svare!**

Med vennlig hilsen

Øystein Olsen
Adm. direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Svarkort september 2006

Vi vil gjerne høre fra deg!

Statistisk sentralbyrå trenger flere intervju for å lage god statistikk om innvandreneres levekår i Norge. Du er trukket ut til å være med. Vennligst fyll ut dette kortet og send det til oss. Du trenger ikke sette frimerke på kortet. Vi betaler porto.

Hilsen Øystein Olsen
Statistisk sentralbyrå

Mitt navn er: _____

Mitt telefonnummer er nå: _____

Det er best å ringe meg på

- morgenen
- på dagen
- på kvelden

Jeg vil helst intervjues av en:

- norsk intervjuer
- en intervjuer som kan mitt eget språk
- en kvinnelig intervjuer
- en mannlig intervjuer

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Spørreskjema norsk utgave

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå
Seksjon for intervjuundersøkelser
Postboks 8131 Dep., 0033 Oslo
Tlf: 21 09 46 67
Fax: 21 09 49 89

Levekår blant innvandrere 2005/2006

På denne og den neste siden skal du bare fylle ut opplysninger om IO, intervjuarbeidet og frafall. Dette er ikke en del av intervjuet. Selve intervjuet starter på side 3.

Hvis oppfølging - gå til B

Intervjuernr

--	--	--	--

Intervjuers navn _____

IO-nr

IOs fødselsår

IOs kjønn

1	9		

Mann Kvinne

Resultat av kontakten:

0 Intervju → Gå til C

Frafall:

- 11 IO har ikke tid nå
12 IO ønsker ikke å delta
13 IO deltar ikke av prinsipp
14 Andre nekter for IO

- 21 Kortvarig sykdom
22 Langvarig sykdom
23 Sykdom/dødsfall i IOs familie
24 Språkproblemer

- 31 Midlertidig fravær pga skolegang/arbeid
32 Midlertidig fravær pga ferie
33 Finner ikke adressen/boligen
34 Ikke telefon / for kostbart, for langt å reise
35 IO ikke å treffe av andre grunner, spesifiser: _____

Overføring:

- 80 IO flyttet ut av området
81 Intervjueren kjenner IO for godt
82 Intervjueren er syk, har kapasitetsproblemer el.
83 Vil intervjues på annet språk/av annen intervjuer.
Spesifiser: _____

Avgang:

- 91 IO er død
92 Bosatt i utlandet i minst 6 mnd / Utvandret
93 IO bor på institusjon
94 IO's landbakgrunn ikke gyldig for undersøkelsen

Hvem ga opplysningene til registrering av frafalls-/avgangsårsak?

- IO selv
 Andre enn IO, spesifiser: _____

A. FRAFALL/AVGANG/OVERFØRING

Antall kontaktforsøk over telefon
Antall ganger forsøkt oppsøkt på adresse

Dato for første kontaktforsøk
Dato for siste kontaktforsøk
dag mnd

Telefonnummer som IO kan nås på

Tlf 1

Tlf 2

Tlf 3

- IO har ikke telefon
 Vet ikke om nummeret er riktig

Hvis annen adresse enn i IO-listen:

Adresse _____
Kommune _____

Eventuelle merknader som kan være nyttige i oppfølgingsarbeidet:

_____
_____
_____
_____

B. OPPFØLGING

Intervjuer nr
Navn _____

Resultat

- Intervju → Gå til C
 Ikke intervju

Registrering av frafall/avgang

Dato

- Samme årsak som tidligere
 Ny årsak. Kode:

Hvem ga opplysningene til registrering av frafalls-/avgangsårsak?

- IO selv
 Andre enn IO, spesifiser:

_____

C. INTERVJU

Ble intervjuet avtalt på forhånd?

- Ja, avtalt over telefon
 Ja, avtalt ved besøk
 Nei, ingen avtale på forhånd

Ble intervjuet gjennomført ved besøk eller telefon?

- Besøk
 Telefon
Hvorfor telefon:

_____

Intervjudato
dag mnd

Intervjuet startet kl
time min

Intervjuet sluttet kl
time min

Intervjuets varighet i minutter
minutter

INSTRUKS:

Det er brukt ulike farger på teksten underveis. Fargen gir instruksjon i forhold til hvordan teksten skal forstås og behandles. Følgende fargekoder gjelder:

- ✓ Sort tekst er vanlige spørsmål og svar, samt overgangstekster. Disse skal leses opp for IO.
- ✓ Rosa tekst er spørsmål til intervjueren. Disse skal besvares uten å stille spørsmål til IO i andre tilfeller enn hvor det er helt nødvendig.
- ✓ Grønn tekst er tekst som ikke skal leses opp. Brukes i instruksjoner som sier noe om hvordan spørsmål skal besvares eller forstås, og i svaralternativer som ikke skal leses opp.
- ✓ I tillegg er noe tekst understreket. Det betyr at det er ekstra viktig og skal vektlegges

SAMTYKKE:

- IO har mottatt brevet og samtykker i å delta
- IO har fått referert innholdet i brevet og samtykker i å delta

Fødeland og språk

Da starter vi med noen spørsmål som handler om fødeland og språk.

A1. Hvilket land er du født i?

1 ☐ Chile	7 ☐ Serbia og Montenegro
2 ☐ Somalia	8 ☐ Bosnia-Hercegovina
3 ☐ Vietnam	9 ☐ Pakistan
4 ☐ Iran	10 ☐ Sri Lanka
5 ☐ Irak	11 ☐ Norge → <i>Gå til A3</i>
6 ☐ Tyrkia	12 ☐ Annet land, spesifiser:.....

Besvares dersom A1 (fødeland) ikke er lik 11 (Norge)

A2. Hvor gammel var du da du innvandret til Norge første gang?

- 1 0-5 år
- 2 6 år eller mer

*A3. Hvilket språk snakker du mest hjemme?

- 1 SKJEMASPRÅKET
- 2 ENGELSK
- 3 NORSK
- 4 ANNET SPRÅK, SPESIFISER:.....

*A4. Tilhører du eller din familie noen etnisk, nasjonal, språklig eller religiøs minoritet i ditt eller dine foreldres opprinnelsesland?

- 1 JA
- 2 NEI → *Gå til B1*

A5. Hvilken minoritet er det?

Svar: _____

Bolig og boforhold

Så går vi over til noen spørsmål om boligen du bor i nå

*B1. Hvilken hustype bor du/dere i?

- 1 Frittliggende hus
- 2 Rekke- og kjedehus
- 3 To-, tre-, firemannsbolig
- 4 Store hus med mange boliger
- 5 Kombinert bolig- og næringsbygg

*B2. Eier du/noen i husholdningen boligen som selveier, gjennom borettslag eller boligaksjeselskap, eller leier eller disponerer du/dere boligen på annen måte?

- 1 SELVEIER
  - 2 BORETTSLAG, BOLIGAKSJESELSKAP
  - 3 LEIER ELLER DISPONERER PÅ ANNEN MÅTE
- } Gå til B5
→ Svar på neste spørsmål

B3. Hvem eier boligen som du/dere leier eller disponerer?

- 1 Kommunen
  - 2 Staten eller fylket
  - 3 Privat stiftelse
  - 4 Bedrift eller organisasjon
  - 5 Private eller andre
- } Gå til B5
→ Svar på neste spørsmål

B4. Er huseieren en slektning eller venn?

- 1 JA
- 2 NEI

B5. Tror du at du noen gang har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av din innvandrerbakgrunn?

- 1 Ja, helt sikker
  - 2 Ja, jeg har mistanke om det
  - 3 Nei
  - 4 Vet ikke
- } Svar på neste spørsmål
} Gå til B7

B6. Var dette en bolig du ønsket å kjøpe eller leie?

- 1 KJØPE
- 2 LEIE
- 3 HUSKER IKKE, VET IKKE

---

*B7. Hvor mange rom disponerer du/husholdningen til eget bruk? Ta med beboelsesrom på 6 kvm eller mer. Ta ikke med kjøkken, bad, WC, gang, entre, vaskerom o.l.

Antall rom:

B8. Hvordan passer størrelsen på boligen for deg/dere, synes du den er passe stor, er den for liten, eller er den for stor?

- 1 Passe stor
2 For liten
3 For stor
-

B9. Er noen av beboelsesrommene trekkfulle?

- 1 JA
2 NEI
-

B10. Har noen av beboelsesrommene råte-, mugg- eller soppskader?

- 1 JA
2 NEI
-

*B11. Er du vanligvis utsatt for støy fra gate eller veg når du oppholder deg inne i boligen?

- 1 JA
2 NEI
-

B12. Hvor plagsom er støy fra gate eller veg når du oppholder deg rett utenfor boligen. Vil du si meget plagsom, noe plagsom, lite plagsom eller ikke plagsom?

- 1 meget plagsom
2 noe plagsom
3 lite plagsom
4 ikke plagsom
-

*B13. Hvor mange innvandrere med bakgrunn fra samme land som deg selv synes du ville være det ideelle i ditt boområde?

- 1 Noen få
2 Under halvparten
3 Om lag halvparten
4 Over halvparten
5 Andelen er uten betydning for meg
6 VET IKKE
7 VIL IKKE SVARE
-

B14. Mener du at det burde være flere, færre eller omtrent som i dag? VI TENKER HER PÅ ANTALLET I IOS BOOMRÅDE

- 1 Flere
- 2 Færre
- 3 Omtrent som i dag
- 4 Andelen er uten betydning for meg
- 5 VET IKKE
- 6 VIL IKKE SVARE

---

*B15. Eier du/dere andre boliger eller fritidshus i Norge eller i utlandet enn den du/dere bor i nå? Regn med boliger eller fritidshus som du/dere eier sammen med andre.

- 1 JA, EN BOLIG
  - 2 JA, TO BOLIGER ELLER FLERE
  - 3 JA, ET FRITIDSHUS
  - 4 JA, TO FRITIDSHUS ELLER FLERE
  - 5 NEI
- } Fortsett med B16
→ Gå til C1

B16. Ligger noen av boligene/fritidshusene i utlandet?

- 1 JA
- 2 NEI

B17. De følgende spørsmålene gjelder den [av] boligen[e] /fritidshuset som har størst verdi. Hvordan brukes denne boligen/fritidshuset? Leies eller lånes den ut, står den tom, eller brukes den av deg/dere?

- 1 BRUKES AV HUSHOLDNINGEN
- 2 LÅNES UT TIL SLEKT/VENNER
- 3 LEIES UT MIDLERTIDIG
- 4 LEIES UT FOR LENGRE TID
- 5 STÅR TOM I PÅVENTE AV SALG
- 6 STÅR TOM, INGEN BESTEMTE PLANER

B18. Eier du/dere denne boligen/dette fritidshuset alene eller sammen med andre? GJELDER MEST VERDIFULLE BOLIG/FRITIDSHUS

- 1 ALENE
- 2 SAMMEN MED ANDRE

B19. Ligger denne boligen/dette fritidshuset i utlandet? GJELDER MEST VERDIFULLE BOLIG/FRITIDSHUS

- 1 JA
  - 2 NEI
-

Husholdningssammensetning

*C1. Vi vil gjerne ha en oversikt over de personene som tilhører husholdningen. Til husholdningen regner vi alle som er fast bosatt i boligen, og som har felles kost. Personer som er fast bosatt i boligen, men som er borte fra hjemmet, for eksempel på grunn av arbeid, skal regnes med.

Vi ber deg starte med navnene på de som tilhører husholdningen i tillegg til deg.

Person nr	Navn	Kjønn 1 = Mann 2 = Kvinne	Ektepar/ Samboere nr	Fødselsdato	Slektskap til IO (se kodeliste under)
01	IO:				
02					
03					
04					
05					
06					
07					
08					
09					
10					

Slektskapskode: 02 : Ektefelle 03 : Samboer 04 : Sønn/datter 05 : Stebarn	06 : Søsken 07 : Foreldre/svigerforeldre 08 : Svigersønn/-datter 09 : Besteforeldre 10 : Barnebarn	11 : Annen slektning 12 : Losjerende/hybelboer 13 : Arbeidshjelp 14 : Annen ikke-slektning
--	--	---

*C2. Har du barn som ikke tilhører husholdningen? Regn også med voksne barn som ikke bor sammen med deg. HER REGISTRERES BARE BARN SOM IKKE ER MED I HUSHOLDNINGSOVERSIKTEN

1 JA

2 NEI

→ Gå til D1

*C3. Vi vil gjerne ha navn, kjønn og fødselsdato for hvert av barna som ikke tilhører husholdningen

Barn nr	Navn	Kjønn 1 = Mann 2 = Kvinne	Fødselsdato
01			
02			
03			
04			
05			

Bakgrunn fra opprinnelseslandet

*D0. Er IO født i Norge eller er IO født i utlandet?

Fylles ut av intervjueren uten å spørre, se tilbake til spørsmål A1

- 1 FØDT I NORGE → Gå til D6
2 FØDT I UTLANDET → Fortsett med spørsmål D1

*D1. Hva var grunnlaget for at du fikk opphold i Norge? HVIS BOSATT FLERE GANGER, SPØR OM DEN SISTE

- 1 Jobb/arbeidstilbud
2 Ekteskapsinngåelse
3 Gjenforening med familie
4 Studier/skolegang
5 Asyl
6 Opphold på humanitært grunnlag
7 Overføringsflyktning (kvoteflyktning)
8 Annet grunnlag, spesifiser:.....

*D2. Hvor gammel var IO da han/hun innvandret til Norge?

Fylles ut av intervjueren uten å spørre, se tilbake til spørsmål A2

- 1 0 - 5 år → Gå til D6
2 6 år eller mer → Fortsett med spørsmål D3

D3. Vokste du opp på landsbygda, i en småby, eller en stor by i ditt opprinnelsesland?

- 1 På landsbygda
2 I en småby
3 I en storby

D4. Hva var ditt hovedyrke i opprinnelseslandet?

- 1 Håndverker
2 Arbeider
3 Funksjonær
4 Landarbeider/ikke selveiende bonde
5 Selvstendig bonde/fisker
6 Selvstendig forretningsdrivende
7 Lege/advokat/andre frie yrker
8 Annet, spesifiser:.....
9 VET IKKE
10 HADDE IKKE YRKE I OPPRINNELSESLANDET

D5. Hadde du familie eller venner som allerede var bosatt i Norge da du kom?
HVIS ANKOMMET FLERE GANGER, SPØR OM DEN FØRSTE
Mulig å krysse av for flere svar samtidig

- 1 Ja, ektefelle, forlovet/kjæreste
  - 2 Ja, barn
  - 3 Ja, foreldre
  - 4 Ja, søsken
  - 5 Ja, andre slektninger
  - 6 Ja, venner
  - 7 Nei, ingen
-

D6. Tror du at du noen gang kommer til å flytte tilbake til ditt eller dine foreldres opprinnelsesland for å bo der fast?

- 1 JA, NÅR JEG BLIR GAMMEL
  - 2 JA, OM 5 - 10 ÅR
  - 3 JA, INNEN 5 ÅRS TID
  - 4 NEI
  - 5 VET IKKE
-

D7. Folk som bor i Norge kan i varierende grad føle samhørighet med Norge som land. I hvilken grad føler du samhørighet med Norge som land? Svar på en skala fra 1 til 7 der 1 betyr "ingen samhørighet" og 7 betyr "stor samhørighet".

Ingen samhørighet med Norge							Stor samhørighet med Norge	
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐		
-

D8. Eier du, alene eller sammen med andre, jord, en forretning eller en annen type virksomhet i ditt eller dine foreldres opprinnelsesland? EIE AV BOLIG NOTERES I B15

- 1 Ja, jord
  - 2 Ja, forretning
  - 3 Ja, annen virksomhet
  - 4 Nei
-

D9. Hender det at du hjelper familien din i opprinnelseslandet økonomisk?

- 1 JA → Fortsett med neste spørsmål
  - 2 NEI → Gå til D11
-

D10. Vil du si at du gjør det hver måned, minst en gang i året, men ikke hver måned eller sjeldnere enn hvert år?

- 1 HVER MÅNED
  - 2 MINST EN GANG I ÅRET, MEN IKKE HVER MÅNED
  - 3 SJELDNERE ENN HVERT ÅR
-

D11. Har du i løpet av de siste fem årene reist og besøkt familien i ditt eller dine foreldres opprinnelsesland? **ETT ELLER FLERE BESØK**

- 1 JA
  - 2 NEI
-

D12. Har du i løpet av de siste fem årene fått besøk av familien fra ditt eller dine foreldres opprinnelsesland? **ETT ELLER FLERE BESØK**

- 1 JA
  - 2 NEI
-

D13. Hva er/var din fars høyeste fullførte utdanning?

- 1 INGEN UTDANNING
  - 2 PÅBEGYNT, MEN IKKE FULLFØRT GRUNNSKOLE
  - 2 Grunnskole / Ungdomsskole (vanligvis 7 - 10 års varighet)
  - 3 Videregående skole (vanligvis 1 - 3 års varighet)
  - 4 Universitet/høyskole, lavere grad (1 - 4 år)
  - 5 Universitet/høyskole, høyere grad (5 år eller mer)
-

D14. Hva er/var din mors høyeste fullførte utdanning?

- 1 INGEN UTDANNING
  - 2 PÅBEGYNT, MEN IKKE FULLFØRT GRUNNSKOLE
  - 2 Grunnskole / Ungdomsskole (vanligvis 7 - 10 års varighet)
  - 3 Videregående skole (vanligvis 1 - 3 års varighet)
  - 4 Universitet/høyskole, lavere grad (1 - 4 år)
  - 5 Universitet/høyskole, høyere grad (5 år eller mer)
-

D15. Hva er/var din fars yrke i opprinnelseslandet?

- 1 Håndverker
  - 2 Arbeider
  - 3 Funksjonær
  - 4 Landarbeider/ikke selveiende bonde
  - 5 Selvstendig bonde/fisker
  - 6 Selvstendig forretningsdrivende
  - 7 Lege/advokat/andre frie yrker
  - 8 Annet, spesifiser.....
  - 9 VET IKKE
-

D16. Hva er/var din mors yrke i opprinnelseslandet?

- 1 Håndverker
  - 2 Arbeider
  - 3 Funksjonær
  - 4 Landarbeider/ikke selveiende bonde
  - 5 Selvstendig bonde/fisker
  - 6 Selvstendig forretningsdrivende
  - 7 Lege/advokat/andre frie yrker
  - 8 Hjemmeværende
  - 9 Annet, spesifiser.....
  - 10 VET IKKE
-

Religion og religionsutøvelse

Så har vi noen spørsmål om religion og religionsutøvelse

E1. Hvilken religiøs tro er du oppdratt til? Er det..

- 1 protestantisk kristendom
  - 2 katolsk kristendom
  - 3 ortodoks kristendom
  - 4 jødedom
  - 5 islam
  - 5 hinduisme, eller
  - 6 buddhisme
  - 7 Annen religion, spesifiser.....
  - 8 Ikke oppdratt til noen religiøs tro → *Gå til E3*
-

E2. Vil du si at du tilhører denne religionen i dag?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

E3. Hvor viktig vil du si at religion er i livet ditt? Vær så snill å svare ved hjelp av denne skalaen. 10 betyr "svært viktig" og 1 betyr "ingen betydning".

Ingen betydning										Svært viktig
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐	
-

E4. Hvor mange ganger har du i løpet av de siste 12 månedene deltatt i religiøse møter eller bønn arrangert av trossamfunn eller livssynsamfunn? Ikke regn med dåp, konfirmasjon, bryllup eller begravelser.

Ingen ganger
Antall ganger:

E5. Hvordan opplever du mulighetene for å utøve din religion i Norge? Er det svært lett, lett, vanskelig eller svært vanskelig?

- 1 Svært lett
2 Lett
3 VERKEN LETT ELLER VANSKELIG
4 Vanskelig
5 Svært vanskelig

Familie i Norge

*F1. Er du gift eller samboende?

- 1 Ja, gift/registrert partner
2 Ja, samboende
3 Nei
- Gå til spørsmål F3
} Fortsett med spørsmål F2

F2. Hva er din sivilstatus? VI ER UTE ETTER IOs FORMELLE SIVILE STATUS

- 1 Ugift
2 Enke/enkemann/gjenlevende partner
3 Separert/separert partner
4 Skilt/skilt partner

Spørsmålene F3, F4 og F5 stilles til gifte og samboere. Andre går til F6:

F3. Er din ektefelle/samboer bosatt i Norge?

- 1 JA
2 NEI

F4. Er din ektefelle/samboer født i Norge?

- 1 JA
2 NEI

F5. Er din ektefelles/samboers foreldre født i Norge?

- 1 JA, EN AV DEM
2 JA, BEGGE
3 NEI, INGEN AV DEM

Stilles kun til personer som har svart ja på spørsmål C2

*F6. Du har tidligere fortalt at du har barn som ikke tilhører husholdningen. Omtrent hvor ofte treffer du noen av dem?

- 1 OMTRENT DAGLIG
  - 2 OMTRENT HVER UKE, MEN IKKE DAGLIG
  - 3 OMTRENT HVER MÅNED, MEN IKKE HVER UKE
  - 4 NOEN GANGER I ÅRET, MEN IKKE HVER MÅNED
  - 5 SJELDNERE ENN HVERT ÅR
-

*F7. Lever dine foreldre?

- 1 JA, BEGGE
  - 2 JA, FAR
  - 3 JA, MOR
  - 4 NEI, INGEN
- } Fortsett med F8
→ Gå til F9
→ Gå til F11
-

Stilles hvis far lever:

F8. I hvilket land bor din far?

- 1 I NORGE
  - 2 I FARS FØDELAND
  - 3 ANNET LAND
-

Stilles hvis mor lever:

F9. I hvilket land bor din mor?

- 1 I NORGE
  - 2 I MORS FØDELAND
  - 3 ANNET LAND
-

*F10. Hvor ofte omtrent treffer du dine foreldre/din far/din mor?

- 1 BOR SAMMEN MED FORELDRE
  - 2 OMTRENT DAGLIG
  - 3 OMTRENT HVER UKE, MEN IKKE DAGLIG
  - 4 OMTRENT HVER MÅNED, MEN IKKE HVER UKE
  - 5 NOEN GANGER I ÅRET, MEN IKKE HVER MÅNED
  - 6 SJELDNERE ENN HVERT ÅR
-

F11. Har du søsken?

- 1 JA → Fortsett med F12
  - 2 NEI → Gå til F14
-

F12. Bor noen av dine søsken i Norge?

- 1 JA
2 NEI
-

*F13. Hvor ofte omtrent treffer du noen av dine søsken?

- 1 BOR SAMMEN MED SØSKEN
2 OMTRENT DAGLIG
3 OMTRENT HVER UKE, MEN IKKE DAGLIG
4 OMTRENT HVER MÅNED, MEN IKKE HVER UKE
5 NOEN GANGER I ÅRET, MEN IKKE HVER MÅNED
6 SJELDNERE ENN HVERT ÅR
-

F14. Vi vil gjerne vite om forskjellige andre medlemmer av familien din er bosatt i Norge.

Les opp de ulike alternativene:

JA	NEI	
1 ☐	2 ☐	svigerforeldre
1 ☐	2 ☐	besteforeldre
1 ☐	2 ☐	onkler/tanter
1 ☐	2 ☐	fettere/kusiner
1 ☐	2 ☐	andre familiemedlemmer
-

Barnepass

Denne bolken med spørsmål stilles bare hvis det bor barn i husholdningen som er født i 1995 eller senere. Se tilbake til spørsmål C1, og tell opp hvor mange barn det gjelder og hvilke år de er født:

Så til noen spørsmål om barnepassordninger

*G1. I husholdningen bor det altså [antall] barn født i 1995 eller senere. Passes barnet/barna regelmessig av andre enn foreldre/foresatte?

- 1 JA → Fortsett med G2
2 NEI → Gå til H1
-

I dette spørsmålet krysser du av for hvilke ordninger IO har for hvert enkelt barn.

*G2.

	Barnas fødselsår					
	Barn 1	Barn 2	Barn 3	Barn 4	Barn 5	Barn 6
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
a. Passes barnet/barna gratis av slektninger eller nære venner?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b. Passes barnet/barna av hushjelp, praktikant, barnepike eller dagmamma?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c. Går barnet/barna i familiebarnehage, barnehage eller barnepark?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Dette spørsmålet stilles dersom noen av barna er født i perioden 1995 - 1998

G3. Går barnet/barna i skolefritidsordning (SFO)

- 1 JA
2 NEI

→ G3b. Hvor mange av barna? Antall: _____

Arbeid

H1. Passer noen av disse beskrivelsene for deg?

Vis kort 1. Les opp alternativene ved telefonintervju

JA	NEI	
1 ☐	2 ☐	Mottar lønn gjennom introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere
1 ☐	2 ☐	Mottar uførepensjon
1 ☐	2 ☐	Mottar førtidspensjon
1 ☐	2 ☐	Mottar vanlig alderspensjon
1 ☐	2 ☐	Mottar etterlattepensjon
1 ☐	2 ☐	Mottar overgangsstønad til enslige forsørgere
1 ☐	2 ☐	Går på skole eller studerer minst 10 timer per uke
1 ☐	2 ☐	Arbeidsledig de siste tre månedene
1 ☐	2 ☐	Er inne til 1.-gangs militær- eller siviltjeneste
1 ☐	2 ☐	Gjør husarbeid i 10 timer eller mer pr. uke

*H2. Utførte du inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet i forrige uke? Som inntektsgivende arbeid regner vi også arbeid som familiemedlem uten fast avtalt lønn i forretning eller familiebedrift.

- 1 JA
2 NEI

→ Gå til H4

→ Gå til H3

H3. Har du inntektsgivende arbeid som du var midlertidig borte fra eller hadde fri fra i forrige uke?

- 1 JA
2 NEI

→ Gå til H4
→ Gå til H21

---

*H4. Hvor hadde du hovedsakelig arbeid denne uka? Vi ønsker både navn og adresse på bedriften.

Bedriftens navn: _____

Dette kan stå blankt:

Avdeling: _____

Bedriftens adresse: _____

H5. Er det flere eller færre enn ti ansatte i denne bedriften?

- 1 0-10 ANSATTE
2 11 ANSATTE ELLER FLERE
-

*H6. Hva slags virksomhet drives i bedriften?

La feltet stå blankt når det av bedriftens navn klart framgår hva virksomheten går ut på.

Type virksomhet: _____

---

*H7. De følgende spørsmålene gjelder ditt hovedyrke. Arbeider du i...

Les opp

- 1 et personlig eid firma,
2 et aksjeselskap, organisasjon eller lignende,
3 kommunal virksomhet
4 fylkeskommunal virksomhet, eller
5 en statlig virksomhet?

→ Fortsett med H8

} Gå til H9

---

*H8. Arbeider du som selvstendig, ansatt eller som familiemedlem uten fast avtalt lønn?

- 1 selvstendig
2 ansatt
3 familiemedlem uten fast avtalt lønn
-

*H9. Hva er ditt hovedyrke i denne bedriften?

Hovedyrke: _____

H10. Kan du kort beskrive dine arbeidsoppgaver?

La feltet stå blankt dersom det av yrkesbetegnelsen klart framgår hva arbeidsoppgavene er.

Arbeidsoppgaver: _____

H11. Arbeider andre mennesker under din ledelse, eller er din stilling på annen måte en overordnet stilling?

- 1 JA
2 NEI

*H12. Hvor mange timer pr. uke arbeider du vanligvis i alt i ditt hovedyrke? Regn også med betalte overtidstimer og ekstraarbeid hjemme i forbindelse med dette arbeidet. EVENTUELLE HALVE TIMER RUNDES OPPOVER. F.EKS. 37,5 TIMER REGISTRERES SOM 38.

Antall timer:

*H13. Har du fast eller midlertidig ansettelse? Med midlertidig ansettelse menes at den er tidsbegrenset.

- 1 Fast → Gå til H15
2 Midlertidig → Fortsett med H14

H14. Er du ansatt ....

Hvis flere koder er aktuelle, velges den med lavest tallverdi

- 1 på arbeidsmarkedstiltak
2 i et engasjement, eller prosjektansatt
3 som ekstrahjelp, TIMELØNNET, SESONGARBEID,
4 som vikar,
5 som lærling, praktikant, STIPENDIAT, eller
6 annet?
7 PÅ PRØVETID

H15. Har du skriftlig ansettelseskontrakt?

- 1 JA
2 NEI

H16. Dersom du kunne velge, ville du foretrekke å arbeide heltid, deltid eller ikke ha betalt arbeid? VI TENKER OSS DA AT LØNNEN EVENTUELT MINKER ELLER ØKER I TILSVARENDE GRAD.

- 1 Heltid
2 Deltid
3 Ikke ha betalt arbeid

H17. Mener du at du står i fare for å miste arbeidet ditt på grunn av nedlegging, innskrenking eller andre årsaker i løpet av de nærmeste årene?

- 1 Ja, på grunn av nedlegging
  - 2 Ja, på grunn av innskrenking
  - 3 Ja, av andre årsaker
  - 4 NEI
-

H18. Hvordan er mulighetene i jobben din til å utnytte de ferdigheter og kunnskaper og den erfaring du har fått gjennom utdanning og arbeid? Er de svært gode, gode, dårlige eller svært dårlige?

- 1 svært gode
  - 2 gode
  - 3 dårlige
  - 4 svært dårlige
-

H19. Har du også et bi-yrke?

- 1 JA → Fortsett med H20
  - 2 NEI → Gå til H21
-

*H20. Hvor mange timer pr. uke arbeider du vanligvis i alt i ditt bi-yrke? Regn også med betalte overtidstimer. EVENTUELLE HALVE TIMER RUNDES OPPOVER. F.EKS. 37,5 TIMER REGISTRERES SOM 38.

Antall timer:

---

*H21. Var det noen periode i løpet av de siste 12 månedene hvor du var uten arbeid, og søkte etter arbeid, f.eks ved å oppsøke arbeidskontor, lese annonser eller ha søknad inne på arbeid? Regn bare med søking etter arbeid som du kunne tatt på kort varsel.

- 1 JA → Fortsett med H22
  - 2 NEI → Gå til H23
-

H22. Hva mener du selv er årsaken(e) til at du er blitt gående uten jobb i perioden(e) som arbeidsløs? Flere årsaker kan krysses av

- 1 Språkproblemer
  - 2 Jeg er for gammel/ung
  - 3 Mangler personlige referanser og referanser på yrkeserfaring
  - 4 Jeg har dårlige kvalifikasjoner
  - 5 Utdannelsen fra hjemlandet ikke godkjent
  - 6 Finnes ikke jobber å få
  - 7 Diskriminerende holdning mot innvandrere fra arbeidsgivere
  - 8 Vet ikke/Vil ikke svare
  - 9 Andre årsaker, spesifiser: .....
-

H23. Har du i løpet av de siste fem årene på grunn av din utenlandske bakgrunn ikke fått et arbeid som du har søkt og var kvalifisert for?

- 1 JA
2 NEI
3 VET IKKE
-

H24. Har du i løpet av det siste året på grunn av din utenlandske bakgrunn blitt dårlig behandlet eller fått dårlig service ved arbeidsformidlingen?

- 1 JA
2 NEI
3 UAKTUELT, HAR IKKE VÆRT I KONTAKT MED ARBEIDSFORMIDLINGEN
-

Arbeidsmiljø

Spørsmålene fra og med I1 til og med I18 stilles bare til IO som har svart ja på H2 eller H3, altså IO som er i arbeid

I1. Så har vi noen spørsmål om fysisk arbeidsmiljø i ditt hovedyrke.
Er du i ditt daglige arbeid utsatt for så sterk støy at man må stå inntil hverandre og rope for å bli hørt?

- 1 JA
2 NEI
-

I2. Er du i ditt daglige arbeid utsatt for kulde, det vil si utendørsarbeid ved vintertid eller arbeid i kalde rom etc.?

- 1 JA
2 NEI
-

I3. Er du i ditt daglige arbeid utsatt for dårlig inneklima i form av ...
Les opp

JA	NEI	
1 ☐	2 ☐	...trekk?
1 ☐	2 ☐	...tørr luft?
1 ☐	2 ☐	...dårlig ventilasjon?
1 ☐	2 ☐	...annet?
-

I4. Er du i ditt daglige arbeid utsatt for hudkontakt med rengjøringsmidler eller desinfeksjonsmidler?

- 1 JA
2 NEI
-

15. Må du sitte på huk eller stå på knærne når du arbeider?

- 1 JA
2 NEI
-

16. Arbeider du stående eller gående?

- 1 JA
2 NEI
-

17. Arbeider du med gjentatte og ensidige hånd- eller armbevegelser?

- 1 JA
2 NEI
-

18. Må du daglig løfte noe som veier mer enn 20 kg, og i tilfelle hvor mange ganger pr. dag?

- 1 Ja, minst 20 ganger per dag
2 Ja, 5 - 19 ganger
3 Ja, 1- 4 ganger
4 Nei
-

19. Kan du selv bestemme når du vil ta pauser fra arbeidet; f. eks. for å strekke på bena eller puste ut på annen måte? Gjelder dette nesten hele tiden, omtrent tre fjerdedeler av tiden, halvparten av tiden, en fjerdedel av tiden eller gjelder det sjelden eller aldri?
Vis kort 2. Ved telefonintervju, gjenta svarkategoriene om nødvendig.

- 1 Nesten hele tiden
2 Omrent tre fjerdedeler av tiden
3 Halvparten av tiden
4 En fjerdedel av tiden
5 Sjelden eller aldri
-

110. Består ditt arbeid av stadig gjentatte arbeidsoppgaver, slik at du gjør det samme time etter time? Gjelder dette nesten hele tiden, omtrent tre fjerdedeler av tiden, halvparten av tiden, en fjerdedel av tiden eller gjelder det sjelden eller aldri?
Vis kort 2.

- 1 Nesten hele tiden
2 Omrent tre fjerdedeler av tiden
3 Halvparten av tiden
4 En fjerdedel av tiden
5 Sjelden eller aldri
-

I

11. I hvilken grad er arbeidet ditt styrt av arbeidskamerater/kolleger, kunder, klienter, elever eller lignende? Vil du si i høy grad, i noen grad, i liten grad eller ikke i det hele tatt?

Vis kort 3.

- 1 I høy grad
  - 2 I noen grad
  - 3 I liten grad
  - 4 Ikke i det hele tatt
-

112. I hvilken grad er arbeidet ditt styrt av maskiner, teknisk utstyr eller samlebånd? Vil du si i høy grad, i noen grad, i liten grad eller ikke i det hele tatt?

Vis kort 3.

- 1 I høy grad
  - 2 I noen grad
  - 3 I liten grad
  - 4 Ikke i det hele tatt
-

113. Hvordan vurderer du risikoen for at du får belastningsskader, er den stor, middels eller liten?

- 1 Stor
  - 2 Middels
  - 3 Liten
-

114. Opplever du stort sett daglig ditt arbeid som en psykisk påkjenning? I tilfelle "ja", vil du si i høy grad eller i noen grad?

- 1 I høy grad
  - 2 I noen grad
  - 3 Nei
-

115. Hender det at du selv blir utsatt for plaging eller ubehagelig erting av arbeidskamerater? Vil du si...

Les opp

- 1 ja, en eller flere ganger i uka,
  - 2 ja, en eller flere ganger i måneden,
  - 3 nei?
-

116. Er dine arbeidskamerater hovedsakelig norske eller innvandrere?

- 1 Hovedsakelig norske
  - 2 LIKE MANGE NORSKE OG INNVANDRERE
  - 3 Hovedsakelig innvandrere
-

117. Har du i løpet av de siste 12 månedene vært utsatt for en eller flere ulykker i arbeidstiden, som medførte sykefravær utover ulykkesdagen?

- 1 JA
2 NEI

118. Har du i løpet av de siste 12 månedene noen gang blitt utsatt for forulemping eller trakassering i ditt arbeid på grunn av din utenlandske bakgrunn?

- 1 JA
2 NEI

Ektefelle/samboers arbeid

Disse spørsmålene (J1-J4) stilles til IO som bor sammen med ektefelle/samboer. Sjekk spm F1 og F3.

*J1. Har din ektefelle/samboer for tiden inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet pr uke? Som inntektsgivende arbeid regner vi også arbeid som familiemedlem uten fast avtalt lønn i forretning eller familiebedrift.

- 1 JA → Fortsett med J2
2 NEI → Gå til K1

J2. Hva er hans/hennes hovedyrke?

Hovedyrke: _____

J3. Arbeider han/hun i sitt hovedyrke som selvstendig, ansatt eller som familiemedlem uten fast avtalt lønn?

- 1 selvstendig
2 ansatt
3 familiemedlem uten fast avtalt lønn

J4. Hvor mange timer pr. uke arbeider han/hun vanligvis i alt i sitt hovedyrke? Regn også med betalte overtidstimer **EVENTUELLE HALVE TIMER RUNDES OPPOVER. F.EKS. 37,5 TIMER REGISTRERES SOM 38.**

Antall timer:

Ubetalt arbeid

K1. Omtrent hvor mange timer bruker du vanligvis til husarbeid i uka? Som husarbeid regner vi matlaging, rengjøring, vask og stell av tøy mv., men ikke pass av barn, syke o.l.

- 1 UNDER 5 TIMER
- 2 5- 9 TIMER
- 3 10-19 TIMER
- 4 20-29 TIMER
- 5 30-39 TIMER
- 6 40 TIMER OG OVER

*K2. Gir du fra tid til annen hjelp til foreldre, slekt, venner eller naboer? Vi tenker på praktisk hjelp til eller tilsyn med syke, funksjonshemmede eller eldre.
Her er det mulig krysse av for flere svaralternativer.

- 1 NEI, INGEN HJELP TIL FORELDRE, SLEKT, VENNER ELLER NABOER
- 2 JA, HJELP/TILSYN TIL FORELDRE
- 3 JA, HJELP/TILSYN TIL ANDRE SLEKTNINGER
- 4 JA, HJELP/TILSYN TIL NABOER OG/ELLER VENNER (IKKE SLEKT)

*K3. Får du/dere fra tid til annen hjelp fra foreldre, slekt, venner eller naboer? Vi tenker på praktisk hjelp til eller tilsyn med syke, funksjonshemmede eller eldre
Her er det mulig krysse av for flere svaralternativer.

- 1 NEI, INGEN HJELP FRA FORELDRE, SLEKT, VENNER ELLER NABOER
- 2 JA, HJELP/TILSYN FRA FORELDRE
- 3 JA, HJELP/TILSYN FRA ANDRE SLEKTNINGER
- 4 JA, HJELP/TILSYN FRA NABOER OG/ELLER VENNER (IKKE SLEKT)

Språk (Norsk)

Se tilbake til A1 og A2.

Hvis IO er født i Norge, eller innvandret før fylte 6 år, begynner du på spørsmål L4

L1. Har du gått gjennom opplæring i norsk?

- 1 JA → Fortsett med L2
- 2 NEI → Gå til L3

L2. Hvor mange timer har du gjennomført?

Antall timer: → Gå til L4

L3. Hvorfor har du ikke gjennomgått norskopplæring?

- 1 HAR IKKE FÅTT TILBUD
- 2 STÅR PÅ VENDELISTE
- 3 FIKK IKKE BARNEVAKT
- 4 FOR LANGT UNNA HJEMMET
- 5 PASSET IKKE FOR MITT NORSKNIVÅ
- 6 VAR IKKE INTERESSERT
- 7 SYKDOM
- 8 ANNET

L4. Hvor godt snakker du norsk? Mener du at dine norskerferdigheter er svært gode, gode, middels, dårlige eller svært dårlige

Vis kort 4.

- 1 Svært gode
- 2 Gode
- 3 Middels
- 4 Dårlige
- 5 Svært dårlige

*L5. Hvor gode vil du si at dine norskerferdigheter er når det gjelder...

Les opp, og vis kort 4.

	Svært gode	Gode	Middels	Dårlige	Svært dårlige
a ...å oppfatte nyheter på radio og tv?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
b ...å lese norske aviser?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
c ...å snakke med nordmenn på gaten?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
d ...å svare skriftlig på en avisannonse om arbeid?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
e ... å snakke med lege om helseproblemer	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Utdanning

Hvis IO er født i Norge, eller innvandret før fylte 6 år, hopper du til spørsmål M2

M1. Har du gått på skole i Norge?

- 1 JA
- 2 NEI

→ Fortsett med M2

→ Gå til M3

---

*M2. Hva slags utdanning har du fullført i Norge? Med fullført menes å ha fått vitnemål eller tatt eksamen. Sett kun ett kryss for høyeste fullførte utdanning

- 1 Ikke fullført noen utdanning
- 2 Grunnskole, 9 år eller mindre
- 3 Videregående skole, 1 år
- 4 Videregående skole, 2 år eller mer
- 5 Høyere utdanning (høyskole/universitet), 1-2 år
- 6 Høyere utdanning (høyskole/universitet), 3-4 år
- 7 Høyere utdanning (høyskole/universitet), 5 år eller mer
- 8 Annet, spesifiser:

M3. Har du gått på skole i andre land enn i Norge?

- 1 JA → Fortsett med M4
- 2 NEI → Gå til M5

M4. Hva slags utdanning har du fullført i andre land enn i Norge? Med fullført menes å ha fått vitnemål eller tatt eksamen. Sett kun ett kryss for høyeste fullførte utdanning

- 1 Ikke fullført noen utdanning
- 2 Grunnskole, 9 år eller mindre
- 3 Videregående skole, 1 år
- 4 Videregående skole, 2 år eller mer
- 5 Høyere utdanning (høyskole/universitet), 1-2 år
- 6 Høyere utdanning (høyskole/universitet), 3-4 år
- 7 Høyere utdanning (høyskole/universitet), 5 år eller mer
- 8 Annet, spesifiser:

Dette spørsmålet stilles bare til personer som har gått på skole i Norge, M1 = Ja

M5. Har du noen gang i løpet av de siste fem årene blitt dårlig behandlet i skolen eller på noen annen utdanningsinstitusjon på grunn av din utenlandske bakgrunn?

- 1 JA
- 2 NEI

Økonomi

Så går vi over til noen spørsmål som handler om økonomi

*N1. Først noen spørsmål om offentlige ytelser. Har noen i husholdningen mottatt noen av de følgende ytelsene i løpet av de siste 12 månedene?

	JA	NEI
a. Arbeidsløshetspenger?	1 ☐	2 ☐
b. Attføringspenger / Attføringshjelp?	1 ☐	2 ☐
c. Stønad til skilte, separerte og enslige forsørgere?	1 ☐	2 ☐
d. Sosialhjelp?	1 ☐	2 ☐
e. Bostøtte?	1 ☐	2 ☐
f. Sykelønn?	1 ☐	2 ☐
g. Engangstøtte ved fødsel?	1 ☐	2 ☐
h. Støtte til utdanning (lån, stipend)?	1 ☐	2 ☐
i. Kontantstøtte?	1 ☐	2 ☐

N2. Hvor stor var din egen brutto inntekt forrige år (2004 eller 2005)? Med brutto inntekt menes inntekt før fradrag og skatt er trukket fra.

Har IO problemer med å svare, spør ved hjelp av intervallene under.

- 1 INGEN INNTEKT
- 2 1 - 249 000
- 3 250 000 - 399 000
- 4 400 000 - 549 000
- 5 550 000 - 699 000
- 6 700 000 - 849 000
- 7 850 000 - 999 000
- 8 1 000 000 ELLER MER

Hopp over dette spørsmålet dersom det er bare en person i husholdningen

N3. Hva vil du anslå husholdningens samlede brutto inntekt til forrige år (2004 eller 2005)?

Har IO problemer med å svare, spør ved hjelp av intervallene under.

- 1 INGEN INNTEKT
  - 2 1 - 249 000
  - 3 250 000 - 399 000
  - 4 400 000 - 549 000
  - 5 550 000 - 699 000
  - 6 700 000 - 849 000
  - 7 850 000 - 999 000
  - 8 1 000 000 ELLER MER
-
-

N4. Har det i løpet av de siste 12 måneder hendt at du/husholdningen har hatt vansker med å klare de løpende utgiftene f.eks. til mat, transport, bolig? Hendte det ofte, av og til, en sjelden gang eller aldri?

- 1 Ofte
  - 2 Av og til
  - 3 Sjelden
  - 4 Aldri
-

N5. Var økonomien slik at du/husholdningen størsteparten av året hadde mulighet for å klare en uforutsett regning på 5000 kroner til f.eks. tannlege eller reparasjon?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

*N6. Disponerer du/husholdningen privatbil?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

N7. Disponerer du/husholdningen vaskemaskin?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

N8. Disponerer du/husholdningen PC?

- 1 JA
- 2 NEI

→ Gå til N10

N9. Er det internettabonnement knyttet til denne maskinen?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

N10. Har du i løpet av det siste året på grunn av din utenlandske bakgrunn blitt nektet å leie eller kjøpe noe på kreditt eller med betalingsutsettelse, for eksempel bil, dvd-spiller eller lignende, eller blitt nektet å låne penger i en bank?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

Helse

Så går vi over til noen spørsmål om helsen din

O1. Hvordan vurderer du din egen helse sånn i alminnelighet. Vil du si at den er meget god, god, verken god eller dårlig, dårlig eller meget dårlig?

- 1 MEGET GOD
- 2 GOD
- 3 VERKEN GOD ELLER DÅRLIG
- 4 DÅRLIG
- 5 MEGET DÅRLIG

*O2. Har du eller har du hatt noen av disse sykdommene?

Vis kort 5.

- 1 EKSEM
- 2 ASTMA SOM MEDFØRER BRUK AV ASTMAMEDISIN
- 3 ALLERGI
- 4 DIABETES (SUKKERSYKE)
- 5 ANNEN STOFFSKIFTESYKDOM (VITAMINMANGEL, HØYT KOLESTEROL OSV.)
- 6 KRONISK BRONKITT, EMFYSEM (KOLS)
- 7 URINLEKKASJE (INKONTINENS)
- 8 MAGESÅR
- 9 HØYT BLODTRYKK SOM MEDFØRER BRUK AV BLODTRYKKS MEDISIN
- 10 ANGINA PECTORIS, HJERTEKRAMPER
- 11 HJERTEINFARKT
- 12 HJERNESLAG, HJERNEBLØDNING, "DRYPP"
- 13 KREFT
- 14 BENSKJØRHET (OSTEOPOROSE)
- 15 REVMATISKE PLAGER (GIKT, LEDDGIKT)
- 16 SLITASJE I MUSKLER OG LEDD (SLITASJEGIKT)

Besvares hvis IO svarte 4 "Diabetes (sukkersyke)" i O2, andre går til O4.

O3a. Tar du insulin?

- 1 JA
- 2 NEI

O3b. Omtrent hvor gammel var du da du fikk diabetes?

Alder (år):

--	--

Dette spørsmålet stilles hvis O1= "verken god eller dårlig", "dårlig" eller "meget dårlig"

O4. Vi vil gjerne vite om problemer med helsen påvirker din hverdag. Vil du si at det påvirker din hverdag i høy grad, i noen grad, i liten grad eller ikke i det hele tatt? Vi tenker på alle slags virkninger: smerter, angst, søvnproblemer, tretthet og begrensninger i hva du kan gjøre. **DERSOM DET ER VIRKNINGER SOM KOMMER OG GÅR I PERIODER, KOMMER DET AN PÅ IO'S VURDERING AV OM DETTE ER NOE SOM VIRKER INN PÅ HVERDAGEN.**

- 1 I høy grad
- 2 I noen grad
- 3 I liten grad
- 4 Ikke i det hele tatt

---

*O5. Har du vært plaget av noe av det som står på denne listen i løpet av de siste tre måneder? Regn bare med mer varige eller stadig tilbakevendende plager, ikke forbigående plager som f.eks. forkjølelse.

Vis kort 6. Kryss av for det IO nevner

- 1 SMERTER I KROPPEN
  - 2 HODEPINE ELLER MIGRENE
  - 3 FORDØYELSESBESVÆR (MAGEPLAGER)
  - 4 HOSTE
  - 5 KONSENTRASJONSVANSKER
  - 6 SØVNPROBLEMER
  - 7 TRETT OG SLAPP
  - 8 IRRITABEL ELLER AGGRESSIV
-

O6. Jeg skal nå nevne en del vanlige plager. Har du de siste 14 dagene vært svært plaget, ganske plaget, litt plaget eller ikke plaget av .....

Les opp

	Svært plaget	Ganske plaget	Litt plaget	Ikke plaget
a. ...nervøsitet og indre uro?	☐	☐	☐	☐
b. ...stadig å være redd eller engstelig?	☐	☐	☐	☐
c. ...følelse av håpløshet med tanke på fremtiden?	☐	☐	☐	☐
d. ...å være nedtrykt og tungsindig?	☐	☐	☐	☐
e. ...å være mye bekymret eller urolig?	☐	☐	☐	☐

O7. Hvor høy er du, uten sko?

Ca. antall cm:

O8. Hvor mye veier du, uten klær og sko? HVIS IO ER GRAVID, ANGI VEKT FØR GRAVIDITET

Ca. antall kg:

O9. Hender det at du røyker?

- 1 JA
- 2 NEI

→ Fortsett med O10

→ Gå til O11

O10. Røyker du daglig eller av og til?

- 1 Daglig
  - 2 Av og til
-

O11. Mosjonerer eller trener du vanligvis aldri, sjeldnere enn en gang i uken eller en gang i uken eller mer?

- 1 aldri
2 sjeldnere enn én gang i uken
3 én gang i uken eller mer
-

O12. Har du vært hos tannlege siste 12 måneder?

- 1 JA
2 NEI
-

O13. Vet du hvem fastlegen din er?

- 1 JA
2 NEI → Gå til O15
-

O14. Omtrent hvor mange ganger var du hos fastlegen din siste 12 måneder på grunn av egen sykdom?

Antall kontakter: Ingen

O15. Omtrent hvor mange ganger var du hos annen allmennpraktiserende lege siste 12 måneder på grunn av egen sykdom?

Antall kontakter: Ingen

Stilles hvis IO har vært hos fastlege (O14) eller annen allmennpraktiserende lege (O15).
Andre går til O17.

O16. Omtrent hvor mange av disse kontaktene var med legevaktjenesten/øyeblikkelig hjelp på grunn av egen sykdom? **UTEN TIMEBESTILLING**

Antall kontakter: Ingen

---

*O17. Har du i løpet av de siste 12 måneder vært hos legespesialist på eller utenfor sykehus på grunn av egen sykdom, for eksempel øyelege, hudlege eller hjertelege? Regn ikke med innleggelse på sykehus over natten.

- 1 JA
2 NEI
-

O18. Har du i løpet av de siste 12 måneder vært innlagt på sykehus over natten? **REGN MED EVENTUELL FØDSEL.**

- 1 JA
2 NEI
-

Stilles bare til personer som har barn født i 1995 eller senere (se C1). Andre går til O20.

O19. Har du i løpet av de siste 12 måneder snakket med lege, sykepleier eller helsesøster på helsestasjon om egne helseplager?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

O20. Har du i løpet av de siste 12 måneder vært hos naturmedisiner eller andre alternative behandlere med egen sykdom?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

O21. Har du behov for tolk når du er hos legen?

- 1 JA
  - 2 NEI
  - 3 UAKTUELT, GÅR IKKE TIL LEGE
- Fortsett med O22
} Gå til O23
-

O22. Hvem hjalp deg med oversettelse siste gang du var hos lege?

- 1 FIKK IKKE HJELP
  - 2 EKTEFELLE
  - 3 EGNE BARN UNDER 16 ÅR ELLER ANDRE MINDREÅRIGE BARN
  - 4 VOKSNE SLEKTNINGER/VENNER
  - 5 PROFESJONELL TOLK
  - 6 ANNET SPESIFISER .....
-

O23. Er du i det store og hele tilfreds eller utilfreds med helsetjenestene du har mottatt i Norge? Vil du si at du er svært tilfreds, ganske tilfreds, verken tilfreds eller utilfreds, ganske utilfreds eller svært utilfreds?

- 1 SVÆRT TILFREDS
  - 2 GANSKE TILFREDS
  - 3 VERKEN TILFREDS ELLER UTILFREDS
  - 4 GANSKE UTILFREDS
  - 5 SVÆRT UTILFREDS
-

O24. Mener du at du har fått dårligere, samme eller bedre behandling enn en norsk person ville ha fått?

- 1 Dårligere
- 2 Samme
- 3 Bedre
- 4 Vet ikke

Vold og utrygghet

*P1. I de neste spørsmålene ønsker vi å kartlegge hvor utsatt du har vært for vold eller tyveri. Har du i løpet av de siste 12 månedene blitt utsatt for vold?

- 1 JA
2 NEI

*P2. Har du i løpet av de siste 12 månedene blitt utsatt for trussel som var så alvorlig at du ble redd?

- 1 JA
2 NEI

P3. Har du/dere blitt utsatt for tyveri eller skadeverk i løpet av de siste 12 måneder?

- 1 JA
2 NEI

*P4. Har du problemer med kriminalitet, vold eller hærverk i boområdet?

- 1 JA
2 NEI

*P5. Har du den siste tiden vært urolig for å bli utsatt for vold eller trusler når du går ute alene på stedet der du bor? Vil du si svært urolig, noe urolig eller ikke urolig?

- 1 Svært urolig
2 Noe urolig
3 Ikke urolig

Sosial kontakt utenom familien (venner og naboer)

*Q1. Bortsett fra medlemmer av din egen familie, har du noen gode venner på stedet der du bor?

- 1 JA → Gå til Q3
2 NEI → Fortsett med Q2

Q2. Har du noen gode venner andre steder i Norge?

- 1 JA → Fortsett med Q3
2 NEI → Gå til Q5

*Q3. Hvor ofte omtrent er du sammen med gode venner?

- 1 OMTRENT DAGLIG
  - 2 OMTRENT HVER UKE, MEN IKKE DAGLIG
  - 3 OMTRENT HVER MÅNED, MEN IKKE HVER UKE
  - 4 NOEN GANGER I ÅRET, MEN IKKE HVER MÅNED
  - 5 SJELDNERE ENN HVERT ÅR
-

Q4. Er noen av dine gode venner norske?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

Q5. Bortsett fra medlemmer av din egen familie, har du noen som står deg nær, og som du kan snakke fortrolig med?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

Q6. Hvor mange familier/husstander i nabolaget kjenner du så godt at dere besøker hverandre av og til?

- 1 INGEN
- 2 1
- 3 2
- 4 3-4
- 5 5 ELLER FLERE

→ Gå til Q8

} Fortsett med Q7

Q7. Har disse familiene/husstandene samme innvandringsbakgrunn som deg?

- 1 JA
  - 2 BÅDE OG
  - 3 NEI
  - 4 VET IKKE
-

*Q8. Hvor ofte er du sammen med naboer?

- 1 OMTRENT DAGLIG
  - 2 OMTRENT HVER UKE, MEN IKKE DAGLIG
  - 3 OMTRENT HVER MÅNED, MEN IKKE HVER UKE
  - 4 NOEN GANGER I ÅRET, MEN IKKE HVER MÅNED
  - 5 SJELDNERE ENN HVERT ÅR
-

Q9. Hender det at du er sammen med en eller flere arbeidskamerater på fritiden?

- 1 JA
- 2 NEI
- 3 UAKTUELT; HAR IKKE ARBEID ELLER ARBEIDER ALENE

Q10. Hender det ofte, av og til, sjelden eller aldri at du føler deg ensom?

- 1 Ofte
2 Av og til
3 Sjelden
4 Aldri
-

Organisasjoner og fritid

R1. Er du medlem av fagforening eller arbeidstakerorganisasjon?

- 1 JA
2 NEI
-

R2. Er du medlem av en organisasjon for arbeidsgivere eller annen yrkessammenslutning?

- 1 JA
2 NEI
-

R3. Er du medlem av et norsk politisk parti? Ta også med partipolitisk ungdomslag og kvinneorganisasjon?

- 1 JA
2 NEI
-

R4. Er du medlem av en menighet eller religiøs forening? Ta også med religiøs ungdoms- og kvinneorganisasjon?

- 1 JA
2 NEI
-

R5. Er du medlem av idrettslag eller idrettsforening?

- 1 JA
2 NEI
-

R6. Er du medlem av innvandrer-/flyktningforening?

- 1 JA
2 NEI
-

R7. Stemte du ved kommunevalget i 2003?

- 1 JA
  - 2 NEI
  - 3 HUSKER IKKE
  - 4 HAR/HADDE IKKE STEMMERETT
-

R8. Stemte du ved stortingsvalget i 2005?

- 1 JA
  - 2 NEI
  - 3 HUSKER IKKE
  - 4 HAR/HADDE IKKE STEMMERETT
-

Stilles bare til personer som har barn født i 1995 eller senere (se C1). Andre går til R10.

R9. Har barnet/barna i husholdningen hovedsakelig norske venner eller venner med samme språk- og innvandrerbakgrunn som dem selv?

- 1 NORSKE VENNER
  - 2 VENNER MED SAMME BAKGRUNN
  - 3 BEGGE DELER
  - 4 VET IKKE
  - 5 VIL IKKE SVARE
-

R10. Har du/husholdningen fjernsynsapparat som er knyttet til privat parabolantenne?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

R11. Har du lest noen bok i løpet av de 7 siste dager? Bøker som brukes i forbindelse med arbeid, skole eller utdanning skal ikke tas med. Ta heller ikke med høytlesing for barn.

- 1 JA → Fortsett med R12
  - 2 NEI → Gå til R13
-

R12. Var/Er denne boken på norsk eller på et annet språk?

- 1 NORSK
  - 2 ANNET SPRÅK
  - 3 BEGGE DELER
-

R13. Leste du noen avis i går? Tenk på perioden fra kl. 6 om morgenen til kl. 6 neste morgen, og regn ikke med avislesning på internett.

- 1 JA → Fortsett med R14
  - 2 NEI → Gå til R15
-

R14. Var avisen eller avisene på norsk, på et annet språk eller begge deler?

- 1 NORSK
  - 2 ANNET SPRÅK
  - 3 BEGGE DELER
-

R15. Leste du nyheter på internett i går? Tenk på perioden fra kl. 6 om morgenen til kl. 6 neste morgen.

- 1 JA → Fortsett med R16
  - 2 NEI → Gå til R17
-

R16. Var det på et norsk eller utenlandsk nettsted, eller begge deler?

- 1 NORSK
  - 2 UTENLANDSK
  - 3 BEGGE DELER
-

*R17. Hvor mange ganger i løpet av de siste 12 månedene har du besøkt folkebiblioteket?

Antall ganger: Ingen

R18. Har du i løpet av det siste året på grunn av din utenlandske bakgrunn blitt nektet adgang til en restaurant, pub, nattklubb eller et annet utested?

- 1 JA
  - 2 NEI
-

Statsborgerskap

S1. Er du norsk statsborger?

- 1 JA → Fortsett med S2
  - 2 NEI → Gå til S5
-

S2. Er du født med norsk statsborgerskap?

- 1 JA → Fortsett med S3
  - 2 NEI → Gå til S4
-

S3. Har du også et annet statsborgerskap i tillegg til ditt norske?

- 1 JA
2 NEI

} *Tusen takk for intervjuet!*

S4. Har du også et annet statsborgerskap i tillegg til ditt norske?

- 1 JA
2 NEI

} *Gå til S6*

S5. Har du søkt om norsk statsborgerskap?

- 1 JA
2 NEI

→ *Fortsett med S6*
→ *Gå til S7*

---

*S6. Hva er de viktigste årsakene til at du søkte om norsk statsborgerskap?

Merk av de to viktigste årsakene IO nevner.

Viktigste årsak	Nest viktigste årsak	
☐	☐	Jeg ønsket fulle rettigheter og plikter i Norge
☐	☐	Jeg følte meg norsk og ville markere det
☐	☐	Med norsk pass ble det lettere å besøke andre land
☐	☐	Jeg ønsket ikke å vende tilbake til landet jeg flyktet fra
☐	☐	Jeg var statsløs
☐	☐	Det gav barna mine bedre muligheter i Norge
☐	☐	Det gav vern mot å bli utvist fra landet
☐	☐	Andre grunner, spesifiser:.....

Til alle som har svart på S6 : Tusen takk for intervjuet!

S7. Tror du at du noen gang kommer til å søke om norsk statsborgerskap?

- 1 JA
2 NEI

→ *Fortsett med S8*
→ *Gå til S9*

---

*S8. Hva er de viktigste årsakene til at du tror du kommer til å søke om norsk statsborgerskap? Merk av de to viktigste årsakene IO nevner.

Viktigste årsak	Nest viktigste årsak	
☐	☐	Jeg ønsker fulle rettigheter og plikter i Norge
☐	☐	Jeg føler meg norsk og vil markere det
☐	☐	Med norsk pass blir det lettere å besøke andre land
☐	☐	Jeg ønsker ikke å vende tilbake til landet jeg flyktet fra
☐	☐	Jeg er statsløs
☐	☐	Det gir barna mine bedre muligheter i Norge
☐	☐	Det gir vern mot å bli utvist fra landet
☐	☐	Andre grunner, spesifiser:.....

Til alle som har svart på S8 : Tusen takk for intervjuet!

---

*S9. Hva er de viktigste årsakene til at du trolig ikke kommer til å søke om norsk statsborgerskap? Merk av de to viktigste årsakene IO nevner.

Viktigste årsak	Nest viktigste årsak	
☐	☐	Jeg beholder mitt opprinnelige statsborgerskap av praktiske grunner (f.eks. arverettslig)
☐	☐	Jeg føler meg sterkt knyttet til opprinnelseslandet
☐	☐	Jeg betrakter meg ikke som norsk
☐	☐	Det gjør lite fra eller til om jeg tar norsk statsborgerskap
☐	☐	Jeg vil ikke risikere å miste mitt opprinnelige statsborgerskap
☐	☐	Andre grunner, spesifiser:.....

S10. Ville du søke om norsk statsborgerskap dersom du var sikker på å beholde ditt opprinnelige statsborgerskap?

- 1 JA
2 NEI

Tusen takk for intervjuet!

Dersom IO ble intervjuet ved besøk skal intervjueren fylles ut dette etter intervjuet

Intervjuet ble foretatt med ...

- 1 IO i enerom (gjelder selv om intervjuet ble foretatt på bibliotek, kafe e.l, så lenge dere satt uforstyrret)
- 2 ektefelle/samboer til stede en del av tiden
- 3 ektefelle/samboer til stede hele tiden
- 4 andre husholdningsmedlemmer til stede en del av tiden
- 5 andre husholdningsmedlemmer til stede hele tiden
- 6 personer utenom husholdningen til stede en del av tiden (venner eller bekjente)
- 7 personer utenom husholdningen til stede en del av tiden (venner eller bekjente)

Intervjuerinstruks

Levekår blant ikke-vestlige innvandrere

Produktnummer 0435

Instruks

Orientering og veiledning for intervjuere

INNHold

1. Orientering om undersøkelsen	102
1.1 Oppdragsgivere.....	102
1.2 Bakgrunn og formål.....	102
1.3 Tidligere undersøkelser	102
1.4 Motivering av IO	102
2. Gjennomføring av undersøkelsen	103
2.1 Utvalg	103
2.2. Innsamlingsmetode.....	104
2.3 Intervjutid	104
2.4 Innsamlingsperiode.....	104
2.4.1 Feltrapport	105
2.5 IO-brev	105
2.6 Insitament	105
2.7 Hva skjer med dataene - registerkobling, anonymisering, sletting	105
2.8 Frafall, avgang og overføringer	106
3 Skjemaet	108
3.1 Forsiden - administrative opplysninger	108
3.2 Innledningstekst.....	108
3.3 Enkeltspørsmål	109

VEDLEGG: IO-BREV

BREV TIL FORESATTE

Intervjuerkontakt:	Nina Buskoven	21094896
Personaladministrasjon:	Anne Kathrine Jernberg	21094656
IT og utvalgstreking::	Liva Vågane / Thore Nafstad Bakke	21094940 /
21094980		
Planleggere:	Therese Gulbrandsen / Tor Morten Normann	21094604 /
21094468		

1. Orientering om undersøkelsen

1.1 Oppdragsgivere

Oppdragsgiver for denne undersøkelsen er Kommunal- og regionaldepartementet.

1.2 Bakgrunn og formål

Levekår blant innvandrere er en intervjuundersøkelse som omfatter til sammen 5000 personer med innvandrerbakgrunn. Bakgrunnen for undersøkelsen er et behov for mer kunnskap om innvandreres levekår og faktorer som virker inn på deres liv. SSB gjennomfører fast to store levekårsundersøkelser i året. Disse undersøkelsene gir mye kunnskap om levekår i befolkningen generelt, men vi kan dessverre ikke få nok kunnskap om innvandreres levekår bare ved hjelp av disse. Derfor må vi gjennomføre en egen undersøkelse. Tidligere undersøkelser har dessuten avdekket behov for å analysere innvandreres levekår spesielt, siden de skiller seg fra befolkningen generelt.

Et overordnet mål med undersøkelsen vil være å sammenligne innvandreres levekår med levekårene til resten av befolkningen. Den skal også kunne sammenlignes med tilsvarende undersøkelser i 1996 og i størst mulig grad med tilsvarende internasjonale undersøkelser.

Kunnskap om innvandreres levekår er viktig for å kunne vite mer om hvilke problemer innvandrere sliter med, og på hvilke områder det går greit. Slik kunnskap er nyttig både for myndighetene og for andre som jobber med innvandrere i Norge. Det gir også et bedre grunnlag for forskning om levekårsforskjeller i Norge, og kan bidra til at den offentlige debatten tilføres mer kunnskap.

Resultatene vil i første omgang bli analysert her i SSB og publiseres i mai 2007. Senere vil også andre få tilgang til resultatene i anonymisert form.

1.3 Tidligere undersøkelser

Statistisk sentralbyrå har foretatt to tidligere undersøkelser, i 1983 (Støren 1987) og i 1996 (Gulløy, Blom og Ritland 1997). En ny undersøkelse vil kunne vise om det har skjedd endringer i innvandrernes levekår siden de forrige undersøkelsene, både målt i absolutte endringer, men også relativt i forhold til befolkningen generelt. Denne undersøkelsen vil først og fremst være basert på erfaringene fra undersøkelsen i 1996.

1.4 Motivering av IO

Som intervjuer er det viktig at du bruker den kunnskapen du har om undersøkelsens formål til å motivere IO. Kunnskap om levekår kommer alle til gode. Derfor er det viktig at så mange som mulig deltar og bidrar til at kunnskapen blir så riktig som mulig. De som har blitt trukket ut til å delta har dermed en unik anledning til å bidra til mer og bedre kunnskap om innvandreres levekår. For de aller fleste kan dette være motivasjon nok til å delta.

For noen kan det også være forlokkende at de blir med i trekning av gavekort dersom de deltar.

2. Gjennomføring av undersøkelsen

2.1 Utvalg

Til denne undersøkelsen er det trukket et utvalg på til sammen 5 000 personer (IO = IntervjuObjekt). Personene er i alderen 16-70 år og har vært i Norge i minst to år (første bosettingsdato før 1. september 2003). Alle er innvandrere i følge SSB sin definisjon av innvandrerbefolkningen. Det vil si at begge foreldrene er født i utlandet. Utvalget omfatter derfor både personer som selv er født i utlandet og som har innvandret til Norge, og personer som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

Utvalget er trukket på grunnlag av opprinnelsesland (eget eller foreldrenes), og det er trukket 500 personer med bakgrunn fra hvert av følgende ti land:

- Bosnia-Hercegovina
- Chile
- Irak
- Iran
- Pakistan

- Serbia og Montenegro
- Somalia
- Sri Lanka
- Tyrkia
- Vietnam

Siden utvalget omfatter både personer som selv har innvandret, personer som er født i Norge, utenlandske og norske statsborgere, vil disse personene ha svært forskjellig forhold til det som i denne sammenhengen regnes som deres opprinnelsesland. Det er også derfor vi i spørreskjemaet konsekvent omtaler det som "ditt eller dine foreldres opprinnelsesland", og ikke "hjemland", "fødeland" eller lignende. Som intervjuer må du derfor stille deg åpen med hensyn til dette ved hvert nytt intervju. Du må ikke ta det for gitt at IO har slektninger eller minner fra det gjeldende landet, eller at IO har vært der eller holder annen form med kontakt med noen i det landet. Virkeligheten er aldri like enkel som et skjema kan tyde på.

2.2.Innsamlingsmetode

Intervjuet skal foretas ved besøk, enten hjemme hos IO eller på annet egnet sted. For intervjuere i Oslo er det mulig å foreta intervjuet i SSBs lokaler i Kongens gate 7. Telefonintervju kan foretas dersom det er helt nødvendig for å unngå frafall, eller dersom reisetiden fram og tilbake til IO er for lang. I tilfeller hvor du synes det er langt å reise, skal du kontakte SSB på forhånd for å avklare hva du gjør.

Dersom du ikke får kontakt med IO over telefon for å avtale intervjutid, kan du foreta inntil fire besøk på adressen for å få kontakt med IO. Er du i tvil om du skal foreta uanmeldte besøk på grunn av lang reiseavstand, ta kontakt med SSB.

IO skal selv få bestemme hvilket språk han eller hun vil bli intervjuet på. Som intervjuer skal du ikke legge noen føringer i forhold til dette, men alltid forholde deg nøytral. Ta derfor alltid med deg både norsk og engelsk skjema i tillegg til det skjemaspråket du har ansvar for. Dersom IO eller dere to i fellesskap finner ut at det er best å skifte skjemaspråk underveis, er det helt i orden. Du må da passe på at du fører over opplysningene fra den første siden til det nye skjemaet. Spesielt viktig er IO nr, siden dette er vår nøkkel for identifisering. Etter endt intervju må du være nøye med å returnere begge skjemaene til oss - helst heftet sammen.

Som hovedregel bør det ikke være andre enn intervjuer og IO til stede under intervjuet. Dette er for å unngå at IO blir påvirket og "tilpasser" svarene sine til andre som oppholder seg i nærheten. Det er imidlertid ingen regel uten unntak. Dersom IO selv ønsker det, kan familie- eller husholdningsmedlemmer oppholde seg i nærheten under intervjuet. Det er viktig at IO føler seg trygg i intervjusituasjonen.

Husk at tilstedeværelsen av familie- eller husholdningsmedlemmer alltid skal oppgis til slutt i skjema!

2.3 Intervjutid

Intervjutiden er stipulert til 60 minutter i gjennomsnitt. Dette vil selvfølgelig variere noe fra IO til IO.

2.4 Innsamlingsperiode

Datainnsamlingen starter i to puljer ut fra hvilken landbakgrunn IO har og når intervjuerne har vært på kurs:

Gruppe A: Pakistan, Iran, Irak, Tyrkia, Somalia og Bosnia-Hercegovina

Datainnsamlingen starter 22. september 2005. Alle intervjuere skal starte på undersøkelsen umiddelbart.

Gruppe B: Vietnam, Sri Lanka, Serbia og Montenegro og Chile

Datainnsamlingen starter 10. oktober 2005. Alle intervjuere skal starte på undersøkelsen umiddelbart.

2.4.1 Feltrapport

Alle intervjuere skal sende inn en feltrapport på eget skjema som dere vil få tilsendt. Rapporten skal sendes innen 15. desember 2005.

2.5 IO-brev

IO har fått tilsendt et informasjonsbrev om undersøkelsen (det vi kaller IO-brev) på norsk og språk fra opprinnelseslandet (vedlegg). I tillegg har alle fått en brosjyre som forteller litt mer om undersøkelsen (vedlegg)

2.6 Insitament

Alle som lar seg intervjuer er med i trekningen av til sammen 4 gavekort á kr 5 000, og 10 gavekort á kr 1 000,-

2.7 Hva skjer med dataene - registerkobling, anonymisering, sletting

IO-brevet forklarer hva som skjer med de innsamlede opplysningene i etterkant. Her er en litt mer utfyllende beskrivelse: Når utfylte skjema kommer inn til SSB, blir alle svarene tastet inn i et dataprogram. Der ligger det også opplysninger hentet fra folkeregisteret og fra andre administrative registre opplysninger fra Folkeregisteret og Datasystem for utlendingssaker om IOs og IO sine foreldre sitt fødeland, innvandringsbakgrunn og statsborgerskap. Data om inntekt, formue, trygder og stønader hentes fra Statistisk sentralbyrås skatte- og inntektsregister og opplysninger om utdanning og arbeidsmarkedsstatus fra vårt utdannings- og sysselsettingsregister.

Når undersøkelsen er ferdig, vil resultatene først bli analysert i SSB, og vi publiserer resultater i mai 2007. Resultatene vil selvfølgelig bli presentert i anonym form, slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Når SSB har publisert resultater, vil det bli laget en anonym datafil som sendes til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste i Bergen. De oppbevarer låner ut data til forskere og studenter. Det at datafilen er anonym betyr at alle opplysninger som gjør det mulig å kjenne igjen enkeltpersoner er fjernet. Uansett hvor mye man prøver vil det ikke være mulig å kjenne igjen en enkelt person i disse dataene. Også oppdragsgiver vil få tilgang til anonyme data fra undersøkelsen.

Tre år etter at undersøkelsen er sluttført, altså 1. juni 2009, vil dataene bli fullstendig anonymisert også i SSB. Etter det vil det heller ikke internt i SSB være mulig å vite hvem som har deltatt i undersøkelsen.

2.8 Frafall, avgang og overføringer

Det er svært viktig at man er oppmerksom på skillet mellom **frafall, avgang og overføringer** slik at dette blir nøyaktig registrert.

En **overføring** foretas når intervjueren av ulike grunner er forhindret fra å gjennomføre intervju. Det er tre mulige årsaker til dette. Den første er at IO har flyttet ut av intervjuerens område slik at reiseavstanden er for lang. Den andre er at intervjueren kjenner IO. I noen tilfeller kan det føles ubehagelig for både intervjuer og IO dersom de kjenner hverandre godt. Da kan det ofte være like greit å overføre til en annen intervjuer dersom det er mulig. Den tredje årsaken kan være sykdom eller kapasitetsproblemer hos intervjuerne som medfører at intervju ikke kan gjennomføres innen tidsfristen. For **overføringer** må dere besvare spørsmålet om hvordan du har vært i kontakt med eller forsøkt å spore opp IO. Hensikten med dette er at intervjuerne som overtar IO skal få vite hva som er gjort, slik at arbeidet deres blir lettere.

Oversikten over overføringskoder:	
80	IO HAR FLYTTET UT AV OMRÅDET
81	INTERVJUEREN KJENNER IO FOR GODT TIL Å GJENNOMFØRE INTERVJU
82	INTERVJUEREN ER SYK, HAR KAPASITETSPROBLEMER SOM GJØR AT INTERVJU IKKE KAN GJENNOMFØRES

Frafall er når IO av ulike grunner ikke blir intervjuet. Vi skiller mellom tre grupper av årsaker. Den første (kode 11 - 14) går under betegnelsen "Ønsker ikke å delta". Disse kodene skal brukes når dere har vært i kontakt med IO, IOs foresatte eller andre nære familiemedlemmer.

Den andre gruppen av frafallsårsaker er når IO av ulike grunner er "forhindret fra å delta" (kode 21-24). Disse kodene kan også bare brukes dersom dere har vært i kontakt med IO, IOs foresatte eller andre nære familiemedlemmer. I de fleste tilfeller skal dere oppgi tilleggsopplysninger når IO kodes med en av disse frafallsårsakene. Opplysningene vil bli brukt i vurderingen av om vi rekontakter IO på et senere tidspunkt.

Den tredje gruppen av frafallsårsaker er ulike årsaker til at dere ikke har lyktes med å komme i kontakt med IO (kode 31 - 35). Her er det viktig at dere prøver å skaffe tilleggsopplysninger, og at dere skriver hva dere har gjort for å spore opp IO. Det vil gjøre det mulig å følge opp i etterkant.

Oversikten over frafallskoder:

11	IKKE TID NÅ		
12	ØNSKER IKKE Å DELTA		
13	DELTAR IKKE AV PRINSIPP	31	MIDLERTIDIG FRAVÆRENDE PGA SKOLEGANG/ARBEID
14	ANDRE NEKTER FOR IO	32	MIDLERTIDIG FRAVÆRENDE PGA FERIE EL. LIKNENDE
		33	FINNER IKKE ADRESSEN/BOLIGEN
21	KORTVARIG SYKDOM	34	IKKE TELEFON/ FOR KOSTBART/LANGT Å REISE
22	LANGVARIG SYKDOM/SVEKKELSE	35	IO IKKE Å TREFFE AV ANDRE ÅRSAKER
23	SYKDOM/DØDSFALL I FAMILIEN/ANNEN UFORUTSETT HENDELSE		
24	SPRÅKPROBLEMER		

Avgang er når IO ikke tilhører populasjonen som undersøkelsen skal dekke. I denne undersøkelsen har vi fire ulike årsaker til avgang.

Den første er at IO er **død** (kode 91). Det kan forekomme at registrene ikke er 100% oppdatert, eller at IO dør i løpet av feltperioden. I slike tilfeller gjelder det å vise hensyn overfor familien.

Den andre årsaken er at IO **ikke bor i Norge**. Vi regner personer bosatt i utlandet i 6 måneder eller mer som bosatt utenfor landet. De kodes som avgang (kode 92).

Den tredje årsaken er at IO **bor på institusjon** (kode 93). Institusjonsbeboere er en så spesiell gruppe i forhold til undersøkelsens tema, så de tilhører ikke populasjonen.

Forpleide personer som er fast bosatt i følgende typer institusjoner skal kodes med avgang:

- Aldershjem
- Barnehjem, ungdomshjem
- Sykehjem eller kombinert syke- og aldershjem
- Psykiatriske sykehus eller sykehjem
- Institusjoner for psykisk utviklingshemmede
- Institusjoner for alkoholikere og narkomane

En person regnes som fast bosatt i institusjon dersom han/hun er registrert som bosatt der eller regner med å oppholde seg der i minst 6 måneder. Også gifte personer som oppholder seg på institusjon, men som har felles bolig med ektefellen utenfor institusjonen, skal regnes som bosatt på institusjonen, og derfor ikke være med i undersøkelsen. Personer som arbeider og bor på institusjoner i forbindelse med arbeidet skal naturligvis intervjues.

Det kan forekomme glidende overganger mellom institusjoner (f.eks. aldershjem) og boliger med heldøgnservice. Beboere i boliger med heldøgnservice skal likevel som hovedregel ikke regnes som institusjonsbeboere og skal dermed intervjues.

IO som for tiden oppholder seg på vanlig sykehus/sykestue, i fengsel, militærforlegning eller internatskole tilhører utvalget.

Den fjerde og siste avgangsårsaken er at IO har feil **landbakgrunn** (kode 94). Denne undersøkelsen dekker kun innvandrere med bakgrunn fra de ti landene nevnt i pkt 2.1, og det kan forekomme feil i registrene som gjør at en person urettmessig har blitt trukket ut. Dersom IO sier at han/hun kommer fra et annet land en de nevnt i pkt 2.1, kodes de med avgang 94.

Oversikten over avgangskoder:	
91	DØD
92	BOSATT I UTLANDET (6 md. eller mer)
93	IO ER BOSATT I INSTITUSJON
94	IOs HAR FEIL LANDBAKGRUNN

3 Skjemaet

Dere har vært grundig gjennom skjemaet på kurs og bør derfor kjenne innholdet godt. Skjemaet dekker de fleste viktige levekårsområder. Ikke alle IO skal svare på alle spørsmål, så vær nøye med å følge instruksjonene underveis. Spørsmål merket med * i spørreskjemaet er omtalt i denne instruksjonen.

Vær forsiktig med å bruke kategoriene "vet ikke" og "neker" hvis de ikke spesielt står i selve spørsmålsteksten. Det er viktig å prøve å få IO til å gi et annet svar, men uten å presse i noen retning. Noen ganger kan IO trenge litt tid for å komme frem til svaret, og da er det viktig å være litt tålmodig.

3.1 Forsiden - administrative opplysninger

Vær nøye med å fylle ut de administrative opplysningene.

Når du jobber med et IO, fyller du alltid ut opplysninger om deg selv og om IO øverst på den første siden. Blir det intervju, krysser du i tillegg av for det under "Resultat av kontakten", og hopper til C på side 2. Der fyller du ut opplysninger om selve intervjuet. Blir det frafall, avgang eller overføring, krysser du av for riktig kode under "Resultat av kontakten". Da skal du i tillegg fylle ut A på side 2.

Dersom du får IO som oppfølging, vil side 1 allerede være utfylt. Da fyller du ut bare B på side 2.

Det er viktig at du også leser informasjonen under "Instruks" øverst på side 3.

3.2 Innledningstekst

Innledningsteksten benyttes når dere kommer i kontakt med IO første gang. Som oftest vil det være over telefon. Du står relativt fritt i forhold til hvordan du utformer innledningen, men den må dekke følgende momenter:

- hvem du er og hvorfor du tar kontakt
- referere til IO brevet, og forsikre deg om at IO har mottatt brevet
- hvis IO ikke har mottatt brevet må innholdet refereres, og IO får nytt brev når dere treffes for å gjennomføre intervju. Eventuelt kan SSB sende nytt brev i posten. Da må IO kontaktes igjen senere.
- formålet med undersøkelsen
- at du ønsker å treffe IO for å gjennomføre intervjuet ansikt til ansikt

- hvordan selve intervjuet vil foregå

Når du er ute på oppdrag, må du alltid sørge for å ha med deg IO-brev både på norsk, engelsk og på det språket du har ansvar for. Det er en forutsetning for deltakelse at IO kjenner innholdet i brevet slik at vedkommende er klar over hvordan dataene skal brukes, hvilke registerkoblinger som utføres og at SSB ivaretar personvernet.

Her følger et forslag til innledningstekst, det kan du bruke som et utgangspunkt. Det viktigste er at du finner din egen "vri" som du føler det komfortabel med, og at du får med de viktige momentene:

*"Hei, mitt navn er ..... og jeg jobber som intervjuer i Statistisk sentralbyrå. Kan jeg få snakke med .....? Du har blitt trukket ut til å delta i en undersøkelse om innvandreres levekår, og vi har sendt deg et brev om det. Har du mottatt brevet?
Hvis nei, referer innholdet i brevet og si IO får brevet enten når dere møtes eller i posten
Undersøkelsen vil bidra til å gi oss ny kunnskap om hvordan innvandrere i Norge har det, og jeg vil gjerne gjennomføre et intervju med deg. Passer det for deg ..... eller .....? Jeg kan komme hjem til deg, eller vi kan treffes et annet rolig sted, alt etter hva du foretrekker.
Intervjuet foregår ved at jeg stiller noen spørsmål fra et skjema og fører inn svarene du gir.*

Når du skal gjennomføre selve intervjuet, kan det være greit å si litt om hvordan det foregår slik at IO er forberedt. Her er et forslag til hva du kan si:

"Spørsmålene jeg skal stille står i dette spørreskjemaet. Det er viktig at alle som er med i undersøkelsen får stilt spørsmålene på samme måte og i samme rekkefølge som de kommer i skjemaet. Vi må gjøre det slik for å kunne slå sammen svarene fra alle og lage god statistikk av dem.

Det er dessverre vanskelig å lage spørsmål som passer like godt for alle. Men jeg er takknemlig hvis du vil svare så godt du kan, selv om noen spørsmål kanskje ikke passer så godt for din situasjon.

Vi starter med spørsmål om....."

3.3 Enkeltspørsmål

A3

Vær nøye med å krysse av i dette spørsmålet, selv om IO lar seg intervjuer på skjemaspråket. Dersom dere velger å skifte skjemaspråk etter dette spørsmålet, må du være nøye med å føre over de administrative opplysningene fra side 1 og 2 til det nye skjemaet.

A4

Det kan være vanskelig å definere hva som menes med "minoritet". Her lar vi det være opp til IO selv å bestemme om de tilhører en minoritet eller ikke. Hvis ja, vær nøye med presiseringen i **A5**

B1 - B14

Personer som er midlertidig bosatt et sted, for eksempel i arbeidsbrakke eller i militærforlegning, og som har en fast bolig ellers, skal svare for **den faste boligen** i spørsmålene fra og med B1 til B14.

B1

Dersom du intervjuer IO ved besøk og kan observere boligen, kan du krysse av svaret uten å stille spørsmålet til IO.

Alternativ 1 - Hus - er bygninger som er fysisk atskilt fra andre boliger, og som har minst en bebodd leilighet. Omfatter også enebolig der ett eller flere rom blir brukt som hybel.

Alternativ 2 - Rekke- og kjedehus. Rekkehus er hus som har minst en vegg felles med et annet hus. Hus i kjede er hus som er forbundet med et annet hus via en garasje, carport, svalgang eller lignende.

Alternativ 3 - To-, tre-, firemannsbolig - Det er frittliggende hus med to, tre eller fire leiligheter.

Alternativ 4 - Store hus med mange boliger - Boligblokker og bygårder faller ofte inn under dette alternativet.

Alternativ 5 - Kombinert bolig- og næringsbygg - Bolig der det drives næringsvirksomhet samtidig som det brukes til boligformål.

B2 - B10

Dette gjelder boligen som husholdningen disponerer. Husholdningen består av personer som listes opp i spm C1. Dersom IO er en ung person som bor hjemme hos foreldre/foresatte, kan det være en fordel om noen av disse assisterer under akkurat disse spørsmålene.

B7

Ta med beboelsesrom på 6 m² eller mer som kan benyttes året rundt.

Som egne rom regnes alle rom som er avgrenset mot andre rom med vegg og dør. Likeverdig med dør regnes enkelt eller dobbel døråpning, selv om dør ikke er innsatt. I boliger som er ombygd skal en regne antall rom etter ombygging, ikke det opprinnelige antall rom i boligen.

Kjellerrom som er innredet og brukes som beboelsesrom, f.eks. kjellerstue, soverom, skal regnes med. Rom som bare brukes til næringsvirksomhet skal ikke regnes med.

Utleide rom i boligen, dvs. rom som det bare er adgang til gjennom leiligheten, skal ikke regnes med. Heller ikke utleid hybelleilighet eller hybel med egen inngang.

Rom som bare brukes til næringsvirksomhet skal ikke regnes med.

Rom som benyttes av hjemmeboende barn med felleskost, som betaler for rommet, skal regnes med. Det skal også beboelsesrom som ligger adskilt fra boligen, men som brukes som en del av boligen, også hybel/sokkelleilighet med egen inngang som ikke er utleid.

Hybelboere er personer med egen kost som leier ett eller flere rom som er en del av en leilighet, dvs. som det bare er adgang til gjennom boligen. Hybelboere svarer i spørsmålene om boligen (også boutgifter) ut fra det som gjelder for hybelen, *ikke* for den boligen deres hybel er en del av.

Personer som leier hybel med egen inngang eller en hybelleilighet, regnes ikke som hybelboere. I dette tilfellet regnes hybelleiligheten /hybelen med egen inngang som egen bolig/leilighet.

B11

Som hovedregel mener vi med vanligvis at en skal være utsatt for støy daglig (hverdager), eller man kan på intervjutidspunktet daglig ha vært utsatt i en lengre periode, slik som ved anleggsvirksomhet.

Det er helt opp til IO å avgjøre om støyen er så sterk at han/hun er utsatt.

B13

Med boområde menes det lokale området/nærmiljøet. På små steder vil dette kanskje være det samme som stedet/bygda. I store byer vil det være et strøk av byen - mindre enn en bydel, men større enn de nærmeste kvartaler.

B15 - B19

Dette gjelder andre boliger og/eller fritidshus som husholdningen disponerer. Husholdningen består av personer som listes opp i spm C1. Dersom IO er en ung person som bor hjemme hos foreldre/foresatte, kan det være en fordel om noen av disse assisterer under akkurat disse spørsmålene.

B15

Med bolig mener vi i denne sammenhengen boliger som husholdningen eier **i tillegg til** den ene husholdningen bor i. Det kan f.eks. være et samboerpar der begge parter har beholdt de leilighetene de eide før de flyttet sammen. Dersom IOs husholdning driver utleie av leiligheter utelukkende som næringsvirksomhet, skal slike boliger ikke regnes med.

Hybel-/sokkelleilighet i samme hus som husholdningens bolig skal regnes med hvis den er utleid eller står tom. Hvis husholdningen bruker den, skal den ikke regnes med.

Med fritidshus menes permanente hytter, setrer, støler, skogskoier, naust, rorbuer og andre hus som bare nyttes til fritidsformål. Fritidshus må kunne brukes til overnatting.

Ta ikke med seter, støl, skogskoie, naust, rorbu eller andre hus som også brukes i forbindelse med næringsvirksomhet, lysthus, campingvogner, husbåter o.l..

C1 - Husholdningsoversikten

Vi er her ute etter kosthusholdningen. Det betyr at man er felles om mat- og boutgiftene, men det er ingen betingelse at personene spiser til de samme tidene eller er i slekt med hverandre. Personer som ikke bor fast sammen med IO, skal holdes utenfor.

Hvem skal regnes som fast bosatt i en bolig?

Hovedregelen er at en person skal regnes som fast bosatt der vedkommende regelmessig tar sin døgnhvile. Det er imidlertid en del spesielle regler og unntak å være oppmerksom på.

1. Ektefeller/samboende med felles bolig, regnes alltid som fast bosatt i denne boligen, også i de tilfeller én eller begge er fraværende på grunn av arbeid (f.eks. er til sjøs), skolegang/studier eller vernepliktjeneste. I tilfeller der ektefeller/samboende har flyttet fra hverandre, skal de regnes til hver sin husholdning selv om boet ennå ikke er skiftet, og de derfor juridisk fortsatt eier en bolig i fellesskap. Ektefelle/samboer som er fast bosatt i institusjon regnes ikke med i husholdningen (se pkt 5).

2. Personer **18 år og over** som er registrert som fast bosatt hos sine foreldre, men som er fraværende p.g.a. skolegang/studier **skal bare regnes som fast bosatt i foreldrehjemmet hvis de bor hjemme minst 4 dager pr. uke. Denne regelen er viktig.** Den bryter med en hovedregel i folkeregistrenes bostedsregistrering. Dette innebærer bl.a. at enslige studenter i de fleste tilfeller skal registreres som egen husholdning på det faktiske oppholdsstedet, og ikke som en del av foreldrehusholdningen.

3. **Unge under 18 år** som bor borte p.g.a. skolegang skal regnes som bosatt i foreldrehjemmet.

4. Et midlertidig opphold som en vet er av mindre enn 6 måneders varighet regnes ikke som fast bosetting på oppholdsstedet, med mindre oppholdsstedet er personens eneste bostedsmessige tilknytning i dette tidsrommet.

5. Forpleide (også barn) i institusjoner og personer anbrakt i privat pleie, regnes som fast bosatt på oppholdsstedet dersom oppholdet antas å vare i minst 6 måneder. Personer som er innlagt sykehus eller er innsatt i fengsel, skal regnes som fast bosatt der de hadde sitt faste bosted før innleggelsen/innsettelsen.

6. Personer som avtjener vernepliktjeneste skal regnes som bosatt i den husholdningen de tilhørte **før** de dro til militæret/siviltjenesten, og skal svare ut fra det.

For husholdningsmedlemmer som ikke står i IO-listen skal du være omhyggelig med å skrive **fullt navn, fødselsdato (dd.mm.åå.)** Du skal ikke spørre om personnummer. Vær også nøye med utfylling av slektskapskode i henhold til kodelisten i spørsmålet.

I kolonnen **Ektepar/Samboere nr** skal du fylle ut 1 for begge personene i det første paret, 2 for begge personene i det andre osv. Dersom det bare er et par i husholdningen, for eksempel mann og kone sammen med tre barn, skal du skrive 1 for mannen og 1 for kona, men ikke noe for barna.

C2 og C3

Disse spørsmålene gjelder kun IOs egne barn.

D0

Her skal du fylle inn svaret uten å spørre IO. Dette har IO allerede svart på i A1. Hvis du ikke husker svaret, blar du tilbake til A1 og sjekker. Hvis du føler behov for det, kan du si til IO at "*Jeg skal bare se hva du svarte på et tidligere spørsmål for å forsikre meg om at jeg stiller de riktige spørsmålene til deg videre.*"

D1

Besøk i opprinnelseslandet på opptil 6 måneder regnes ikke som avbrudd fra en sammenhengene boperiode i Norge.

D2

Her skal du også fylle inn svaret uten å spørre IO. Se tilbake til spørsmål A2. Se for øvrig instruks for D0

F1

Her registreres IOs faktiske samlivssituasjon

F6

Kontakthypighet summeres hvis det er flere uavhengige kontaktpersoner. Hvis IO treffer en sønn den ene uka og en datter den andre, gir det "søskentreff" hver uke. Hvis IO imidlertid treffer begge ved samme anledning, teller dette som ett treff.

Kontakthypighet vil selvfølgelig ikke være så regelmessig som svarkategoriene antyder. Hvis IO svarer at det "varierer sterkt", bør en prøve å anslå gjennomsnitt for det som vanligvis gjelder, for eksempel i løpet av et år.

Dersom det er kontakt kun én gang i året, kryss av for 4 "*Noen ganger i året, men ikke...*"

F7

Som foreldre regnes også eventuelle pleieforeldre

F10

Se instruks for F6.

Også her gjelder det at kontakthypighet summeres hvis det er flere uavhengige kontaktpersoner.

F13

Se instruks for F6.

Også her gjelder det at kontakthypighet summeres hvis det er flere uavhengige kontaktpersoner.

G1

Her er det viktig at du går tilbake til C1 og sjekker nøye hvor mange barn i husholdningen som er født i 1995 eller senere. Det er lurt å notere antallet i spørsmålsteksten

G2

Her fyller du først inn fødselsåret (to siffer) i raden med Barn1 - Barn6. Så stiller du alle tre spørsmålene for hvert av barna. Ta for deg ett og ett barn av gangen. Alle regelmessige ordninger for barnepass skal avmerkes, som i de tilfelle der et barn har et fast system for forskjellige ordninger på forskjellige ukedager.

Hvis husholdningen har flere enn 6 barn født i 1995 eller senere, noterer du det nederst på siden i skjemaet. Skriv da "Barn7 - fødselsår - a ja/nei - b ja/nei - c ja/nei". Ja dersom barnet har den ordningen som spørsmålet spør etter, nei hvis ikke.

H2 - H24

I forbindelse med spørsmålene om sysselsetting og arbeidsforhold har SSB enkelte nøkkeldefinisjoner av viktige begreper. Vi deler den voksne befolkningen i tre deler:

1. De som er sysselsatte i arbeidsstyrken. For å kunne defineres som sysselsatt må du enten ha utført inntektsgivende arbeid av minst en times varighet forrige uke, eller ha inntektsgivende arbeid som du var midlertidig borte fra (for eksempel på grunn av sykdom eller ferie) samme uke. En enkel beskrivelse av denne gruppen: **De som jobber.**
2. De som er arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. For å komme i denne gruppen må tre kriterier være oppfylt: IO hadde ikke inntektsgivende arbeid forrige uke, IO har forsøkt å få arbeid i løpet av de fire siste ukene, og IO må ha kunnet påta seg arbeid i forrige uke. I tillegg regnes personer som har fått en jobb de skal begynne i (dersom de kunne påtatt seg arbeidet i forrige uke), og de ufrivillig permitterte uten lønn, som arbeidssøkere. En enkel beskrivelse av denne gruppen: **De arbeidsløse.**
3. De som ikke er tilknyttet arbeidsmarkedet, verken i form av sysselsetting eller arbeidssøking, selv om de kanskje ønsker seg arbeid. Disse sier vi er utenfor arbeidsstyrken. Eksempler kan være studenter, skoleelever, hjemmeværende med barn, pensjonister og uføre. En enkel beskrivelse av denne gruppen: **De som verken jobber eller er arbeidsløse** fordi de ikke kunne påtatt seg arbeid forrige uke.

Med inntektsgivende arbeid menes at IO enten har -

1. **utført** inntektsgivende arbeid av **minst en times varighet**
2. vært **midlertidig fraværende** fra inntektsgivende arbeid

Inntektsgivende arbeid: Arbeid en mottar lønn eller godtgjørelse for, i form av penger eller naturalytelser (som kost og losji). Det omfatter også:

- Betalte verv som f.eks. styremedlem.
- Deltakelse i møter som en mottar godtgjørelse for.
- Omsorgsarbeid i eget hjem mot godtgjørelse fra kommunen (støttekontakter, fosterforeldre, o.l.).
- Praktikanter (lærlinger).

Personer på **arbeidsmarkedstiltak** og i **attføring** regnes som sysselsatte bare hvis de har utført arbeid mot skattepliktig lønn. IO skal ha utført arbeidet i en bedrift, og mottatt **lønn fra bedriften**. Det er da denne bedriftens navn, og ikke arbeidskontoret, som skal registreres på bedriftsopplysningene. Når en person utfører arbeid i en bedrift mot lønn (i motsetning til kursstønad o.l.), er det bedriften som utbetaler lønnen. Uttrykket “utbetaler lønnen” betyr konkret at personen får selve lønns slippen fra bedriften. Det er ingen betingelse at bedriften selv finansierer stillingen for at personer skal regnes som sysselsatte. Personer som går på **sysselsettingstiltak**, skal regnes som sysselsatte fordi de får utbetalt lønn fra bedriften.

Personer som går på **opplærings- eller kvalifiseringstiltak** får derimot utbetalt den økonomiske godtgjørelsen fra arbeidskontoret, også når de er utplassert i en bedrift som ledd i tiltaket, og de skal regnes som **ikke** sysselsatte. **Husarbeid** for egen familie regnes **ikke** som inntektsgivende arbeid.

H4

Disse spørsmålene er grunnlag for å kode **yrke** og **næring** i etterkant.

Bedriftens navn og adresse: Vær oppmerksom på at vi bruker begrepet “bedrift” også for ikke-økonomisk virksomhet. Eksempler på slike bedrifter er en barnehage, en skole, et sykehus, et departement eller direktorat. Et privathjem er en bedrift i forbindelse med lønnet husarbeid eller barnepass. En bedrift kan også være en avdeling i et større foretak, f.eks. et salgskontor. Foretaket er den store enheten (f.eks. Norsk Hydro) som er delt opp i mindre avdelinger (bedrifter) alt etter den virksomhet som foregår. Det er den avdelingen eller bedriften der IO arbeider, vi skal ha navnet på.

Eksempler:

Norsk Hydro A/S, avdeling Kullsyre.

Oslo kommune, Teknisk etat.

Oslo kommune, Solvang aldershjem.

For sjøfolk og fiskere regnes båten som bedriften. For selvstendig næringsdrivende som ikke har noe firmanavn, noteres IOs navn.

Dagamma oppgir sitt navn når hun passer barn i eget hjem. Dersom hun passer barn i barnets hjem, oppgis navnet på barnets foresatte.

For IO med to eller flere arbeidsforhold, skal vi ha opplysninger om hovedarbeidsforholdet.

Vi må ha fullt navn og adresse på bedriften. For å kode næring er vi avhengige av at bedriftens navn og adresse skrives korrekt. For større byer er det tilstrekkelig med gate/veiadressen og navnet på byen, samt byens postnummer (f.eks. 5000 Bergen - ikke nødvendigvis sonenr. 5004 Bergen). Når det gjelder mindre steder, er det derimot nødvendig å oppgi eksakt postnummer. For bedrifter som har sin adresse i utlandet, skrives mellomadressen, og på postadressen skrives 9999 f.eks. London.

H6

Virksomhetens art: Her er det arten av de varer eller tjenester som bedriften produserer, vi skal ha beskrevet. Næringskoden blir fastsatt etter arten av varen som blir produsert eller den tjenesten som ytes. Selv om vi finner bedriftens navn i Bedrifts- og foretaksregisteret, er vi avhengig av opplysninger om virksomhetens art

for å velge kode i registeret. Når det gjelder f.eks. salgsvirksomhet, skilles det på om det er engros- eller detalj salg. Det er heller ikke nok å oppgi f.eks. bare “konfeksjon”, men oppgi også om det er produksjon eller salg (engros-, detalj) av konfeksjon. For vernede bedrifter må vi få vite hvilke produkter/tjenester bedriften har for tida, for å kunne kode riktig næring. Tilsvarende opplysninger må gis for IO som er sysselsatt i arbeidsmarkedstiltak (hvis IO mottar skattepliktig lønn).

For “bedrifter” der det av navnet klart fremgår hva virksomheten går ut på, er det unødvendig å stille dette spørsmålet. Eksempler på slike bedrifter er barnehager, skoler, sykehus, sykehjem, ligningskontor, departementer og direktorater.

H7

Med personlig eid firma (kode 1) menes firma som eies av en eller flere personer uten at det er organisert som aksjeselskap, andelslag eller lignende. Hver enkelt eier er juridisk ansvarlig for den økonomiske driften. En familiebedrift, for eksempel en butikk, skal ha denne koden.

Aksjeselskap, organisasjon (kode 2) omfatter aksjeselskap, andelslag, organisasjoner, foreninger og stiftelser. Selvstendige statsforetak hvor staten har aksjemajoritet, skal også ha denne koden. Eksempler: Vinmonopolet A/S og Norsk Tipping A/S.

Statlig virksomhet (kode 5) er virksomhet som drives av staten og som ikke er organisert som aksjeselskap. Eksempler er ligningskontoret, trygdekontoret, SSB, departementer og direktorater. Tilsvarende gjelder for kommunal- og fylkeskommunal virksomhet.

Grunnskoler er oftest kommunale, mens videregående skoler er fylkeskommunale. Sykehusene er statlige.

H8

Ansatt: En person som utfører arbeid i en annens tjenester møt lønn eller annen form for godtgjørelse

Selvstendig: En person som driver økonomisk virksomhet for egen regning og risiko.

Familiemedlem: En person som arbeider i en bedrift som eies av et annet medlem av husholdningen (for eksempel butikk), og som ikke har fast avtalt lønn for dette arbeidet.

H9

Her skal vi ha IOs yrke. Vær nøye med hva dere skriver her siden dette også er grunnlag for yrkeskoding. Unngå forkortelser.

H12 og H20

Hvis arbeidstiden varierer fra uke til uke, regner du et gjennomsnitt for arbeidstiden pr. uke i de siste 4 ukene.

H13

Om ansettelsen skal regnes som **fast** eller **midlertidig**, avhenger av om det i utgangspunktet er klargjort at ansettelsesforholdet er begrenset i tid, f.eks. ved et vikariat med fastsatt sluttdato, ved et engasjement som opphører når arbeidet eller prosjektet er utført, eller ved sesongbetont arbeid. Ved nyansettelser i offentlig forvaltning blir det første halvåret regnet som "prøvetid". Dette skal ikke forstås som en midlertidig ansettelse i seg selv. Prøvetid skal kun regnes som midlertidig ansettelse hvis arbeidsforholdet forventes å opphøre ved prøvetidens utløp, og ny kontrakt ikke inngås eller eksisterende kontrakt ikke videreføres/forlenges.

NB! En person som er ansatt i et firma som påtar seg oppdrag for kunder (f.eks. et byggefirma eller et reklamebyrå) er ikke midlertidig ansatt hos oppdragsgiveren.

H21

IO som svarer "ja" må både ha vært uten arbeid og ha søkt etter arbeid som vedkommende kunne påtatt seg på kort varsel. En skoleelev/student som begynte å søke etter feriejobb i mai, men først kunne påta seg jobb i juli, skal svare "nei" på dette spørsmålet hvis han/hun faktisk fikk arbeid i juli.

Som søking regnes også at en forhører seg hos venner og kjente om mulighet for arbeid.

J1 - J4

Samme instruks som for tilsvarende spørsmål om IO (H)

K2 - K3

"Tilsyn med" skal her forstås vidt. Besøk hos, eller kontakt med eldre, enten på aldershjem eller privat, skal også regnes med, forutsatt at kontakten er regelmessig og har karakter av omsorg. Hvis giver/mottaker er både slektning og nabo eller venn, kryss av for slektning.

L5c

Uttrykket "nordmenn" kan være litt problematisk i denne sammenhengen. Mange av de dere intervjuer vil jo også være nordmenn i kraft av at de er fast bosatt i Norge og har norsk statsborgerskap. Uttrykket sikter til personer født i Norge av norskfødte foreldre, det vi med et upresist begrep kan kalle "etniske nordmenn".

M2

Språkopplæring, som norskopplæring for fremmedspråklige, regnes ikke som utdanning her.

N1

Med husholdningen menes her de personene som er registrert i spørsmål C1 i skjemaet.

Arbeidsløshetspenger: Bare dagpenger og eventuelt forsørgertillegg til dagpengene skal regnes med her. Vi vil ikke ha oppgitt hjelp til reise, flytting og kostgodtgjørelse, og heller ikke kursstønad i forbindelse med omskolering.

Attføringspenger/Attføringshjelp: Dette er støtte til livsopphold under attføringen (på samme måte som dagpenger for arbeidsledige). Også støtte til dekning av ulike utgifter under attføringen, eksempelvis utgifter til undersøkelse, kurs, eller bedriftsopphold.

Stønad til skilte, separerte og enslige forsørgere: Dette omfatter stønader til barnetilsyn, utdanning eller opplæring, og stønad til livsopphold.

Sosialhjelp: Regn bare med pengebidrag til livsopphold. Regn ikke med ikke-økonomisk hjelp, heller ikke naturalytelser. Regn ikke med lån eller garanti for lån.

Engangsstøtte ved fødsel: Alle kvinner som ikke har inntektsgivende arbeid av et vist omfang har rett til slik stønad når de får barn.

N6

Regn også med firmabil dersom den disponeres til privat bruk.

O2

La IO få litt tid til å se på kortet. Merk av for de sykdommene IO nevner

O5

Her er vi ute etter mer varige eller stadig tilbakevendende plager som IO har vært plaget av i løpet av de siste tre måneder, ikke forbigående plager som f.eks. forkjølelse. Hvis IO har plager i forbindelse med graviditet, skal dette bare regnes med hvis det har hatt mer enn 6 måneders varighet.

O17

Som spesialist regnes også psykiater. Privatpraktiserende spesialister kommer sjelden på hjemmebesøk, men hvis slikt besøk har forekommet registreres det her.

P1

Med vold menes enhver skade eller legemskrenkelse som IO ble påført med hensikt av andre. Også forholdsvis bagatellmessige hendelser bør regnes med, som at IO ble holdt fast, skjøvet, puffet, sperret veien for eller lignende.

Det kan være vanskelig å trekke et klart skille mellom visse former for tyveri og vold. Veskenapping bør regnes som vold, selv om offeret ikke rekker å gjøre motstand, fordi en voldelig konfrontasjon ligger svært nær i situasjonen. Lommetyverier eller lignende som offeret ikke merker før etterpå, bør derimot ikke regnes med.

P2

Som trusler regnes også sjikane, ukvemsord og lignende, så fremt IO frykter at de kan bli fulgt opp av fysisk vold.

P4

Med boområde menes det lokale området/nærmiljøet. På små steder vil dette kanskje være det samme som stedet/bygda. I store byer vil det være et strøk av byen - mindre enn en bydel, men større enn de nærmeste kvartaler.

P5

Hvis IO lar være å gå ut alene av frykt for vold, skal det krysses av for alternativ 1 eller 2.

Q1

I mange tilfeller vil IO ha en umiddelbar og uproblematisk oppfatning av hva "stedet der du bor" omfatter. IO's vurdering bør i slike tilfeller legges til grunn. Hvis det oppstår tvil kan følgende retningslinjer anvendes: Et "sted" omfatter vanligvis mer enn en boligadresse eller et nabolag (unntatt enkelte svært små steder). Samtidig er det som regel mindre en hel kommune (unntatt enkelte svært små kommuner). "Sted" kan altså være en by eller en bydel i de største byene, et tettsted eller en bygd. Som regel vil "stedet" ha et eget navn.

Q3

Se instruks for F6.

Også her gjelder det at kontakthypighet summeres hvis det er flere uavhengige kontaktpersoner.

Q8

Se instruks for F6.

Også her gjelder det at kontakthypighet summeres hvis det er flere uavhengige kontaktpersoner.

R17

Hvis IO synes det er vanskelig å oppgi nøyaktig antall ganger, holder det med et overslag.

S6, S8 og S9

Her skal du stille spørsmålet åpent, og merke av de to viktigste årsakene i de svarkategoriene som passer best. Det er ikke et krav at IO sier nøyaktig det som står i svaralternativet, så lenge meningsinnholdet er det samme.

Lykke til med intervjuingen!

Instruks for registrering

Levekår blant ikke-vestlige innvandrere

Produktnummer 0435

INNHOOLD

<u>1. GENERELL INSTRUKS</u>	2
<u>1.1 BAKGRUNN OG FORMÅL</u>	2
<u>1.2 SPRÅK</u>	2
<u>1.3 GENERELL INSTRUKS FOR REGISTRERING AV SKJEMA</u>	2
<u>2. INSTRUKS FOR ALLE SPØRSMÅLENE I SKJEMA</u>	3
<u>2.1 ADMINISTRATIVE OPPLYSNINGEN</u>	3
<u>2.2 FØDELAND OG SPRÅK</u>	3
<u>2.3 BOLIG OG BOFORHOLD</u>	3
<u>2.4 HUSHOLDNINGSSAMMENSETNING</u>	3
<u>2.5 BAKGRUNN FRA OPPRINNELSESlandet</u>	4
<u>2.6 RELIGION OG RELIGIONSUTØVELSE</u>	5
<u>2.7 FAMILIE I NORGE</u>	5
<u>2.8 BARNEPASS</u>	5
<u>2.9 ARBEID</u>	5
<u>2.10 ARBEIDSMILJØ</u>	5
<u>2.11 EKTEFELLE/SAMBOERS ARBEID</u>	5
<u>2.12 UBETALT ARBEID</u>	5
<u>2.13 SPRÅK (NORSK)</u>	6
<u>2.14 UTDANNING</u>	6
<u>2.15 ØKONOMI</u>	6
<u>2.16 HELSE</u>	6
<u>2.17 VOLD OG UTRYGGHET</u>	6
<u>2.18 SOSIAL KONTAKT UTENOM FAMILIEN (VENNER OG NABOER)</u>	6
<u>2.19 ORGANISASJONER OG FRITID</u>	6
<u>2.20 STATSBOGERSKAP</u>	6
<u>2.21 INTERVJUET BLE FORETATT MED...</u>	7

Kontaktperson:	Tonje Makosir	21094896
Prosjektleder:	Therese Gulbrandsen	21094604
Skjemautvikler:	Svein Blom	21094872
IT og programmering	Liva Vågane	21094940

1. Generell instruks

1.1 Bakgrunn og formål

Levekår blant innvandrere er en intervjuundersøkelse som omfatter til sammen 5000 personer med innvandrerbakgrunn. Bakgrunnen for undersøkelsen er et behov for mer kunnskap om innvandreres levekår og faktorer som virker inn på deres liv. Oppdragsgiver for denne undersøkelsen er opprinnelig Kommunal- og regionaldepartementet, nå Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

1.2 Språk

Skjema til denne undersøkelsen foreligger på 13 ulike språk. All dataregistrering foregår imidlertid med et norsk dataprogram (Blaise). De som dataregistrerer må derfor være ekstra oppmerksomme på nummerering av spørsmål og svaralternativer slik at registreringen blir nøyaktig.

Skjema foreligger på følgende språk:

1. Norsk
2. Spansk
3. Bosnisk
4. Serbisk
5. Albansk
6. Tyrkisk
7. Arabisk
8. Persisk
9. Urdu
10. Tamil
11. Vietnamesisk
12. Somali
13. Engelsk

Layouten i skjema er tilpasset det norske skjemaet. Dette er noe forskjøvet i oversettingen til enkelte språk, slik at spørsmål kan ha forskjøvet seg til andre sider enn i det opprinnelige. Derfor er det ekstra viktig å passe på selve nummereringen av spørsmålene, som selvfølgelig er lik.

1.3 Generell instruks for registrering av skjema

Det er viktigere at registreringen gjøres nøyaktig enn at den gjøres fort. Dersom det oppstår tvilstilfeller som ikke fanges opp av instruksene, avsluttes registreringen av skjemaet, og det returneres til prosjektleder.

De aller fleste spørsmålene i dette skjemaet er avgitt ved et kryss ved valgte svaralternativ. Det varierer om det kan være kun ett eller mulig med flere kryss per spørsmål, men hovedregelen er ett.

I tilfeller hvor intervjueren har gjort en feil og krysset av for flere svar i et spørsmål hvor det kun skal være ett, skal disse mulighetene brukes (hierarkiske):

1. Se om det er omtalt i instruksene og velg svar i henhold til det

2. Sjekk om svaret kan avledes av svar på andre spørsmål. Vurder hvilket svar som er mest konsistent og sannsynlig, og velg dette
3. Velg et av svarene tilfeldig (kast en terning eller lignende)

En del spørsmål er besvart med tekst. Da skal teksten skrives inn i skjema nøyaktig slik intervjueren har skrevet. Det er ikke lov til å redigere teksten, men selvfølgelig tillatt å rette opp åpenbare skrivefeil. Alle tekstfelter skal være skrevet på norsk. Dukker det opp skjema der tekstfelter er skrevet på et annet språk, avbrytes registreringen og skjema sendes til prosjektleder.

Den tredje svarmåten er tall. Da er det viktig å skrive inn det tallet intervjueren har angitt. Vær oppmerksom må at intervjuerne ikke alltid har skrevet nøyaktig i forhold til boksen svaret skulle skrives inn i.

Filter og hopp som er angitt i papirskjemaet er også programmert inn i det elektroniske skjemaet. Dersom intervjueren har opptrådt feil i forhold til filter og hopp, og spørsmål som ikke skulle vært stilt likevel er besvart, så er ikke disse svarene gyldige og skal ikke registreres.

Dersom det ikke er angitt et svar i et spørsmål, registreres dette ved å trykke på F8 ("vet ikke")

2. Instruks for spørsmålene i skjema

2.1 Administrative opplysningen

I denne bolken (side 1, 2 og deler av 3) er det ikke mer enn tre opplysninger som skal registreres.

IO_Nummer

Fire siffer

Spraak

Skjemaspråket er angitt øverst til venstre på forsiden av skjemaet, over SSB logoen.

Samtykke

Dersom det ikke er satt noe kryss her, trykk F8 ("vet ikke"). Spørsmålet mangler i det bosniske skjemaet. Trykk F8

2.2 Fødeland og språk

A0 Dette spørsmålet er bare med i det persiske skjemaet, og svaret skal ikke registreres

A1 Dersom det er flere kryss her, skal du stoppe registreringen av skjema.

Pass opp! Nummerering av svaralternativer går fra høyre mot venstre, slik at 1 er øverst til høyre og 12 nederst til venstre i skjema på urdu, persisk og arabisk.

A1Sp Skriv inn land som angitt i skjema.

A5 Pass på at du skriver nøyaktig det intervjuer har skrevet.

2.3 Bolig og boforhold

- B6** Dersom det er flere kryss her, velg det med lavest tallverdi
B7 Det er tilstrekkelig å skrive inn ett siffer dersom tallet er 9 eller mindre
B17 Dersom det er flere kryss her, velg det med lavest tallverdi

2.4 Husholdnings sammensetning

Registreringen her er ikke helt lik som for resten av skjema, men forholder seg til hvorvidt det er samsvar eller avvik i forhold til registeropplysninger. Merk at kolonne nr 4 i C1 "Ektepar/Samboere nr" **ikke** skal registreres noe sted

Nye

- 1 Les oversikten som kommer opp på skjermen nøye. Sammenlign denne med det som er oppgitt i C1
- 2 Dersom opplysningene stemmer overens (antall personer og deres respektive fødselsdatoer), velg **alternativ 1** "Husholdningen stemmer"
- 3 Dersom det er personer på listen på skjermen som ikke er med i C1, velg **alternativ 4** ""Person(er) skal trekkes fra"
- 4 Dersom det er personer i C1 som ikke er med i listen på skjermen, velg **alternativ 3** "Person(er) skal legges til"
- 5 Dersom det er personer på listen på skjermen som ikke er med i C1, samtidig som det er personer i C1 som ikke er med på skjermen, velg **alternativ 2** "Person(er) skal både legges til og trekkes fra"

Fødselsdatoer:

- 1 Dersom fødselsdato fra register (på skjermen) ikke stemmer overens med den oppgitt i skjema, men det likevel er sannsynlig at det er samme person (samme navn, små avvik i fødselsdato), skal dette behandles som om det er samme person. Fødselsdato korrigeres ikke på bakgrunn av skjemaopplysninger (C1)
- 2 Dersom navn er likt, men det er stort avvik i fødselsdato, **to år eller mer**, regnes personen i C1 som ny i forhold til registeropplysninger.
- 3 Dersom fødselsdato er ufullstendig opplyst, skal manglende dag erstattes med 01 og manglende måned med 01. Dersom fødselsår mangler, skal F8 ("vet ikke") oppgis.

Kjønn

- 1 Registreres fra kolonne nr 3 i C1

Slektskapskode

- 1 Registreres samtidig som man legger til eller trekker fra personer i husholdningsoversikten. Finnes i kolonnen lengst til høyre i C1. Dersom husholdningen på skjermen (register) stemmer med C1, registreres kun slektskap for hver enkelt person.

BoksKlar

- 2 Les nøye gjennom listen som dukker opp på skjermen, og sammenlign denne med C1. Dersom det stemmer, taster du 1, og husholdningskartleggingen er ferdig. Dersom det **ikke** stemmer, og du velger 2, må du bruke piltaster for å navigere deg bakover i registreringen og korrigere opplysninger.

C3 Skriv inn barnets navn, kjønn og fødselsdato. Etter hvert barn velger du "Ja" dersom det er flere på listen, "Nei" hvis det ikke er det.

2.5 Bakgrunn fra opprinnelseslandet

- D0** Svaret her skal stemme overens med svaret i A1
- D2** Svaret her skal stemme overens med svaret i A2
- D3** Dersom det er flere kryss her, skal det med høyest verdi velges
- D5** Mulig med flere svar (angis med - mellom hver verdi)
- D7** **Pass opp!** Nummerering av svaralternativer går fra høyre mot venstre i skjema på urdu, persisk og arabisk.
- D8** Her er det mulig med flere svar, selv om det ikke fremgår av papirskjema. "Nei" kan imidlertid ikke forekomme i kombinasjon med andre svar.
- D13** Her der det en feil med nummereringen i skjemaet. To svaralternativer har fått verdien 2. Svarene skal registreres som 1-2-3-4-5-6, og det kommer opp en advarsel hver gang man registrerer på dette spørsmålet. Dette for å være sikker på at registreringen blir riktig. Velg "undertrykk" dersom svaret er riktig registrert. Dersom det forekommer flere kryss her, skal det med høyes tallverdi velges
- D14** Her der det en feil med nummereringen i skjemaet. To svaralternativer har fått verdien 2. Svarene skal registreres som 1-2-3-4-5-6, og det kommer opp en advarsel hver gang man registrerer på dette spørsmålet. Dette for å være sikker på at registreringen blir riktig. Velg "undertrykk" dersom svaret er riktig registrert. Dersom det forekommer flere kryss her, skal det med høyes tallverdi velges

2.6 Religion og religionsutøvelse

- E1** Her der det en feil med nummereringen i skjemaet. To svaralternativer har fått verdien 5. Svarene skal registreres som 1-2-3-4-5-6-7-8, og det kommer opp en advarsel hver gang man registrerer verdien 5 eller høyere på dette spørsmålet. Dette for å være sikker på at registreringen blir riktig. Velg "undertrykk" dersom svaret er riktig registrert.
- E3** **Pass opp!** Her er det igjen nummerering av svaralternativer fra høyre mot venstre i skjema på urdu, persisk og arabisk.
- E4** Dersom det er satt kryss i boksen for "Ingen", registreres 0 på dette spørsmålet.

2.7 Familie i Norge

- F6** Dersom det er flere svar her, velges det med lavest verdi
- F9** I skjema på urdu er dette spørsmålet nummerert feil, og står som F8 (F8 står dermed to ganger)
- F10** Dersom det er flere svar her, velges det med lavest verdi
- F13** Dersom det forekommer flere kryss her, skal det med høyes tallverdi velges
Her der det en feil med nummereringen i **det tamilske og somaliske skjemaet**. Svarene skal registreres som 1-2-3-4-5-6, og det kommer opp en advarsel hver gang man registrerer på dette spørsmålet. Dette for å være sikker på at registreringen blir riktig. Velg "undertrykk" dersom svaret er riktig registrert.
- F14** **Pass opp!** Kolonnene for svaralternativene går fra høyre mot venstre i skjema på urdu, persisk og arabisk (2 til venstre, 1 til høyre).

2.8 Barnepass

- G2a** I dette spørsmålet settes det kun kryss ved bekreftende ("ja") svar. Dersom det ikke er krysset av for barnet, skal dette tolkes og registreres som "nei".

2.9 Arbeid

H1_1-9 Pass opp! Kolonnene for svaralternativene går fra høyre mot venstre i skjema på urdu, persisk og arabisk (2 til venstre, 1 til høyre).

H4 Pass på at du skriver nøyaktig. Korrigering av rene skrivefeil er selvfølgelig tillatt. Dersom adressen er utydelig, kan det være greit å gjøre et raskt søk i telefonkatalogen for å finne riktig adresse, men ikke bruk mye tid på dette. Dersom noen av feltene er blanke, er det bare å trykke <Enter>, bortsett fra for postnummer, hvor man må bruke F8 ("vet ikke")

H6 Trykk <Enter > dersom feltet er blankt

H10 Trykk <Enter > dersom feltet er blankt

H13 Dersom det er flere svar her, veldes det med lavest verdi

H22 Mulig med flere svar (angis med - mellom hver verdi)

2.10 Arbeidsmiljø

2.11 Ektefelle/samboers arbeid

2.12 Ubetalt arbeid

K2 Mulig med flere svar (angis med - mellom hver verdi)

K3 Mulig med flere svar (angis med - mellom hver verdi)

2.13 Språk (Norsk)

L3 Mulig med flere svar (angis med - mellom hver verdi), selv om dette ikke fremgår av papirskjemaet

L5a-e Pass opp! Kolonnene for svaralternativene går fra høyre mot venstre i skjema på urdu, persisk og arabisk (5 til venstre, 1 til høyre).

2.14 Utdanning

M2 Hvis flere kryss her, velges det med høyest verdi

M4 Hvis flere kryss her, velges det med høyest verdi

2.15 Økonomi

N1a-i Pass opp! Kolonnene for svaralternativene går fra høyre mot venstre i skjema på urdu, persisk og arabisk (2 til venstre, 1 til høyre).

2.16 Helse

O2 Mulig med flere svar (angis med - mellom hver verdi). Trykk <Enter> dersom det ikke er krysset av for noen sykdommer.

O5 Mulig med flere svar (angis med - mellom hver verdi). Trykk <Enter> dersom det ikke er krysset av for noen symptomer.

O6 **Pass opp!** Svaralternativene er nummerert fra høyre mot venstre i skjema på urdu, persisk og arabisk (4 til venstre, 1 til høyre).

O14 Dersom det er satt kryss i boksen for "Ingen", registreres 0 på dette spørsmålet.

O15 Dersom det er satt kryss i boksen for "Ingen", registreres 0 på dette spørsmålet.

O16 Dersom det er satt kryss i boksen for "Ingen", registreres 0 på dette spørsmålet.

2.17 Vold og utrygghet

2.18 Sosial kontakt utenom familien (venner og naboer)

Q3 Dersom det er flere svar her, velges det med lavest verdi

Q8 Dersom det er flere svar her, velges det med lavest verdi

2.19 Organisasjoner og fritid

R17 Dersom det er satt kryss i boksen for "Ingen", registreres 0 på dette spørsmålet. I noen få skjema mangler dette spørsmålet, og R18 er nummerert som R17. Dette oppdages ved å se på spørsmålet. I slike tilfeller registreres F8 ("vet ikke") på R17, og det angitte svar på R18

R18 Se R17

2.20 Statsborgerskap

En del intervjuere har gjort hoppfeil i denne bolken. Pass derfor på at kun gyldige svar registreres, og manglende svar registreres med F8 ("vet ikke")

S6a Her skal det registreres kun ett svar, dersom det er flere kryss i denne kolonnen, skal ingen av svarene angis. Da skal F8 ("vet ikke") brukes. Husk at kolonnene står fra venstre mor høyre ("viktigst" til høyre, "nest viktigst" til venstre) i skjema på arabisk, urdu og persisk.

S6b Her skal det registreres kun ett svar, dersom det er flere kryss i denne kolonnen, skal ingen av svarene angis. Da skal F8 ("vet ikke") brukes. Husk at kolonnene står fra venstre mor høyre ("viktigst" til høyre, "nest viktigst" til venstre) i skjema på arabisk, urdu og persisk.

S7a Her skal det registreres kun ett svar, dersom det er flere kryss i denne kolonnen, skal ingen av svarene angis. Da skal F8 ("vet ikke") brukes. Husk at kolonnene står fra venstre mor høyre ("viktigst" til høyre, "nest viktigst" til venstre) i skjema på arabisk, urdu og persisk.

S7b Her skal det registreres kun ett svar, dersom det er flere kryss i denne kolonnen, skal ingen av svarene angis. Da skal F8 ("vet ikke") brukes. Husk at kolonnene står fra venstre mor høyre ("viktigst" til høyre, "nest viktigst" til venstre) i skjema på arabisk, urdu og persisk.

S8a Her skal det registreres kun ett svar, dersom det er flere kryss i denne kolonnen, skal ingen av svarene angis. Da skal F8 ("vet ikke") brukes. Husk at kolonnene står fra venstre mor høyre ("viktigst" til høyre, "nest viktigst" til venstre) i skjema på arabisk, urdu og persisk.

S8b Her skal det registreres kun ett svar, dersom det er flere kryss i denne kolonnen, skal ingen av svarene angis. Da skal F8 ("vet ikke") brukes. Husk at kolonnene står fra venstre mor høyre ("viktigst" til høyre, "nest viktigst" til venstre) i skjema på arabisk, urdu og persisk.

S9a Her skal det registreres kun ett svar, dersom det er flere kryss i denne kolonnen, skal ingen av svarene angis. Da skal F8 ("vet ikke") brukes. Husk at kolonnene står fra venstre

mor høyre ("viktigst" til høyre, "nest viktigst" til venstre) i skjema på arabisk, urdu og persisk.

S9b Her skal det registreres kun ett svar, dersom det er flere kryss i denne kolonnen, skal ingen av svarene angis. Da skal F8 ("vet ikke") brukes. Husk at kolonnene står fra venstre mor høyre ("viktigst" til høyre, "nest viktigst" til venstre) i skjema på arabisk, urdu og persisk.

2.21 Intervjuet ble foretatt med....

Pass på at dette blir med i registreringen. Trykk F8 dersom det ikke er oppgitt noe svar her. Legg merke til at svaralternativene 6 og 7 er identiske. Dette er intervjuerne oppmerksomme på, og har registrert 6 som "en del av tiden" og 7 "som hele tiden". Vær derfor nøye med å registrere nøyaktig det svaret intervjueren har oppgitt.